

Actieplan “Omzetting en implementatie Fit for 55”

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	2
1 CONTEXT.....	6
1.1 Werf 1: Omzetting en voorbereiding implementatie Fit for 55 (FF55) en aanverwante	6
1.1.1 Generiek uitgangspunt 1: Mitigeren van risico's voor de Vlaamse overheid, gezinnen en bedrijven	10
1.1.2 Generiek uitgangspunt 2: Bevoegdheidsverdeling volgens BWHI.....	14
1.1.3 Generiek uitgangspunt 3: Focus op kerntaken, administratieve vereenvoudiging en no gold-plating: Zowel m.b.t. de huidige regelgeving als naar aanleiding van de omzetting en implementatie van FF55.....	15
1.1.4 Generiek uitgangspunt 4: Minimale interne capaciteitsopbouw primeert	17
1.1.5 Generiek uitgangspunt 5: Geen voorafname op effectieve uitvoering en handhaving	18
1.2 Werf 2: Bewarende maatregelen m.b.t. uitvoering en handhaving	20
2 ACTIEPLAN I.K.V. OMZETTING EN IMPLEMENTATIE FIT FOR 55	21
2.1 ETS vaste installaties	22
2.1.1 <i>Situering richtlijn</i>	22
2.1.2 <i>Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	23
2.1.3 <i>Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie</i>	24
2.1.4 <i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	24
2.2 CBAM.....	26
2.2.1 <i>Situering verordening</i>	26
2.2.2 <i>Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	26
2.2.3 <i>Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie</i>	27
2.2.4 <i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	27
2.3 ETS luchtvaart.....	28
2.3.1 <i>Situering richtlijn</i>	28
2.3.2 <i>Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	28
2.3.3 <i>Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie</i>	29
2.3.4 <i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	30
2.4 ReFuelEU Aviation	31
2.4.1 <i>Situering verordening</i>	31
2.4.2 <i>Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	32
2.4.3 <i>Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie</i>	32
2.4.4 <i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	33

2.5	ETS scheepvaart	34
2.5.1	<i>Situering richtlijn</i>	34
2.5.2	<i>Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	36
2.5.3	<i>Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie</i>	37
2.5.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	38
2.6	FuelEU Maritime	39
2.6.1	<i>Situering verordening</i>	39
2.6.2	<i>Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	40
2.6.3	<i>Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie</i>	41
2.6.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	41
2.7	Effort sharing regulation	42
2.7.1	<i>Situering verordening</i>	42
2.7.2	<i>Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	43
2.7.3	<i>Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie</i>	43
2.7.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	44
2.8	ETS2	45
2.8.1	<i>Situering richtlijn</i>	45
2.8.2	<i>Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	46
2.8.3	<i>Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie</i>	47
2.8.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	48
2.9	Sociaal Klimaatfonds	50
2.9.1	<i>Situering verordening</i>	50
2.9.2	<i>Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	51
2.9.3	<i>Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie</i>	53
2.9.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	54
2.10	RED III	56
2.10.1	<i>Situering richtlijn</i>	56
2.10.2	<i>Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	61
2.10.3	<i>Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie</i>	63
2.10.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	64
2.11	EMD	65
2.11.1	<i>Situering richtlijn en verordening</i>	65
2.11.2	<i>Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	72
2.11.3	<i>Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie</i>	73
2.11.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	74
2.12	EED	76

2.12.1	<i>Situering richtlijn</i>	76
2.12.2	<i>Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	82
2.12.3	<i>Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie</i>	84
2.12.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	85
2.13	EPBD	87
2.13.1	<i>Situering richtlijn</i>	87
2.13.2	<i>Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	90
2.13.3	<i>Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie</i>	92
2.13.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	93
2.14	Gaspakket	95
2.14.1	<i>Situering richtlijn 2024/1788 en verordening 2024/1789</i>	95
2.14.2	<i>Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	97
2.14.3	<i>Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie</i>	98
2.14.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	99
2.15	Richtlijn inzake industriële emissies en emissies van veehouderij (IED 2.0)	101
2.15.1	<i>Situering richtlijn</i>	101
2.16	Verordening F-gassen	102
2.16.1	<i>Situering verordening</i>	102
2.16.2	<i>Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	104
2.16.3	<i>Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie</i>	105
2.16.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	106
2.17	Verordening Methaanemissies	108
2.17.1	<i>Situering verordening</i>	108
2.17.2	<i>Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	110
2.17.3	<i>Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie</i>	111
2.17.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	112
2.18	Verordening inzake landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF)	113
2.18.1	<i>Situering verordening</i>	113
2.18.2	<i>Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	114
2.18.3	<i>Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie</i>	114
2.18.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	115
2.19	De verordening inzake koolstofverwijderingen en koolstoflandbouwcertificering (CRCF)	116
2.19.1	<i>Situering verordening</i>	116
2.19.2	<i>Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden</i>	116
2.19.3	<i>Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie</i>	117
2.19.4	<i>Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving</i>	117

2.20	Verordening voor een nettonulindustrie (NZIA)	118
2.20.1	Situering verordening	118
2.20.2	Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden	119
2.20.3	Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie	120
2.20.4	Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving	120
2.21	Opvolging nieuwe inkomstenstromen Vlaams Klimaatfonds	122
2.21.1	Situering nood	122
2.21.2	Inschatting benodigde middelen	122
2.22	Versterking interne organisatiebeheersing	126
2.22.1	Situering nood	126
2.22.2	Inschatting benodigde middelen	126
2.23	Structurele versterking HR	128
2.23.1	Situering nood	128
2.23.2	Inschatting benodigde middelen	128
3	BEWARENDE MAATREGELEN M.B.T. UITVOERING EN HANDHAVING	130
3.1	Stookolieverbod	130
3.1.1	Situering nood tot bewarende maatregel	130
3.1.2	Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving	130
3.2	Attestering aanvragen federale investeringsaftrek	132
3.2.1	Situering nood tot bewarende maatregel	132
3.2.2	Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving	133
	Bijlage 1: Evolutie van het aantal ziekte-dagen en ziekteafwezigheid	135
	Bijlage 2: Goedgekeurd personeelsplan 2025	136
	Bijlage 3: Update tot definitief geactualiseerd VEKP 2021-2023 – integratie van Fit for 55-regelgeving en verantwoordelijke entiteiten	138

1 CONTEXT

1.1 Werf 1: Omzetting en voorbereiding implementatie Fit for 55 (FF55) en aanverwante

Na de afronding van de Europese onderhandelingen over **diverse Europese energie- en klimaatdossiers** (in kader van het Fit for 55-pakket en daarmee gerelateerde regelgeving), moet het **meest omvangrijke pakket van Europese energie- en klimaatregelgeving ooit** in het Vlaamse gewest geïmplementeerd worden:

- Herziening ETS1 (wat betreft Emissiehandelssysteem voor vaste installaties).
- Nieuwe CBAM-Verordening.
- Herziening ETS Luchtvaart
- Refuel EU Aviation verordening.
- Nieuw ETS Scheepvaart
- FuelEU Maritime Verordening.
- Herziening Effort Sharing Verordening.
- Nieuw ETS2 (Emissiehandelssysteem voor gebouwen, wegtransport en bijkomende sectoren).
- Nieuwe Verordening Sociaal Klimaatfonds.
- Herziening Richtlijn Hernieuwbare Energie (RED III).
- EMD-verordening (Electricity Market Design).
- Herziening Richtlijn energie-efficiëntie (EED).
- Herziening Richtlijn Energieprestaties van Gebouwen (EPBD).
- Gaspakket (herziening van de richtlijn en herziening van de verordening).
- Herziening van de Richtlijn Industriële Emissies.
- Herziening F-gasverordening en Verordening ozonafbrekende stoffen.
- Nieuwe Methaanverordening.
- Herziening LULUCF-Verordening.
- Nieuwe Verordening certificering van koolstofverwijderingen ('Carbon Removals Regulation').
- Nieuwe Net Zero Industry Act (Verordening).
- Herziening CEEAG (Guidelines on State aid for climate, environmental protection and energy) en de nieuwe de-minimisverordening.
- (Richtlijn Energiebelastingen) (*onderhandelingen nog lopende*)

De implementatie wordt waar nodig voorafgegaan door wijzigingen aan bestaande Vlaamse regelgeving of nieuwe Vlaamse regelgeving (al dan niet in combinatie met samenwerkingsakkoorden). Punctueel en waar mogelijk is dit werk reeds aangevat. In alle gevallen moet de nieuwe regelgeving worden uitgevoerd, opgevolgd en gehandhaafd.

In de beleidsnota Energie en Klimaat 2024-2029 wordt volgende stand van zaken meegegeven:

*“Om invulling te geven aan de nieuwe 2030-doelstelling lanceerde de Europese Commissie op 14 juli 2021 (en later) een omvangrijk pakket wetgeving en beleidsvoorstellen onder de noemer **“Fit for 55”**. Over bijna alle dossiers (zowel richtlijnen als verordeningen) is ondertussen een akkoord bereikt tussen de Raad en het Europees Parlement. De richtlijnen moeten vervolgens door de lidstaten worden omgezet in nationale wetgeving, en de lidstaten moeten actie ondernemen om de verschillende doelstellingen te realiseren die bindend zijn op niveau van de lidstaten.*

*In onderstaande tabel worden de **uiterste omzettingstermijnen per richtlijn** opgesomd en wordt een stand van zaken gegeven (eind oktober 2024). Enkel de herziening van de Richtlijn Energiebelastingen is niet vermeld, gezien de onderhandelingen op dit moment nog lopende zijn. Om de omzetting*

succesvol en maximaal binnen de omzettingstermijnen te kunnen realiseren, zal een actieplan worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering dat aangeeft welke middelen hiervoor noodzakelijk zijn en hoe deze kunnen worden voorzien (zie ISE Klimaat, OD 2.1).

	<i>Uiterste omzettingstermijn</i>	<i>Stand van zaken</i>
<i>Herziening ETS vaste installaties</i>	<i>31 december 2023</i>	<i>Omzetting is tijdig afgerond</i>
<i>Herziening ETS luchtvaart</i>	<i>31 december 2023</i>	<i>Omzettingstermijn is overschreden</i> <i>Noodzakelijke wijziging aan huidig SWA Luchtvaart werd eind 2023 door NKC en OC goedgekeurd, momenteel loopt verdere goedkeuringsprocedure</i> <i>Pas daarna kunnen omzettingsdecreet en omzettingsbesluit worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering</i>
<i>Nieuw ETS scheepvaart</i>	<i>31 december 2023</i>	<i>Omzettingstermijn is overschreden</i> <i>Ik streef er naar om zo snel mogelijk een samenwerkingsakkoord af te sluiten met de federale overheid en de overige gewesten waarin de gewesten aangeduid worden als de bevoegde autoriteiten en waarbij administratieve lasten tot een minimum worden beperkt.</i> <i>Vervolgens kunnen omzettingsdecreet en omzettingsbesluit worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering</i>
<i>Nieuw ETS2 (emissiehandels-systeem voor gebouwen, wegtransport en bijkomende sectoren)</i>	<i>31 december 2023 (één bepaling) 30 juni 2024</i>	<i>Omzettingstermijn is overschreden</i> <i>Ik streef ernaar om zo snel mogelijk een samenwerkingsakkoord af te sluiten met de federale overheid en de andere gewesten waarin de gewesten aangeduid worden als de bevoegde autoriteiten en waarbij administratieve lasten tot een minimum worden beperkt.</i> <i>Vervolgens kunnen omzettingsdecreet en omzettingsbesluit worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering</i> <i>Omdat uitvoering moet worden gegeven aan de MMR-verordening en om een juridisch vacuüm</i>

		<i>te vermijden, zal een interim-BVR in het najaar 2024 voor principiële goedkeuring aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd</i>
<i>Herziening Richtlijn Hernieuwbare Energie (RED III)</i>	<i>21 mei 2025, behalve de bepalingen m.b.t. vergunningen, waarvoor de deadline 1 juli 2024 was.</i>	<i>Tijdige volledige omzetting is niet meer haalbaar</i> <i>Omzettingsdecreet met aanvullende rechtsgronden en omzettingsbesluit inzake energiebevoegdheden moet nog worden voorbereid.</i> <i>Omzettingsbepalingen m.b.t. vergunningen behoort tot de bevoegdheid van de minister van Omgeving.</i>
<i>Recast Richtlijn energie-efficiëntie (EED)</i>	<i>11 oktober 2025, behalve de bepaling m.b.t. datacenters, waarvoor de deadline 14 mei 2024 was.</i>	<i>Tijdige volledige omzetting is niet meer haalbaar</i> <i>Wat artikel 5, 6 en 12 EED betreffen, werden in mei 2024 reeds decretale omzettingsbepalingen door VP aangenomen.</i> <i>Omzettingsdecreet met aanvullende rechtsgronden inzake energiebevoegdheden moet worden voorbereid. Omzettingsbesluiten moeten eveneens worden voorbereid.</i>
<i>Richtlijn gemeenschappelijke regels voor interne markten hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof</i>	<i>5 augustus 2026</i>	<i>Omzetting is in voorbereiding</i> <i>Waterstofnettendecreet, dat gedeeltelijk invulling geeft aan de omzetting van de richtlijn moet worden voorbereid.</i> <i>Omzettingsbesluiten moeten eveneens worden voorbereid.</i> <i>In een tweede fase worden de overige bepalingen rond de werking van de gasmarkt omgezet.</i>
<i>Herziening richtlijn energieprestaties van gebouwen (EPBD)</i>	<i>26 mei 2026, behalve de bepaling m.b.t. de ontwerp van langetermijn renovatie roadmap, waarvoor de deadline 31 december 2025 is en de bepaling m.b.t. Building Automation And Control Systems (BACS), waarvoor de deadline 1 januari 2025 is.</i>	<i>Omzetting is in voorbereiding</i> <i>Omzettingsdecreet met aanvullende rechtsgronden inzake energiebevoegdheden moet worden voorbereid. Omzettingsbesluiten moeten eveneens worden voorbereid.</i>
<i>Electricity Market Design (EMD 5)</i>	<i>17 januari 2025, behalve twee artikels die moeten omgezet zijn tegen 17 juli 2026.</i>	<i>Tijdige volledige omzetting is niet meer haalbaar</i> <i>Omzettingsdecreet moet worden voorbereid.</i> <i>Omzettingsbesluiten moeten eveneens worden voorbereid.</i>

*De **verordeningen** die de afgelopen jaren op Europees niveau werden goedgekeurd, hoeven (behoudens soms procedurele bepalingen) niet in Vlaamse regelgeving te worden omgezet, maar de implementatie ervan vergt wel bijkomend beleid, intra-Belgische afspraken of beleidsinstrumenten. Het gaat voornamelijk over de volgende verordeningen:*

- *Herziening Effort Sharing verordening*
- *Herziening LULUCF Verordening*
- *CBAM-verordening*
- *Verordening Sociaal Klimaatfonds*
- *Herziening F-gasverordening en verordening ozonafbrekende stoffen*
- *FuelEU Maritime Verordening*
- *Refuel EU Aviation verordening*
- *(nieuwe) Methaanverordening*
- *Verordening inzake de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof*
- *Verordening certificering van koolstofverwijderingen ('Carbon Removals Regulation')*
- *EMD-verordening (Electricity Market Design)*
- *Verordening Net Zero Industry Act."*

Het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) is de verantwoordelijke entiteit voor - of rechtstreeks betrokken bij - het grootste deel van al deze nieuwe regelgeving¹.

Gelet op de omvang van het pakket aan nieuwe Europese energie- en klimaatregelgeving, werd eerder al vastgesteld dat het sowieso onmogelijk was om alle bijkomende taken met het (beperkte) personeelsbestand van het VEKA op te vangen. Op 31 december 2024 bedroeg het personeelsaantal van het VEKA 187 medewerkers (= ongeveer 4% van beleidsdomein Omgeving of ongeveer 0,6% van de diensten van de Vlaamse Overheid).

Uit een analyse van het VEKA van de verschillende wetgevende energie- en klimaatdossiers bleek dat de uitvoering van de Richtlijn Emissiehandel (2003/87) het meest dringende was, aangezien de omzettingstermijn en de tijd voor implementatie daar erg kort zijn.

Het VEKA had daarom reeds een inschatting gemaakt van de meest dringende personeelsbehoefte voor deze richtlijn.

Op basis van deze inschatting, werd op 31 mei 2024 voor enkele onderdelen van dit grote wijzigingspakket, namelijk het nieuwe emissiehandelssysteem ETS2 (gebouwen, wegtransport en bijkomende sectoren) (exclusief handhaving en exclusief terugbetaling van onterecht doorgerekende kosten verbonden aan de emissierechten vanaf 2027), het nieuwe ETS Scheepvaart² en de herziening van het bestaande ETS Vaste Installaties, door de Vlaamse regering beslist³ tot een

¹ Merk op dat ook andere Vlaamse entiteiten verantwoordelijkheden hebben t.a.v. de omzetting en implementatie van het FF55-pakket. (Zie VR 2024 2903 MED.0111/2 of zie bijlage 3).

In voorliggend actieplan wordt in 1ste instantie gefocust op de rol van het VEKA, omwille van de extra absolute en relatieve taakomvang. Eventueel gekende intra-Vlaamse bevoegdheidsdiscussies, worden voor elke richtlijn behandeld onder luik 2.x.1.2. "Beleidskeuzes die zich aandienen".

² De toekenning van de personeelsuitbreiding betreffende ETS Scheepvaart aan het VEKA is gedeeltelijk voorwaardelijk. Indien bij het vastleggen van de definitieve afspraken met de andere entiteiten in dit land (een deel van) de bevoegdheid inzake ETS Scheepvaart uiteindelijk niet als een gewestelijke bevoegdheid zou worden beschouwd, zal de toegekende personeelsuitbreiding aan het VEKA worden bijgesteld.

³ VR 2024 3105 DOC.0812/1BIS. BISnota aan de Vlaamse regering betreffende "Personeelsuitbreiding van het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) in het kader van de implementatie in het Vlaamse gewest van het

personeelsuitbreiding met 14 VTE, waarvan 3 tijdelijke tot 31 december 2026 voor ETS2. Daarnaast werden er ook 3 permanente VTE (regularisatie 2 bijkomende klimaatjuristen en regularisatie 1 bijkomende HR-medewerker) en 1 tijdelijke HR-medewerker tot 31 december 2026 toegekend.

Zoals eerder in de nota van 31 mei 2024 vermeld, is er tot op heden nog niet ingegaan op de personeelsnoden die met de omzetting, voorbereiding en implementatie van de andere hiervoor vermelde nieuwe Europese richtlijnen en Verordeningen gepaard gaan.

De *beleidsnota Energie en Klimaat 2024-2029* werkt verder op deze problematiek en stelt hierbij het volgende:

“Ik zal een actieplan voorleggen aan de Vlaamse Regering met daarin de nodige maatregelen om tot een succesvolle omzetting te komen die maximaal de omzettingstermijnen respecteert dat aangeeft welke middelen hiervoor noodzakelijk zijn en hoe deze kunnen worden voorzien.”

In voorliggend actieplan wordt uitvoering gegeven aan het in de beleidsnota voorziene voornemen, door het uitwerken van een actieplan waarin vanuit het perspectief van het VEKA per om te zetten richtlijn en te implementeren verordening de nodige doelen, afspraken met andere beleidsniveaus en entiteiten actiestappen, verantwoordelijkheden, timing en (- indien effectief nodig - bijhorend) benodigde middelen worden afgelijnd in functie van het maximaal respecteren van de omzettingstermijnen en de voorbereiding van de implementatie ervan.

Hierbij wordt er vertrokken vanuit een alomvattende aanpak waarbij voor elke richtlijn en verordening wordt nagegaan welke beleids- (en eventuele bevoegdheids-)keuzes zich aandienen, wordt bekeken of de huidige regelgeving nog relevant is en/of uitbesteding van taken mogelijk is. Tegelijkertijd wordt ook bekeken op welke manier het VEKA zich ook organisatorisch verder kan ontwikkelen (alle processen van “ad hoc/intuïtief” minstens laten evolueren tot een “gestructureerde aanzet”).

Energie- en klimaatbeleid zal in komende decennia namelijk sowieso hoog op de agenda blijven staan.

Om voorgaande principes te kunnen bewaken worden er doorheen het actieplan 5 generieke uitgangspunten gehanteerd. Hierop wordt verder in de nota in detail ingegaan.

1.1.1 Generiek uitgangspunt 1: Mitigeren van risico's voor de Vlaamse overheid, gezinnen en bedrijven

Het maximaal respecteren van omzettingstermijnen van de richtlijnen, resp. de eerste stappen in de voorbereiding van de implementatie van diezelfde richtlijnen zowel als verordeningen zijn essentieel voor het creëren van een rechtszeker investeringskader voor gezinnen, KMO's én industrie binnen Vlaanderen.

Zo is het bvb. van belang dat:

- Er per sector energie-efficiëntiemaatregelen getroffen worden, die de globale nood aan energie doen afnemen (energie-afhankelijkheid t.a.v. het buitenland doen afnemen, competitiviteit van de industrie en handelsbalans versterken). De goedkoopste en milieuvriendelijkste energie is namelijk degene die je niet verbruikt;
- Gezinnen en bedrijven kunnen anticiperen op de eventuele verplichtingen die in de toekomst bij nieuwbouw, renovatie, ketelvervanging en verhuur van kracht zullen zijn bij zowel

nieuwe ETS2, het nieuwe ETS Scheepvaart en de herziening van het bestaande ETS Vaste installaties, bijkomende juridische ondersteuning en bijkomende capaciteit voor een kwaliteitsvol HR- en organisatiebeleid”.

residentiële als niet-residentiële gebouwen. Dit alles in functie van het realiseren van het uitfasen van verwarmingsketels op (louter) fossiele brandstoffen in gebouwen tegen 2040, emissievrije (ZEB) gebouwen tegen 2050 én het laten dalen van energiearmoede;

- Bedrijven en gezinnen zo snel mogelijk duidelijkheid hebben over hoe de emissiehandel binnen de diverse betrokken sectoren vorm zal worden gegeven;
- Gezinnen en bedrijven de gevolgen de te verwachten prijsstijgingen ten gevolge van de emissiehandel (ETS2) kunnen opvangen en meestappen in de transitie;
- Er een correcte opvolging gebeurt van de aanwending van de jaarlijkse inkomsten die met de uitgebreide emissiehandel gepaard gaan en op termijn gezamenlijk vermoedelijk tot meer dan een miljard euro / jaar zullen bedragen. Hierbij dient ook bijzondere aandacht besteed te worden aan de intra-Belgische verdeling en aanwending van de middelen uit het sociaal klimaatfonds (geschat op 1,664 miljard euro in de periode 2026-2032 voor heel België). Dit fonds moet er namelijk mee voor zorgen dat ook kwetsbare gezinnen en micro-ondernemingen de prijsstijgingen ten gevolge van ETS2 mee kunnen opvangen;
- Er een maatregelenet wordt uitgewerkt die aangeeft hoe het aandeel hernieuwbare energie kan worden opgedreven, hoe gezinnen en bedrijven hier de vruchten van kunnen dragen, maar waarbij we tegelijkertijd ook aandacht hebben voor het maximaal vermijden van het risico op netcongestie op het (transmissie-) en distributienetwerk voor elektriciteit;
- Er een interne markt voor koolstofarme gassen, zoals waterstof wordt ontwikkeld, waarbij er aan zowel aanbieders als afnemers duidelijkheid en bijgevolg ook meer investeringszekerheid kan geboden worden, zoals onder meer over de ontwikkeling van een waterstofdistributienet. Een nog aan te stellen distributienetbeheerder zal het mogelijk moeten maken dat groene waterstof tot bij de industrie kan worden geleverd. Groene waterstof die het voor de industrie en ons land mogelijk moet maken om de RFNBO-doelstelling van 42% in 2030 en 60% in 2035 te halen. Tegelijkertijd kan aan netbeheerders van aardgas de verplichting worden opgelegd om de uitdienstname van hun netten voor te bereiden om zo stranded assets te vermijden;
- Er maatregelen worden getroffen die nodig zijn om de concurrentiekracht van de Europese en bijgevolg ook Vlaamse industrie aan te scherpen via de ondersteuning van cruciale technologieën (bvb. CCS en CCU) die van belang zijn voor het koolstofvrij maken van de economie;
- ...

Om gezinnen en bedrijven maximaal te kunnen ondersteunen in hun transitie, moet m.a.w. ook de Vlaamse overheid tijdig klaar zijn met de omzetting en implementatie van de diverse verordeningen.

Het tijdig kunnen absorberen van de substantiële financiële impact voor gezinnen en bedrijven, zowel als de budgettaire impact voor de Vlaamse overheid (beschreven onder luik 3.A), zowel als het verzekeren van een rechtszeker (investerings-)kader zijn hierbij uitermate van belang.

Enkele concrete voorbeelden kunnen dit belang enkel maar extra onderstrepen:

Op het vlak van het creëren van een rechtszeker investeringskader is het van belang dat het VEKA er in slaagt om de dossierstroom n.a.v. de fiscale hervorming van de **investeringsaftrek voor energiebesparende investeringen** zoals in mei 2024 door het federale parlement goedgekeurd - en de verdere versterking ervan zoals aangekondigd in het nieuwe federale regeerakkoord – verder te kunnen opvangen, zodat bedrijven hun investeringsprojecten niet afgeremd zien. Merk in dit verband op dat het VEKA in 2024 ongeveer 2.800 euro aan dossiers behandeld heeft voor een investeringsbedrag van bijna 1 miljard euro.

De Vlaamse overheid heeft ook een rol in het vermijden van eventuele netcongestie op de elektriciteitsnetten. **Netcongestie kan de groei van (nieuwe) economische activiteiten belemmeren,**

processen stil leggen, ervoor zorgen dat projecten vertraging oplopen en de uitrol van hernieuwbare energie tegenhouden, met mogelijk zeer hoge (opportuniteits)kosten voor de verschillende gebruikers van het elektriciteitsnet tot gevolg. Bedrijven die niet de nodige aansluiting kunnen verkrijgen in Vlaanderen, zullen naar andere oorden trekken. Anders gesteld: in de competitiviteitscrisis waar onze ondernemingen zich vandaag bevinden, kan het wél kunnen aanbieden van voldoende netcapaciteit Vlaanderen en België een enorm economisch en maatschappelijk voordeel opleveren. **Een studie van BCG⁴, een consultancybedrijf, stelt dat Nederland jaarlijks 10 tot 35 miljard euro aan baten misloopt** door het overvolle stroomnet, omdat bedrijven slechts beperkt kunnen uitbreiden en verduurzamen. Onderzoeksbureau Ecorys⁵, in opdracht van de Nederlandse Overheid, schat zelfs in dat de gederfde toegevoegde waarde van het niet kunnen gebruiken van één MWh aan elektriciteit vanwege netcongestie, afhankelijk van het scenario, gemiddeld genomen zo'n 3,5 tot wel 11 duizend euro kan bedragen.

Het niet tijdig omzetten van richtlijnen vormt tevens een inbreuk op de Europeesrechtelijke verdragsverplichtingen die op België als Lidstaat, en dus ook op het Vlaamse Gewest als een deelstaat rust, en die door de Europese Commissie strikt wordt gehandhaafd via ingebrekestellingen⁶ en MROA ("met redenen omkleed advies") alvorens de zaak aanhangig te maken bij het Hof van Justitie. Zo een procedure zal dan ook als ultieme sanctie aanleiding geven tot een veroordeling door het Hof van Justitie en het op vraag van de Commissie opleggen van een boete.

Sinds het verdrag van Lissabon kan het Hof bij het niet-tijdig omzetten reeds een sanctie opleggen van bij de eerste veroordeling (in tegenstelling tot procedures m.b.t. niet-nakoming).

De case law van het Hof is daarbij ondertussen geëvolueerd in de zin dat ze bij een veroordeling zowel een forfaitaire boete voor het verleden oplegt en een dwangsom per kalenderdag naar de toekomst toe.

De boetes worden als volgt berekend:

De Europese Commissie kan bij een procedure bij het Hof van Justitie – waarbij elke richtlijn afzonderlijk wordt beschouwd - vragen een boete én een dwangsom op te leggen. Een voorstel van de Europese Commissie voor de hoogte van een geldelijke sanctie is echter niet bindend voor het EU-Hof. Het Hof stelt de geldelijke sanctie zo vast dat deze 'enerzijds in overeenstemming is met de omstandigheden en anderzijds evenredig is aan de vastgestelde inbreuk en aan de draagkracht van de lidstaat'.

Hoe de Commissie zelf tot de berekening van haar voorstel tot boetes komt is opgenomen in een aantal Mededelingen:

2005: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005SC1658:NL:HTML>

2019: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0913\(01\)&from=NL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0913(01)&from=NL)

2022: [Publications Office](#)

In januari 2023 verscheen een nieuwe [Mededeling](#) van de hand van de Commissie (2023/C 2/01) met de -aan de hand van deze uitspraak- aangepaste berekeningswijze. Zie met name paragraaf 3.4 van

⁴ Boston Consulting Group (2024): [Bedrijven lopen jaarlijks 10-35 miljard euro aan baten mis door netcongestie - VEMW: kenniscentrum en belangenbehartiger](#)

⁵ Ecorys, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat & RVO (2024): [Studie maatschappelijke kosten netcongestie | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁶ Momenteel zijn er inbreukprocedures lopende voor de herziening van ETS luchtvaart, ETS Scheepvaart en ETS2. M.b.t. de Richtlijn Hernieuwbare Energie is er een inbreukprocedure met de betrekking tot de bepalingen i.v.m. vergunningen (om te zetten tegen 1 juli 2024) en loopt er ook een procedure voor REDII. Voor EMD loopt er een procedure voor EMD4.

deze mededeling over de aangepaste wijze van berekening van de zogenoemde 'factor n'. Ook de referentiebedragen voor boetes en dwangsommen en de minimum forfaitaire som per lidstaat worden in deze mededeling opnieuw aangepast

Bij [Mededeling](#) van de commissie C/2025/1481 wordt op basis van een arrest van het Hof van Justitie de berekening van de financiële draagkracht van de lidstaten of de factor “n” (punt 3.4 van de mededeling van 2023) uitsluitend gebaseerd zijn op het bbp van de lidstaten. Deze mededeling vervangt derhalve punt 3.4 van de mededeling van 2023 en bijlage I daarbij, waarbij de relevante cijfers worden bijgewerkt met de meest recente macro-economische gegevens.

Voor de berekening van de bedragen van de boetes wordt rekening gehouden met:

- het belang van de regels die zijn geschonden en de gevolgen van die inbreuk voor algemene en bijzondere belangen (**factor 1 tot 20**); Voor beroepen op grond van artikel 260, lid 3, VWEU past de Commissie systematisch een coëfficiënt van 10 voor de ernst van de inbreuk in geval van volledige niet-mededeling van omzettingsmaatregelen. In geval van gedeeltelijke niet-mededeling van omzettingsmaatregelen moet het belang van het omzettingsverschil in aanmerking worden genomen bij de vaststelling van de coëfficiënt voor de ernst die lager is dan 10.
- de periode dat de EU-wetgeving niet is nageleefd (**factor 1 tot 3**); De coëfficiënt wordt toegepast à raison van 0,10 per maand te rekenen vanaf de uitspraak van het eerste arrest of vanaf de dag volgend op het verstrijken van de termijn voor omzetting van de richtlijn in kwestie.
- de financiële draagkracht van het land, om ervoor te zorgen dat de boete een afschrikkende werking heeft (**landencoëfficiënt**).

Het **forfaitaire basisbedrag** is het vaste bedrag waarop de vermenigvuldigingscoëfficiënten worden toegepast. Dit bedrag wordt opgelegd voor de schending van het legaliteitsbeginsel, dat wil zeggen in alle zaken die op grond van artikel 260 VWEU worden gevoerd. Het forfaitaire basisbedrag is vastgesteld op een zodanig niveau dat:

- de Commissie bij de toepassing van de coëfficiënt voor de ernst een ruime beoordelingsbevoegdheid behoudt;
- het bedrag redelijk is voor alle lidstaten;
- het bedrag, vermenigvuldigd met de coëfficiënt voor de ernst, hoog genoeg is om voldoende druk op de betrokken lidstaat te handhaven.

De **forfaitaire boetesom** wordt als volgt berekend:

$$FS = Fbfs \times Ce \times n \times ad$$

waarbij FS = forfaitaire som; Fbfs= forfaitair basisbedrag “forfaitaire som”; Ce = coëfficiënt voor de ernst van de inbreuk; n = factor waarmee de financiële draagkracht van de betrokken lidstaat wordt weergegeven; ad = aantal dagen dat de inbreuk voortduurt

De **dagelijkse dwangsom** wordt berekend aan de hand van de volgende formule:

$$DD = (Fb \times Ce \times Cd) \times n$$

waarbij DD = dagelijkse dwangsom; Fb = forfaitair basisbedrag; Ce = coëfficiënt voor de ernst van de inbreuk; Cd = coëfficiënt voor de duur van de inbreuk; n = factor “n” waarmee de financiële draagkracht van de betrokken lidstaat wordt weergegeven.

In die laatste mededeling van 2025 wordt:

- 1) het gelijke forfaitaire basisbedrag voor de dwangsom vastgesteld op **3.440** euro;

- 2) het gelijke forfaitaire basisbedrag voor de berekening van het dagelijkse bedrag voor de vaststelling van de forfaitaire som vastgesteld op **1.150** euro;
- 3) de bijzondere factor “n” en de forfaitaire minimumsom voor België vastgesteld op **0,94** en **3.016.000** euro.

Dat zou zodoende betekenen :

- De forfaitaire boete minimaal voor BE = **3.016.000** euro, maar er bestaat geen maximum.
Voorbeeld:
 - Uitgaande van maximale ernst met een bestaande inbreukduur van twee jaar is de boete dan €15.782.600. Basisbedrag €1.150 x 20 (maximale ernst van de inbreuk) x 0,94 (vastgestelde factor voor BE) x 730 (aantal dagen dat de inbreuk al duurde).
 - Uitgaande van ernst coëfficiënt 10 met een bestaande inbreukduur van twee jaar is de boete dan €7.891.300. Basisbedrag €1.150 x 10 (ernst van de inbreuk die Commissie meestal bij niet-omzetting hanteert) x 0,94 (vastgestelde factor voor BE) x 730 (aantal dagen dat de inbreuk al duurde).
- De dwangsom *per diem* voor België bedraagt minstens **3.233,6** euro is en maximaal **194.016** euro is. Te weten:
 - Basisbedrag 3.440 euro x 1 (minimale vermenigvuldigingscoëfficiënt voor de ernst van de inbreuk) x 1 (minimale vermenigvuldigingscoëfficiënt betreffende de duur van de inbreuk) x 0,94 (vastgestelde factor voor BE) = 3.233,6 euro
 - Basisbedrag 3.440 euro x 20 (maximale vermenigvuldigingscoëfficiënt voor de ernst van de inbreuk) x 3 (maximale vermenigvuldigingscoëfficiënt betreffende de duur van de inbreuk) x 0,94 (vastgestelde factor voor BE) = 194.016 euro.
 - Als de Commissie bij ernst een factor 10 gebruikt zoals ze standaard vraagt voor niet tijdige omzetting geeft dat 97.008 euro per dag.

In de praktijk moet dan die sanctie in België ook nog eens worden verdeeld over de verschillende “schuldige” partijen (federaal, gewesten) indien meer dan één partij de doelstellingen niet haalde.

1.1.2 Generiek uitgangspunt 2: Bevoegdheidsverdeling volgens BWHI

Er wordt uitgegaan van de bevoegdheidsverdeling zoals deze is vastgelegd in de Bijzondere Wet tot Hervorming der Instellingen. Dit betekent dat het Vlaams Gewest zijn bevoegdheden inzake klimaatbeleid (leefmilieu), het beleid inzake hernieuwbare energie en rationeel energiegebruik en inzake de distributienetwerken voor elektriciteit en aardgas, volledig invult, al dan niet in samenwerking (meestal via samenwerkingsakkoorden) met de andere gewesten en desgevallend de federale overheid. Waar mogelijk wordt, in het belang van zowel de bevoegde overheden als van burgers en bedrijven gestreefd naar samenwerking tussen de bevoegde overheden.

Op een aantal punten is er discussie mogelijk over welke overheid exact bevoegd is of welke overheid het best optreedt als “*competent authority*”. Zo is gebleken dat zowel op vlak van duurzame brandstoffen in de luchtvaart (SAF: sustainable aviation fuels) als op vlak van ETS Scheepvaart en de bijmeningsverplichting voor duurzame brandstoffen in scheepvaart de federale overheid (respectievelijk DG Luchtvaart en DG Scheepvaart) aanbieden de rol van *competent authority* te willen opnemen.

De mate waarin het Vlaams Gewest zijn bevoegdheden maximaal kan invullen is uiteraard afhankelijk van de mogelijkheden die de Vlaamse administratie heeft om dit op een kwalitatieve manier en beschikkend over voldoende middelen te doen.

1.1.3 Generiek uitgangspunt 3: Focus op kerntaken, administratieve vereenvoudiging en no gold-plating: Zowel m.b.t. de huidige regelgeving als naar aanleiding van de omzetting en implementatie van FF55

Vooraleer over te gaan tot een diepgaande analyse van de potentiële impact van de nieuwe of herziene richtlijnen en verordeningen, wordt er in dit actieplan **ingegaan op de actuele inhoudelijke en praktische invulling van de aan de nieuwe EU-regelgeving gerelateerde beleidsmaterie via een kerntakenoefening.**

Binnen deze kerntakenoefening m.b.t. de huidige regelgeving, kan men 2 niveaus van noodzakelijke vragen onderscheiden:

1. Is alle regelgeving en de bijhorende taaklast nog te verantwoorden in de nieuwe beleidscontext van FF55, het nieuwe regeerakkoord en de beleidsnota energie en klimaat?⁷

Meer specifieke vragen hierbij: Is er EU-regelgeving weggevallen, waardoor er ook Vlaamse regelgeving kan wegvallen? Is er met de huidige regelgeving gold-plating t.a.v. het nieuwe Europese regelgevend kader? Hoe kan de regelgeving minder complex en bijgevolg makkelijker uitvoerbaar gemaakt worden? Is er sprake van achterhaalde steunmechanismen?

Voorbeelden van dergelijke regelingen zijn de volgende:

- Goldplating in de huidige regelgeving? Bvb. Voorbeeld van jaarlijks ketelonderhoud voor stookinstallaties vanaf 20 kW ipv 70 kW in de EU-richtlijn.
- Steunmechanismen die achterhaald (bvb. Premie voor micro-WKK kleiner dan 10 kW) of te arbeidsintensief zijn (bvb. Call kleine en middelgrote windturbines i.p.v. vaste subsidie)?

2. Zijn er nog te weerhouden taken die extra kunnen afgestoten worden?

Het externaliseren van bepaalde taken binnen het VEKA gebeurt vandaag reeds in uitgebreide mate. Zo wordt voor de uitvoering van de volgende taken reeds een beroep op derden gedaan:

- Dossierbehandeling in de MijnVerbouwPremie (MVP) en andere REG-premies zit bij Wonen in Vlaanderen en/of Fluvius;
- Het daadwerkelijk verstrekken van leningen zoals de Mijn VerbouwLening (MVL) en de begeleiding bij de Mijn VerbouwBegeleiding (MVB) gebeurt via de energiehuizen;
- De verwerking en afwikkeling van de Mijn VerbouwLeningen geschiedt operationeel via de systemen van PMV/z-Leningen;
- De examens voor energiedeskundigen en verslaggevers die door het VEKA moeten worden georganiseerd, worden uitgevoerd via een aanbesteding;
- De concrete inning van de energieheffing is conform titel XIV, hoofdstuk I van het Energiedecreet opgelegd aan de toegangshouders (leveranciers) die de geïnde bedragen moeten doorstorten aan de Vlaamse Belastingdienst;
- Bepaalde controles in het kader van ETS1, de EBO's, energieplanning, de 'Supercap' worden uitgevoerd via het Verificatiebureau. Ook moet het Verificatiebureau in het kader van de call groene warmte voor restwarmteprojecten advies geven over de beperking van de hoogte van de steun die noodzakelijk is om de rendabiliteit te

⁷ Hierbij moet wel rekening worden gehouden met het feit dat de beleidsvelden energie en klimaat tot de op Europeesrechtelijk vlak meest en striktst gereguleerde beleidsvelden behoren. Wat betreft de in de beleidsvelden energie en klimaat reeds van toepassing zijnde regelgeving en taken wordt bij deze oefening de beschikbare beleidsruimte zodoende sterk Europeesrechtelijk ingeperkt doordat men juridisch gezien qua omzettingsmaatregelen niet onder de Europeesrechtelijke lat mag duiken.

bereiken die vereist is voor verplichte maatregelen uit de respectievelijke energiebeleidsovereenkomst waarbij het bedrijf is aangesloten;

- Ondernemingen in elektriciteitsintensieve sectoren kunnen door het Europese emissiehandelssysteem (EU-ETS) als indirect gevolg een hogere elektriciteitsfactuur hebben.

De Vlaamse overheid wil dit concurrentieel nadeel wegwerken door een beperkt aantal sectoren te compenseren voor deze CO2-kosten. Deze compensatie van de indirecte emissiekost gebeurt door VLAIO.

- Voor de interpretatie van accijnsgegevens in het kader van ETS2 is er specifieke expertise vereist, die nog niet afdoende bij VEKA aanwezig is. Hiervoor wordt dan ook externe expertise ingehuurd;
- Screening federale regelgeving: overeenkomst met advocatenkantoor voor (proactieve) screening m.b.t. potentiële bevoegdheidsoverschrijdingen van in de Kamer neergelegde wetsontwerpen en in het B.S. bekendgemaakte KB's;
- Via de beperkte ondersteuning van belangenorganisaties zoals ODE, WNVL, Biogas-E, COGEN, Rescoop, ... kan het aantal contactnames met het VEKA door externe organisaties worden beperkt en kan tegelijkertijd efficiënt informatie over deze verschillende sectoren (hernieuwbare energie, warmtenetwerken, biogasproductie, warmtekrachtkoppeling, energiedelen en -coöperaties, energiearmoede) ingewonnen worden met het oog op beleidsvoorbereiding en -uitvoering;
- Het Netwerk Klimaat van de VVSG zorgt ervoor dat lokale besturen een 1ste aanspreekpunt hebben bij vragen van lokale besturen rond lokaal klimaatbeleid;
- Via opbouwwerkers van SAAMO wordt energiearmoede op het terrein bestreden en kan relevante informatie verzameld worden voor beleidsvoorbereiding en uitvoering;
- ...

In voorliggend actieplan wordt er alvast nagegaan of en hoe uitbesteding van nog te weerhouden kan overwogen worden.

Eventuele efficiëntiewinsten die op basis van deze kerntakenoefening effectief kunnen gerealiseerd worden, zullen verder worden uitgewerkt tegen de voorlegging van het actieplan "handhaving en operationele processen".

Naast de kerntakenoefening met betrekking tot de (uitvoering van) de huidige regelgeving, zal er ook voor de nog om te zetten en te implementeren richtlijnen en verordeningen telkenmale vertrokken worden van de in het Vlaams regeerakkoord opgenomen principes inzake maximale administratieve vereenvoudiging, maximale verlaging regeldruk resp. het toepassen van het principe van no 'gold-plating'.

Daarnaast zal er doorheen het omzettings- en implementatieproces blijvend aandacht besteed worden aan de al dan niet uitbestedbaarheid van eventuele nieuwe taken die gepaard zouden gaan met de implementatie en uitvoering van de nieuwe richtlijnen en verordeningen.

Ook bij het uitwerken van het actieplan "handhaving en operationele processen" (zie infra) zal de vraag naar administratieve vereenvoudiging, maximale verlaging van de regeldruk resp. no gold-plating, zowel als de analyse naar de mogelijkheden tot uitbesteding (zowel binnen de Vlaamse overheid, als eventueel richting externen) opnieuw van bij de start van de opmaak van het actieplan worden meegenomen.

1.1.4 Generiek uitgangspunt 4: Minimale interne capaciteitsopbouw primeert

Naast het bewaken van de relevantie en de manier van uitvoering van de actuele recurrente taken, bekijkt het VEKA ook telkens hoe de omzetting en voorbereiding van de implementatie van het aan het VEKA toegewezen FF55-pakket zo efficiënt mogelijk vorm kan gegeven worden.

Zowel voor het uitschrijven van regelgeving als bij specifieke dossierbehandeling heeft het VEKA in het verleden al meermaals gebruik gemaakt van externe juridische expertise.

Hierbij dient een onderscheid te worden gemaakt tussen twee methodes van uitbesteding: (1) het inwinnen van externe juridische adviesverstrekking en (2) het uitbesteden van het schrijven van de regelgeving zelf.

Wat inwinnen van externe juridische adviesverstrekking betreft, is dit eerder een courante praktijk. Het gaat immers over het inwinnen van extern gespecialiseerd juridisch advies met betrekking tot bepaalde duidelijk afgelijnde rechtsvragen (bv. staatssteunregels, accijnsregelgeving,...) waarmee de overheid wordt geconfronteerd. De input die hiermee wordt verkregen, wordt dan gebruikt voor bv. concrete dossiers, maar ook als input voor beleidsvoorbereiding. Zo wordt sinds 2022 regelmatig extern advies ingewonnen m.b.t. rechtsvragen die kaderen met betrekking tot ETS Luchtvaart, ETS 2 en ETS Scheepvaart. Het gaat hierbij o.m. over vragen omtrent de bevoegdheidsproblematiek gewesten-federaal, energie-efficiëntieconditionaliteit bij ETS, enz. Ook voor de vertegenwoordiging in rechte (rechtszaken), zowel als voor juridische advisering over concrete casussen (bv. m.b.t. toepassingsgebied van de renovatieverplichting), wordt beroep gedaan op een advocatenkantoor.

Het volledig uitbesteden van het schrijven van regelgeving heeft daarentegen een aantal nadelige consequenties:

- Het gaat dan niet enkel over het geven van wel afgelijnde adviezen als onder (1) maar het betekent ook het delegeren van het penhouderschap voor de opmaak van de documenten in het regelgevende proces (decreet/BVR, memorie, nota,...);
- Er moet hierbij nog steeds interne capaciteit vrijgemaakt worden voor het begeleiden en aansturen van die externe jurist(en). Men kan als overheid namelijk geen beleidskeuzes uitbesteden. Beleidskeuzes moeten namelijk in een globale coherente visie passen. Uitbesteding van deze keuzes staat hierin haaks op.
Hierop aansluitend kan ook opgemerkt worden dat bij grote juridische vraagstukken die verband houden met nieuw beleid opdrachtnemers (in dit geval advocaten) zich vaak weinig bereid tonen om zich 'vast te pinnen' op één in de regelgeving naar voor te schuiven uitgangspunt. Deze positie kan begrepen worden in het licht van aansprakelijkheid;
- Samen met de uitbesteding van het schrijven van regelgeving, wordt ook het "ownership" en de kennisopbouw van een dossier uitbesteed: Als er geen interne capaciteitsopbouw rond een dossier is bij de totstandkoming van de regelgeving, dan kan deze ervaring/kennis noch worden meegenomen richting de voorbereiding van de implementatie, noch richting uitvoering en handhaving ervan. Het creëert ook een vicieuze cirkel doordat de administratie als consequentie meer beroep op de piste (1) zal dienen te doen omdat ze niet zelf de nodige interne kennis in huis heeft.

In dit verband kan ook gewezen worden op het feit dat het VEKA in het verleden al verschillende keren, aan de hand van concrete juridische position papers, een bepaalde juridische interpretatie van de Europese regelgeving met succes kunnen verdedigen tegenover de Europese Commissie. Daarnaast heeft VEKA regelmatig contact met nationale administraties van andere Lidstaten om wetgeving te bespreken en, waar mogelijk, in een vroeg stadium coalities te bouwen voor latere Europese besluitvorming. Hoe minder interne expertise er wordt opgebouwd, hoe minder voorgaand proces in de toekomst mogelijk zal zijn;

- Dergelijke externalisering brengt tot slot ook een in verhouding grotere financiële kost met zich mee. Bij gebrek aan interne capaciteitsopbouw, dreigt deze verhoogde financiële kost bovendien voor een lange tijd aan te houden, doorheen het implementatieproces en verder.

Samengevat wordt er bij het uitwerken van voorliggend actieplan vertrokken van de nood aan een minimale interne capaciteitsopbouw. Dit ter vermijding van bovenvermelde nadelige consequenties bij volledige uitbesteding van het regelgevend proces.

Deze manier van aanpak waarbij een afweging wordt gemaakt welke taken best intern, dan wel extern worden opgenomen, past ook binnen de in het regeerakkoord voorziene uitbouw van *“een performante, kostenefficiënte en maatschappelijk betrokken Vlaamse overheid”* en meer specifiek volgende uitgangsprincipes: M.b.t. de vrijheid en verantwoordelijkheid van politiek verantwoordelijken en leidend ambtenaren in functie van kerntaken: *“Waar externen kunnen vervangen worden door internen, zetten we werkingsbudgetten om in bijkomende loonbudgetten”* resp. m.b.t. het kader voor het inhuren van consultants: *“Opdrachten worden in principe door de overheid zelf uitgevoerd, eventueel door een ander departement of een andere overheidsdienst die de nodige kennis en kunde in huis heeft, tenzij bewezen is dat het kostenefficiënter en/of aangewezen is om die opdrachten uit te besteden”*.

1.1.5 Generiek uitgangspunt 5: Geen voorafname op effectieve uitvoering en handhaving

Een belangrijke kanttekening bij heel de analyse omtrent de effectieve capaciteitsnood in functie van omzetting en voorbereiding van de implementatie van de diverse richtlijnen en verordeningen, **is dat er standaard nog geen rekening gehouden is met de personeelscapaciteit die nodig zal zijn om de omgezette nieuwe Europese regelgeving ook effectief uit te voeren en te handhaven.** Omwille van het feit dat de effectieve werklust mee afhankelijk zal zijn van beleidskeuzes die de toekomstige Vlaamse regering nog moet maken, kan dit op dit moment nog niet afdoende gedetailleerd gebeuren.

Ook m.b.t. het handhavingsvraagstuk voor het gehele energie- en klimaatbeleid onder toezicht van het VEKA (of m.a.w. ruimer dan enkel n.a.v. de omzetting van de diverse richtlijnen en opvolging van de verordeningen), geeft de *Beleidsnota energie en klimaat 2024-2029* aan dat er een apart actieplan zal worden opgesteld⁸.

Een voorbeeld van dergelijke wijzigende focus in de handhaving kan er bvb. in bestaan om meer in te zetten op het opmaken van een correct EPC.

Belangrijk uitgangspunt bij de uitwerking van dit actieplan, **is dat we ervan uitgaan dat alle bijkomende medewerkers** die op korte termijn gaan meewerken aan de omzetting en voorbereiding van de implementatie van de richtlijnen **op (middel-)lange termijn, hetzij kunnen ingezet worden voor uitvoering (bvb. rapportage, beleidsevaluatie, ...) en handhaving (incl. aansturing en optimalisatie van het handhavingsproces, ...)** van desbetreffende richtlijnen, hetzij kunnen ingezet worden in functie van verdere organisatiebeheersing en risicomanagement.

Op die manier is er een minimaal verlies aan opgebouwde kennis en kan er bij aanwerving ook maximaal worden ingezet op vacatures voor functies met contracten van onbepaalde duur. Dit is qua uitgangsprincipe niet onbelangrijk, gelet op het feit dat de ervaring leert dat het invullen van vacatures voor kennisfuncties via contracten van bepaalde duur namelijk zeer uitdagend is.

⁸ Zie Strategische Doelstelling 7 van de beleidsnota Energie en Klimaat 2024-2029.

Ter onderbouwing van dit uitgangspunt, wordt in voorliggend actieplan per richtlijn en verordening reeds in een voorlopige inschatting van de benodigde middelen voor uitvoering en handhaving voorzien.

Gelet op het feit dat de personeelsmeervraag zich nu stricto sensu beperkt tot de omzetting en implementatie van het FF55-pakket (gros van de werkzaamheden tem +/- eind 2027) en de impact van de verdere uitvoering en handhaving ervan (vanaf 2028 en volgende), wordt voorgesteld om in de periode 2028-2029 geen vervanging te doen van de verwachte natuurlijke afvloeï (ic pensionering en vrijwillig vertrek) à rato van 5 VTE per jaar, ofwel 10 VTE in totaliteit.

Tegelijkertijd zal deze niet-vervanging van de natuurlijke afvloeï worden geherevalueerd n.a.v. het uitwerken van het actieplan “handhaving en operationele processen”.

Naast de rechtstreekse impact van de omzetting en voorbereiding van de implementatie van richtlijnen en verordeningen i.k.v. Fit for 55, is er ook een indirecte impact van de bijkomende opdrachten op de managementondersteunende diensten. Ook deze impact wordt meegenomen onder voorliggend actieplan.

1.2 Werf 2: Bewarende maatregelen m.b.t. uitvoering en handhaving

Zoals onder bovenstaand punt 1.1.5 vermeld, zal er voor heel het handhavingsvraagstuk m.b.t. het gehele Vlaamse energie- en klimaatbeleid onder toezicht van het VEKA een apart actieplan “Handhaving en operationele processen” worden opgesteld.

Het actieplan “Handhaving en operationele processen” zal in twee fases opgemaakt worden (fase 1 najaar 2025 en fase 2 voorjaar 2027). Fase 2 zal pas definitief opgemaakt kunnen worden nadat er ook meer duidelijkheid is op de effectieve beleidskeuzes en bijhorende werklast die met de effectieve uitvoering van de nieuwe richtlijnen en verordeningen gepaard gaat.

Voor sommige uitvoerings- en handhavingsverplichtingen kan evenwel niet gewacht worden op de opmaak van dit actieplan. In voorliggende nota wordt voor een beperkt aantal processen dan ook in enkele bewarende maatregelen m.b.t. uitvoering en handhaving voorzien.

2 ACTIEPLAN I.K.V. OMZETTING EN IMPLEMENTATIE FIT FOR 55

In volgend hoofdstuk wordt elke te herziene of nieuwe richtlijn resp. verordening eerst even kort gesitueerd. Hierbij wordt er ook aangegeven welke beleids- (en eventuele bevoegdheids-)keuzes er zich al dan niet zullen aandienen, mét tegelijkertijd ook een reflectie over de relevantie en de manier van uitvoering van de actuele recurrente taken die met desbetreffende beleidsmaterie te maken hebben.

Vervolgens wordt er ingegaan op de voorziene tijdslijn voor omzetting van de respectievelijke richtlijnen resp. de voorbereiding van de implementatie zowel als op de situering van de diverse verantwoordelijkheden ter zake.

Uiteraard wordt er hierbij ook ingegaan op de reeds bekende omgevingsfactoren die het al dan niet welslagen van de in de tijdslijn voorziene planning mee kunnen beïnvloeden. Eerder generieke omgevingsfactoren zoals vertragingen in de politieke besluitvorming, hetzij vertraging in de adviesverlening door bvb. de Raad van State n.a.v. technische materie die ook bevoegdheidsdiscussie omhelst, worden hierbij niet telkenmale herhaald.

In functie van het maximaal kunnen respecteren van de omzettingstermijnen en de voorbereiding van de implementatie van de te herziene en nieuwe richtlijnen en verordeningen, wordt ook ingegaan op de huidige beleidscapaciteit en de (extra) benodigde middelen die hiervoor benodigd zijn.

Tot slot worden de huidige taken en capaciteit voor uitvoering en handhaving i.v.m. betrokken beleidsmaterie weergegeven. Hierbij wordt ook een 1ste inschatting gemaakt van de bijkomende taken en (extra) middelen die benodigd zijn voor de effectieve uitvoering en handhaving van de respectievelijke herziene en nieuwe richtlijnen en verordeningen.

De bijkomende personeelsbehoefte die hierbij gedetecteerd wordt, vormt een voorlopige inschatting en maakt – behoudens voor de impact van reeds van kracht zijnde verordeningen - bijgevolg nog geen formeel deel uit van voorliggend actieplan.

2.1 ETS vaste installaties

2.1.1 Situering richtlijn

2.1.1.1 Algemeen

- ➔ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/what-eu-ets_en
- ➔ De Europese klimaatwet legt vast dat de EU tegen 2050 klimaatneutraal moet zijn. Als eerste mijlpaal streeft de EU ernaar haar netto-emissies tegen 2030 met ten minste 55 % te verminderen ten opzichte van het niveau van 1990. Het EU-ETS speelt een cruciale rol bij het bereiken van dit doel, en bij de herziening van de ETS-richtlijn in 2023 is vastgelegd dat het EU ETS1 met een emissiereductie van 62% tegenover 2005 zal bijdragen tot de 55%-doelstelling.
- ➔ Belangrijkste wijzigingen die bij de herziening van de ETS-richtlijn in 2023 zijn overeengekomen met betrekking tot vaste installaties (elektriciteitsproductie en energie-intensieve industrie):
 - Het emissieplafond van ETS1 is aangescherpt om de emissies tegen 2030 met 62 % te verminderen ten opzichte van het niveau van 2005.
 - De kosteloze toewijzing van emissierechten aan bedrijven is verlaagd en gedeeltelijk voorwaardelijk gemaakt van energie-efficiëntie- en decarbonisatie-inspanningen.
 - De marktstabiliteitsreserve is herzien om het evenwicht op de hervormde koolstofmarkt van de EU te bevorderen.
 - Er zijn meer middelen vrijgemaakt om bedrijven te ondersteunen bij de groene transitie via het Moderniseringsfonds (enkel voor armere lidstaten) en Innovatiefonds. De lidstaten zijn verplicht alle inkomsten uit het EU-ETS (of het financiële equivalent daarvan) te gebruiken voor klimaatactie en een rechtvaardige, groene transitie, met uitzondering van de budgetten die gebruikt worden voor indirecte emissiekostcompensatie. De begrotingen van het innovatiefonds en het moderniseringsfonds zijn dienovereenkomstig verhoogd.

2.1.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- ➔ NvT

2.1.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Aangezien het EU ETS een sterk geharmoniseerd systeem is op Europees niveau, met heel veel uitvoerings- en gedelegeerde handelingen, is er bij de omzetting weinig beleidsmarge en dus eigenlijk geen mogelijkheid tot goldplating.
- ➔ Volgende 2 acties worden wel voorgesteld in functie van een vereenvoudiging van de uitvoering van de richtlijn.
 - Omschakeling van een Vlaamse – naar een Europese rapporteringstool.
 - Op dit moment wordt de kosteloze toewijzing definitief toegekend via een Ministerieel Besluit. Dit is echter een bijkomende complexiteit in een proces dat reeds administratief zwaar is, voor zowel de overheid als de ETS-bedrijven. Bovendien heeft de minister geen discretionaire marge voor het toekennen van de kosteloze toewijzing, gezien dit volgens Europees bepaalde regels moet gebeuren.

Daarom is Vlaanderen de enige regio waar dit op deze manier gebeurt. Het VEKA werkt aan een voorstel om de MB's voor kosteloze toewijzing af te schaffen.

2.1.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Een deel van de taken bij de implementatie van ETS vaste installaties zijn reeds extern uitbesteed aan het Verificatiebureau Benchmarking Vlaanderen (VBBV), via een referentietask voor het VITO. Het gaat om technische ondersteuning in het kader van de rapportering van geverifieerde emissies en de kosteloze toewijzing van emissierechten. Sinds 2024 bedraagt het nodige budget voor het VBBV toegekend door de Vlaamse Regering 2,314 miljoen euro. Vanaf 2025 wordt dit verder verhoogd met 620.000 euro naar 3,361 miljoen euro. Ongeveer 40% van de taken van het VBBV hebben betrekking op ETS, waardoor de kostprijs van de externalisering van ETS-taken aan het VBBV vanaf 2025 ongeveer 1,35 miljoen euro bedraagt, overeenkomstig met een personeelscapaciteit van ongeveer 4,6 VTE bij het VBBV⁹. De overige taken van het VBBV bestaan uit ondersteuning bij de opvolging van EBO's en indirecte emissiekostcompensatie
- ➔ Het VEKA staat zelf in voor de finale beoordeling en goedkeuring van diverse rapporten, alsook voor de opvolging van Europese regelgeving en opmaak van Vlaamse regelgeving. Het externaliseren van deze taken is niet mogelijk.

2.1.2 Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.1.2.1 Uiterste datum van omzetting en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Uiterste datum van omzetting: 31 december 2023
- ➔ Zoals vastgelegd in het DABM (Decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid), is het VEKA de bevoegde autoriteit voor de implementatie van het ETS Vaste installaties.
- ➔ Verantwoordelijke team / projectverantwoordelijke binnen het VEKA: BBIK

2.1.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Het ETS-wijzigingsbesluit werd op 8 december 2023 definitief goedgekeurd
- ➔ Implementatie wordt uitgevoerd in lijn met de timing opgelegd in Europese regelgeving

2.1.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Geen juridische vervolgstappen nodig voor omzetting ETS richtlijn
- ➔ Juridisch initiatief in voorbereiding voor efficiëntieverbetering door schrapping MB's kosteloze toewijzing

2.1.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ NvT

⁹ In 2023 bedroeg de dagprijs voor een zelfstandige verificateur van het VBBV 985,56 euro (excl. BTW)

2.1.3 Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie

2.1.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Het VEKA staat in voor de opvolging van de evoluties van het Europese regelgevend kader (wijzigingen aan de ETS-Richtlijn, maar ook de verschillende gedelegeerde en uitvoeringshandelingen).
- ➔ Het VEKA staat in voor de opmaak van Vlaamse regelgeving.
- ➔ Bij de implementatie van het Fit for 55-pakket was 3 VTE werkzaam rond ETS vaste installaties voor beleidsvoorbereiding en -implementatie, alsook uitvoering en handhaving.

2.1.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ Voor de juridische ondersteuning van de implementatie van ETS2, ETS scheepvaart en ETS vaste installaties werden 2 juristen die eind 2023 reeds tijdelijk aangenomen waren, geregulariseerd. Deze 2 juristen worden ook voor de omzetting van andere richtlijnen ingezet. (Zie bvb. verder bij REDIII, EMD).

2.1.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ NvT

2.1.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.1.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Opvolging van monitoring, rapportering en verificatie van emissies: beoordeling en goedkeuring van monitoringplannen, steekproefsgewijze controle en goedkeuring van emissiejaarrapporten.
- ➔ Opvolging van toewijzing van emissierechten: beoordeling en goedkeuring van monitoringmethodiekplannen, controle en goedkeuring van ALC-rapporten, opmaak van ministeriële besluiten.
- ➔ Controle op inlevering van emissierechten.
- ➔ Adviesverlening voor ETS-relevante rubrieken in het kader van de omgevingsvergunning en beoordeling van al dan niet ETS-plichtig zijn van installaties.
- ➔ Bij de implementatie van het Fit for 55-pakket was 3 VTE werkzaam rond ETS vaste installaties voor beleidsvoorbereiding en -implementatie, alsook uitvoering en handhaving.

2.1.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Nieuwe taken die omwille van de uitvoering van de herziene richtlijn dienen opgenomen te worden:
 - Tegen 30 september 2024 (daarna jaarlijks terugkerend): controle op energie-efficiëntie conditionaliteit voor kosteloze toewijzing. Het betreft het verifiëren en beoordelen van de uitvoering van de maatregelen die volgens de laatste energie-audits een terugverdientijd hebben van maximaal drie jaar, met oog op een mogelijke vermindering van 20% van de kosteloze toewijzing in geval van niet-naleving. Het gaat hier om een bijkomende taak omdat de EBO's niet kunnen worden gebruikt als toets en er dus een aparte controle moet zijn.

- Tegen 30 september 2024 (daarna jaarlijks terugkerend): controle op conditionaliteit klimaatneutraliteitsplannen. Het betreft het beoordelen en opvolgen van klimaatneutraliteitsplannen van de 10% minst efficiënte installaties, met oog op een mogelijke vermindering van 20% van de kosteloze toewijzing in geval van niet-naleving.
- Tegen 15 juni 2024 (daarna jaarlijks terugkerend): controle van naleving duurzaamheidscriteria RED II onder ETS in emissiejaarrapporten en in monitoringplannen.
- Continu: Het beoordelen van de argumentatie van exploitanten van installaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen dat daalt onder 20 MW als gevolg van klimaatmaatregelen, die tot het einde van de huidige en de volgende vijfjaarlijkse periode toch onder het toepassingsgebied van het EU ETS wensen te blijven, alsmede het ontwikkelen van opvolgprocedures.
- Continu: Beoordelen van productieprocessen die werden aangepast in het kader van stopzettingen (veel meer gevallen bij hogere ETS-prijs) met een daling van het nominaal thermisch ingangsvermogen als gevolg, alsmede het ontwikkelen van opvolgprocedures.

Al deze taken hebben een mogelijk grote financiële impact op de betrokken bedrijven, omdat het gaat om 1) aanpassingen aan de kosteloze toewijzing, 2) fossiele versus biogene emissies (dus hoeveel rechten ingeleverd moeten worden) 3) al dan niet ETS-plichtig zijn.

2.1.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ Voor **ETS vaste installaties** werd **1 extra adjunct van de directeur** toegekend vanaf 1 juli 2024.
- ➔ Daarnaast werden 3 VTE's die bij beslissing van 31 mei 2024 waren toegekend voor ETS2, geheroriënteerd naar ETS vaste installaties, naar aanleiding van een procesaudit over ETS van Audit Vlaanderen, onder meer door in te zetten op synergieën tussen beide systemen (dossierbehandeling en biomassa).

2.1.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ NvT

2.2 CBAM

2.2.1 *Situering verordening*

2.2.1.1 Algemeen

- ➔ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en?prefLang=nl&etrans=nl
- ➔ Het EU-mechanisme voor koolstofgrenscorrectie (CBAM) is het instrument van de EU om een **eerlijke prijs te betalen voor de koolstof die wordt uitgestoten** tijdens de productie van koolstofintensieve goederen die de EU binnenkomen, en om schonere industriële productie in niet-EU-landen aan te moedigen.
Door te bevestigen dat een prijs is betaald voor de ingebedde koolstofemissies die worden gegenereerd bij de productie van bepaalde goederen die in de EU worden ingevoerd, zal het CBAM ervoor zorgen dat de koolstofprijs van de invoer gelijk is aan de koolstofprijs van de binnenlandse productie en dat de klimaatdoelstellingen van de EU niet worden ondermijnd. Het CBAM is ontworpen om verenigbaar te zijn met de WTO-regels.
Het CBAM zal in zijn definitieve regeling vanaf 2026 van toepassing zijn, terwijl de huidige overgangsfase tussen 2023 en 2025 duurt. Deze geleidelijke invoering van het CBAM is afgestemd op de geleidelijke afschaffing van de kosteloze toewijzing van emissierechten in het kader van het EU-emissiehandelssysteem (ETS) om het koolstofvrij maken van de EU-industrie te ondersteunen.

2.2.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- ➔ CBAM wordt geïmplementeerd door de federale overheid, na beslissing door de Nationale Klimaatcommissie, aangezien de verordening slechts één bevoegde autoriteit per lidstaat toelaat.

2.2.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ NvT

2.2.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ NvT

2.2.2 *Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden*

2.2.2.1 Uiterste datum van implementatie en situering verantwoordelijkheden

- ➔ CBAM is in werking sinds oktober 2023.

2.2.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ CBAM wordt geïmplementeerd door FOD VVVL.

2.2.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Conform de afspraken binnen NKC dient een SWA te worden aangenomen, waarin de federale overheid aangeduid wordt als bevoegde autoriteit.

2.2.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ De opmaak van een SWA is afhankelijk van de regeringsvorming in de verschillende entiteiten.

2.2.3 *Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie*

2.2.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Het gaat om een nieuwe verordening.

2.2.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.2.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ NvT – implementatie op federaal niveau

2.2.4 *Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving*

2.2.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Het gaat om een nieuwe verordening

2.2.4.2 Bijkomende taken

- ➔ NvT – implementatie op federaal niveau

2.2.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.2.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ NvT

2.3 ETS luchtvaart

2.3.1 Situering richtlijn

2.3.1.1 Algemeen

→ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/transport/reducing-emissions-aviation_en?prefLang=nl

→ Herziening van de EU-ETS-richtlijn betreffende de luchtvaart

De herziening van het EU-ETS voor de luchtvaart heeft tot doel ervoor te zorgen dat de luchtvaartsector bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen van de EU. Dit omvat het verhogen van de veiling van emissierechten door het geleidelijk afschaffen van kosteloze emissierechten en het toepassen van de versterkte lineaire reductiefactor op de luchtvaart. Daarnaast geeft de herziening op passende wijze uitvoering aan ICAO's Corsia door middel van de EU-ETS-richtlijn. Dit geldt voor internationale vluchten die vertrekken van of aankomen op luchthavens binnen de Europese Economische Ruimte (EER). Voor vluchten binnen de EER blijft alleen het EU-ETS van toepassing.

2.3.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

→ NvT

2.3.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

→ Aangezien het EU ETS een sterk geharmoniseerd systeem is op Europees niveau, met heel veel uitvoerings- en gedelegeerde handelingen, is er bij de omzetting weinig beleidsmarge en dus eigenlijk geen mogelijkheid tot goldplating.

2.3.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- Een deel van de taken bij de implementatie van ETS vaste installaties zijn reeds extern uitbesteed aan het Verificatiebureau Benchmarking Vlaanderen (VBBV), met name technische ondersteuning in het kader van de rapportering van geverifieerde emissies.
- Het VEKA staat zelf in voor de finale beoordeling en goedkeuring van diverse rapporten, alsook voor de opvolging van Europese regelgeving en opmaak van Vlaamse regelgeving. Het externaliseren van deze taken is niet mogelijk.

2.3.2 Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.3.2.1 Uiterste datum van omzetting en situering verantwoordelijkheden

→ Uiterste datum van omzetting: 31 december 2023

- ➔ Gelet op de gemengde bevoegdheid is er een aanpassing aan het samenwerkingsakkoord met de federale overheid en de drie gewesten nodig.
- ➔ VEKA is binnen het Vlaams Gewest de bevoegde autoriteit.
- ➔ Verantwoordelijke team binnen het VEKA: Teamcoördinator BBIK en twee collega's van Team VEKP

2.3.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Omzettingstermijn is overschreden. Er is een ingebrekestelling ontvangen van de Europese Commissie.
- ➔ Noodzakelijke wijziging aan huidig SWA Luchtvaart werd eind 2023 door NKC en OC goedgekeurd, momenteel loopt verdere goedkeuringsprocedure.
- ➔ Implementatie van de nieuwe regelgeving gebeurt al in de praktijk.

2.3.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Na de aanpassing van het SWA luchtvaart kunnen omzettingsdecreet en omzettingsbesluit worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.
- ➔ Ingeschatte timing verdere omzetting richtlijn:
 - Q1 2025: Afronding goedkeuringsprocedure SWA
 - Q3 2025: 1ste principiële goedkeuring decreet
 - Q1 2026: Plenaire stemming decreet
 - Q3-Q4 2026: Principiële goedkeuring VER-besluit
 - Q1-Q2 2027: Definitieve goedkeuring VER-besluit

2.3.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Aanpassing van het SWA is pas definitief als het door alle parlementen is goedgekeurd (ook door BHG, die in de praktijk geen verantwoordelijkheden heeft), en is dus afhankelijk van de traagste entiteit.

2.3.3 **Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie**

2.3.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Voor de inwerkingtreding van FF55 werd de beleidscapaciteit geleverd door een medewerker van het team VEKP (0,5 VTE) en een jurist uit de staf (0,1 VTE) (in totaal 0,6 VTE – samen met uitvoering en handhaving).

2.3.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.3.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

→ NvT

2.3.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.3.4.1 Huidige taken en capaciteit

- Opvolging van monitoring, rapportering en verificatie van emissies: beoordeling en goedkeuring van monitoringplannen, steekproefsgewijze controle en goedkeuring van emissiejaarrapporten.
- Opvolging van toewijzing van emissierechten: beoordeling en goedkeuring van monitoringmethodieklussen, controle en goedkeuring van ALC-rapporten, opmaak van ministeriële besluiten.
- Controle op inlevering van emissierechten.
- Deze taken gebeuren voor de inwerkingtreding van FF55 met een personeelsinzet van 0,6 VTE.

2.3.4.2 Bijkomende taken

→ NvT

2.3.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- Naar aanleiding van een procesaudit van Audit Vlaanderen werd één VTE niveau A (adjunct van de directeur) toegekend voor ETS2 geheroriënteerd naar het team VEKP, waarvan 0,2 VTE wordt ingezet om mee de continuïteit van het ETS-proces mee te helpen garanderen.

2.3.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

→ NVT

2.4 ReFuelEU Aviation

2.4.1 Situering verordening

2.4.1.1 Algemeen

- ➔ https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/air/environment/refueleu-aviation_en?prefLang=nl&etrans=nl
- ➔ **ReFuelEU Aviation** bevordert het toegenomen gebruik van duurzame luchtvaartbrandstoffen (SAF) als het krachtigste instrument om de CO₂-emissies van de luchtvaart te verminderen. De maatregel maakt deel uit van het “Fit for 55”-pakket om de emissiereductiedoelstelling van 55 % tegen 2030 te halen. De richtlijn stelt eisen aan leveranciers van luchtvaartbrandstof om het aandeel SAF's dat wordt bijgemengd in de conventionele luchtvaartbrandstof die op EU-luchthavens wordt geleverd, geleidelijk te verhogen.
 - Leveranciers van luchtvaartbrandstof moeten ervoor zorgen dat vanaf 2025 alle brandstof die ze op EU-luchthavens aan luchtvaartmaatschappijen leveren, een minimaal aandeel duurzame luchtvaartbrandstof bevat, en vanaf 2030, een minimaal aandeel synthetische brandstof. Deze verplichte aandelen duurzame en synthetische brandstof zullen tot 2050 geleidelijk stijgen. Brandstofleveranciers moeten in 2025 2%, in 2030 6% en in 2050 70% duurzame luchtvaartbrandstof gebruiken. Vanaf 2030 moet ook 1,2% van de brandstof synthetische brandstof zijn, en dit percentage moet oplopen tot uiteindelijk 35% in 2050.
 - Luchtvaartmaatschappijen moeten ervoor zorgen dat de jaarlijkse hoeveelheid brandstof die ze op elke EU-luchthaven tanken, minstens 90% bedraagt van de jaarlijks benodigde hoeveelheid brandstof, om emissies door extra gewicht vanwege tankering te vermijden. Hierover moeten ze jaarlijks rapporteren (eerste keer in 2025 over 2024)
 - EU-luchthavens moeten zorgen voor nodige infrastructuur en facilitering.

2.4.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- ➔ De belangrijkste beleidskeuze die moet gemaakt worden, is de intra-Belgische taakverdeling.
- ➔ Bij een strikte interpretatie van de bevoegdheden, zou een taakverdeling in lijn met onderstaande kunnen afgesproken worden:
 - FOD Economie voor verplichtingen brandstofleveranciers (art 4, art. 7, art. 10, art. 12)
 - VEKA en AWAC voor verplichtingen vliegtuigexploitanten (art 2.3, art. 8, art. 12.2)
 - MOW en Waals Gewest voor verplichtingen regionale luchthavens – in de praktijk zijn er geen verplichtingen voor de Vlaamse regionale luchthavens omdat ze ruim onder de drempels vallen- (art 2.2, art 6, art. 7, art. 12.3, 12.7 en behandeling uitzonderingen art 5)

- FOD DG luchtvaart voor de verplichtingen van Brussel-Nationaal (art2.2, art 6, art. 7, art. 12.3, 12.7) en eventueel behandeling uitzonderingen art 5 (zijn nog aan het bekijken of dit dienst regulering (zelfstandig agentschap) of dienst OPS van DGLV zal zijn)
- ➔ Vanuit pragmatisch oogpunt kan ervoor worden geopteerd om de federale overheid als bevoegde overheid te zien voor de uitvoering van deze verordening. Dit voorstel werd geformuleerd door DG Luchtvaart. Het VEKA en dMOW hebben hier geen bezwaar tegen. In het advies op de federale wet voor de uitvoering van ReFuelEU Aviation, zal de Raad van State moeten adviseren of een SWA noodzakelijk is.

2.4.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Het betreft EU-regelgeving op basis van een verordening, dus geen beleidsmarge op Vlaams niveau.

2.4.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Het is niet mogelijk deze taken uit te besteden, gezien deze in de verordening expliciet aan de lidstaat zijn toegekend.

2.4.2 Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.4.2.1 Uiterste datum van implementatie en situering verantwoordelijkheden

- ➔ De rapporteringsverplichtingen zijn in voege sinds begin 2025.

2.4.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Er wordt gewacht op een politieke uitspraak over de bevoegdheidsverdeling.

2.4.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Indien wordt geopteerd voor de pragmatische invulling van bevoegdheden, zijn er geen vervolgstappen noodzakelijk op gewestelijk niveau.

2.4.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Afhankelijk van politieke besluitvorming, en mogelijk ook impact van federale regeringsvorming.

2.4.3 Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie

2.4.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Nieuwe verordening, dus geen bestaande taken.

2.4.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

→ NvT

2.4.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

→ Geen: gezien de beperkte impact op het VEKA (uitgaande van de pragmatische bevoegdheidsverdeling).

2.4.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.4.4.1 Huidige taken en capaciteit

→ Geen, nieuwe verordening.

2.4.4.2 Bijkomende taken

→ Geen bij het VEKA (uitgaande van pragmatische bevoegdheidsverdeling).

2.4.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

→ NvT

2.4.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

→ Geen (uitgaande van pragmatische bevoegdheidsverdeling).

2.5 ETS scheepvaart

2.5.1 Situering richtlijn

2.5.1.1 Algemeen

→ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/transport/reducing-emissions-shipping-sector_en?prefLang=nl

→ Opname van maritieme emissies in het EU-emissiehandelssysteem (ETS)

Sinds januari 2024 is het [EU's-emissiehandelssysteem](#) (EU-ETS1) uitgebreid tot CO₂-emissies van alle grote schepen (van 5 000 brutoton en meer) die EU-havens binnenkomen, ongeacht de vlag waaronder zij varen.

Het systeem omvat:

- 50 % van de emissies van reizen die buiten de EU beginnen of eindigen (waardoor het derde land kan beslissen over passende maatregelen voor het resterende aandeel van de emissies);
- 100 % van de emissies tussen twee EU-havens en wanneer schepen zich in EU-havens bevinden.

Het EU-ETS scheepvaart heeft betrekking op de emissies van CO₂ (koolstofdioxide), CH₄ (methaan) en N₂O (stikstofoxide), maar de twee laatste pas vanaf 2026.

Emissies door maritiem vervoer zijn opgenomen in het totale ETS1-plafond, waarin de maximale hoeveelheid broeikasgassen is vastgesteld die in het kader van het systeem mag worden uitgestoten. Het plafond wordt mettertijd verlaagd om ervoor te zorgen dat alle ETS1-sectoren bijdragen aan de klimaatdoelstellingen van de EU. Dit zal energie-efficiëntie, koolstofarme oplossingen en vermindering van het prijsverschil tussen alternatieve brandstoffen en traditionele scheepsbrandstoffen stimuleren.

Het systeem bouwt voort op de bestaande bepalingen voor andere EU-ETS-sectoren en op de onlangs herziene [EU-verordening inzake monitoring, rapportage en verificatie](#) voor maritiem vervoer ("MRV-verordening zeevervoer").

In de praktijk moeten scheepvaartmaatschappijen EU-ETS-emissierechten kopen en inleveren (gebruiken) voor elke ton gerapporteerde CO₂-emissies (of CO₂-equivalenten) binnen het toepassingsgebied van het EU-ETS1. Het is de taak van de administrerende autoriteiten van de EU-lidstaten om de naleving te waarborgen aan de hand van soortgelijke regels als voor de andere ETS1-sectoren.

Om een soepele overgang te waarborgen, hoeven scheepvaartmaatschappijen tijdens een eerste introductieperiode slechts emissierechten in te leveren voor een deel van hun emissies:

- 2025: voor 40 % van hun in 2024 gerapporteerde emissies;
- 2026: voor 70 % van hun in 2025 gerapporteerde emissies;
- vanaf 2027: voor 100 % van hun gerapporteerde emissies.

De [eerste uiterste datum voor inlevering](#) is in september 2025 in alle lidstaten, voor emissies waarvan is gemeld dat ze plaatsvinden van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2024.

Er is een rapportage- en evaluatieclausule opgenomen om toezicht te houden op de uitvoering van de regels die van toepassing zijn op de maritieme sector en om rekening te houden met relevante ontwikkelingen in de Internationale Maritieme Organisatie (IMO).

- ➔ Juridische retro-acte mbt de intra-Belgische bevoegdheidsverdeling: De Raad van State verwijst in zijn advies van 28 maart 2024 aangaande het Verzameldecreet VI, wat betreft de bepalingen inzake ETS Scheepvaart, naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof (bv. arrest nr. 33/2011 van het Grondwettelijk Hof van 2 maart 2011) over ETS Luchtvaart. Het Hof stelde in deze rechtspraak dat de bevoegdheid van de gewesten inzake de bescherming van de lucht de bevoegdheid omvat om maatregelen te nemen teneinde de uitstoot van broeikasgassen in de lucht te verminderen, maar dat de bevoegdheden dermate verweven zijn dat ze niet anders dan in onderlinge samenwerking kunnen worden uitgeoefend. Een samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat en de gewesten is bijgevolg noodzakelijk.

Die redenering van het Grondwettelijk Hof inzake ETS Luchtvaart kan volgens de Raad van State mutatis mutandis ook worden gevolgd met betrekking tot ETS Scheepvaart. Bijgevolg stelt de Raad van State dat het Vlaamse Gewest weliswaar eveneens bevoegd is om richtlijn (EU) 2023/959 om te zetten met betrekking tot het ETS voor het maritiem vervoer, maar vereist die omzetting dat daarover eerst met de federale overheid en, in voorkomend geval, de andere gewesten binnen de grenzen van hun bevoegdheden, een samenwerkingsovereenkomst wordt gesloten, in het bijzonder om de bevoegde “administrerende autoriteit ten aanzien van een scheepvaartmaatschappij” te bepalen. De gewesten moeten die richtlijn volgens de Raad dus in principe binnen de grenzen van hun bevoegdheden omzetten door vooraf met de federale Staat een samenwerkingsakkoord te sluiten.

De Vlaamse Regering nam bij de goedkeuring van Verzameldecreet VI op 12 april 2024 akte van het feit dat de Raad van State erkent dat deze materie in principe een gewestaangelegenheid is, maar dat hierover een samenwerkingsakkoord moet worden gesloten. De Vlaamse Regering gaf aan om eerst - met respect voor de gewestelijke bevoegdheden - met de andere gefedereerde entiteiten hierover een samenwerkingsakkoord af te sluiten alvorens een decretale aanpassing aan het DABM (Decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid) door te voeren. In afwachting werden de relevante bepalingen in het Verzameldecreet VI geschrapt. In het licht van de door de Raad van State aangehaalde gelijkenissen met luchtvaart, is het volgens de Vlaamse Regering ook logisch dat ook voor ETS Scheepvaart de gewesten de bevoegde autoriteiten zijn.

2.5.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- ➔ Er dient een politiek akkoord gesloten te worden over de bevoegdheid voor ETS scheepvaart en meer bepaald of de administrerende autoriteit(en) federaal dan wel gewestelijk zullen zijn.
- ➔ Vanuit Vlaanderen wordt beargumenteerd dat alle ETS-richtlijnen door het VEKA worden opgevolgd als bevoegde autoriteit. In functie van eenduidigheid en een gelijkaardige behandeling van alle sectoren die onder ETS vallen (luchtvaart, vaste installaties, scheepvaart en ETS2) zou het ook logisch zijn om dit ook voor ETS Scheepvaart op te volgen.
- ➔ Deze discussie is vooral relevant voor Vlaanderen en de federale overheid. Het Waals Gewest en Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn hier in de praktijk niet bij betrokken. Indien de

gewesten voor ETS Scheepvaart bevoegde autoriteit worden, zouden zij ook een omzetting moeten doen van de Europese regelgeving. In de praktijk zouden volgens het Europese cascadeprincipe alle scheepvaartmaatschappijen echter aan het Vlaams Gewest toegekend worden en zouden WG en BHG geen praktische implementatie moeten voorzien. Hiervoor is overigens ook een precedent met betrekking tot ETS luchtvaart, waar BHG ook de juridische omzetting moet doen als bevoegde autoriteit, maar in de praktijk geen luchtvaartmaatschappijen onder de bevoegdheid heeft.

- ➔ De beslissing inzake ETS Scheepvaart heeft impact op de uitvoering van de MRV Verordening, aangezien de bevoegde autoriteit volgens het Europese kader dezelfde moet zijn voor beide systemen. Door de in de praktijk overlap met FuelEU Maritime, lijken deze drie dossiers aan elkaar gekoppeld te zijn.

2.5.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Aangezien het EU ETS een sterk geharmoniseerd systeem is op Europees niveau, met heel veel uitvoerings- en gedelegeerde handelingen, is er bij de omzetting weinig beleidsruimte en dus eigenlijk geen mogelijkheid tot goldplating. Dit is nog meer het geval bij ETS scheepvaart, dat verder bouwt op de MRV Verordening, die rechtstreeks van toepassing is en niet omgezet moet worden.

2.5.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Het Europese kader voorziet reeds maximale uitbesteding door sommige taken niet aan de administrerende autoriteit, maar aan een externe verificatie-instelling toe te kennen.

2.5.2 *Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden*

2.5.2.1 Uiterste datum van omzetting en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Uiterste datum van omzetting: 31 december 2023.
- ➔ Er is een samenwerkingsakkoord met de federale overheid en de andere gewesten nodig.
- ➔ VEKA zou binnen het Vlaams Gewest de bevoegde autoriteit zijn, indien de gewesten als bevoegde overheid worden aangeduid.
- ➔ Verantwoordelijke team / projectverantwoordelijke binnen het VEKA: BBIK

2.5.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ De omzettingstermijn is intussen overschreden. Ingebrekestelling van de Europese Commissie werd ontvangen.
- ➔ Uittreksel uit de beleidsnota: “Ik streef er naar om zo snel mogelijk een samenwerkingsakkoord af te sluiten met de federale overheid en de overige gewesten waarin de gewesten aangeduid worden als de bevoegde autoriteiten en waarbij administratieve lasten tot een minimum worden beperkt.”

- ➔ In afwachting van een nieuwe federale regering, ligt de omzetting van deze richtlijn momenteel stil.
- ➔ Binnen de Nationale Klimaatcommissie zijn werkafspraken gemaakt over de praktische implementatie van ETS scheepvaart in de tussentijd, tot er een politiek akkoord wordt afgesloten. In de praktijk is DG Scheepvaart van de federale overheid de trekker, gezien zij toegang hebben tot de Europese IT-toepassing. Beslissingen worden genomen in een werkgroep van DG Scheepvaart en het VEKA.

2.5.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Na een politieke beslissing over de bevoegde autoriteit, kan een SWA worden opgemaakt. Na de goedkeuring van het SWA, kunnen omzettingsdecreet en omzettingsbesluit worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.
- ➔ Ingeschatte timing verdere omzetting richtlijn:
 - Q4 2025: Start formele goedkeuringsprocedure SWA
 - Q4 2026: Finale goedkeuring SWA
 - Q3-Q4 2027: 1ste principiële goedkeuring decreet
 - Q1-Q2 2028: Plenaire stemming decreet
 - Q3-Q4 2028: Principiële goedkeuring besluit
 - Q1-Q2 2029: Definitieve goedkeuring besluit

2.5.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Een politieke beslissing over de bevoegde autoriteit is waarschijnlijk mee afhankelijk van de federale regeringsvorming.

2.5.3 **Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie**

2.5.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Het gaat om een nieuwe richtlijn, dus geen bestaande taken.

2.5.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ Op basis van een ratio van 25 scheepvaartmaatschappijen per VTE, werd de bijkomende personeelsbehoefte ingeschat op 2 VTE niveau A (adjunct van de directeur).
- ➔ De toekenning van de personeelsuitbreiding betreffende ETS Scheepvaart aan het VEKA is gedeeltelijk voorwaardelijk. Indien bij het vastleggen van de definitieve afspraken met de andere entiteiten in dit land (een deel van) de bevoegdheid inzake ETS Scheepvaart uiteindelijk niet als een gewestelijke bevoegdheid zou worden beschouwd, zal de toegekende personeelsuitbreiding aan het VEKA worden bijgesteld.

2.5.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ NvT

2.5.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.5.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Het gaat om een nieuwe richtlijn, dus geen bestaande taken.

2.5.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Gezien de inwerkingtreding van ETS Scheepvaart vanaf 1 januari 2024 moest er dringend worden gestart met de uitvoering ervan in het Vlaams Gewest.
- ➔ Praktisch gezien wordt er van uitgegaan dat de federale overheid net zoals bij ETS Vaste installaties zal instaan voor het broeikasgasregister.
- ➔ De taken die het VEKA wel moet opnemen, voor ongeveer 50 scheepvaartmaatschappijen¹⁰ met 549 schepen (waarvan er in 2022 288 actief waren) die aan België toegewezen worden, zijn onder meer:
- Algemene communicatie omtrent het nieuwe ETS Scheepvaart.
 - Beoordelen en goedkeuren van monitoringplannen.
 - Continu opvolgen van contractuele bepalingen tussen scheepvaartbedrijven waarmee de verantwoordelijkheid voor naleving van ETS Scheepvaart wordt doorgegeven via een juridisch mandaat.
 - Goedkeuren van geverifieerde emissiejaarrapporten vanaf 2025.
 - Opvolgen van de inlevering van emissierechten vanaf 2025.
- ➔ In de praktijk wordt ETS Scheepvaart opgevolgd door DG Scheepvaart en het VEKA via een gezamenlijke werkgroep onder de NKC. DG Scheepvaart staat in voor de praktische communicatie naar de scheepvaartmaatschappijen. De beoordeling van monitoringplannen en emissiejaarrapporten zal gezamenlijk gebeuren. Het VEKA deelt ook expertise inzake biomassa en ETS voor de implementatie van ETS scheepvaart. Hiervoor wordt momenteel 1 VTE ingezet bij het VEKA.

2.5.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ Zie supra bij “Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie”.

2.5.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ NvT

¹⁰ Dit aantal kan sterk fluctueren op basis van de contractuele bepalingen en van schepen die niet geregistreerd zijn in de EU, maar wel Europese havens aandoen.

2.6 FuelEU Maritime

2.6.1 Situering verordening

2.6.1.1 Algemeen

https://transport.ec.europa.eu/transport-modes/maritime/decarbonising-maritime-transport-fueleu-maritime_en?prefLang=nl&etrans=nl

Als onderdeel van het “Fit for 55”-wetgevingspakket van de Europese Commissie bevordert de FuelEU-verordening zeevaart (Verordening (EU) 2023/1805) het gebruik van hernieuwbare, koolstofarme brandstoffen en schone-energietechnologieën voor schepen, die essentieel zijn om het koolstofvrij maken van de sector te ondersteunen.

De verordening wordt met ingang van 1 januari 2025 volledig toegepast, met uitzondering van de artikelen 8 en 9 inzake monitoringplannen die met ingang van augustus 2024 worden toegepast.

Belangrijkste feiten over de verordening FuelEU Zeevaart:

- FuelEU Maritime stelt maximumgrenzen vast voor de jaarlijkse gemiddelde broeikasgasintensiteit van de energie die wordt gebruikt door schepen met een brutotonnage van meer dan 5 000 die Europese havens aandoen, ongeacht hun vlag. Doelstellingen zullen ervoor zorgen dat de broeikasgasintensiteit van de in de sector gebruikte brandstoffen geleidelijk zal afnemen, te beginnen met een daling van 2 % tegen 2025 en tot 80 % tegen 2050. De doelstellingen hebben niet alleen betrekking op CO₂-emissies, maar ook op emissies van methaan en distikstofoxide gedurende de volledige levenscyclus van de brandstoffen die aan boord worden gebruikt, op basis van “well-to-wake” (WtW).
- Om de luchtverontreiniging in havens te verminderen, moeten passagiers- en containerschepen die zijn afgemeerd of afgemeerd aan de kade, vanaf 1 januari 2030 gebruikmaken van walstroomvoorzieningen (OPS) of alternatieve emissievrije technologieën in havens die onder artikel 9 van de verordening infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (AFIR) vallen, en vanaf 1 januari 2035 in alle EU-havens die OPS-capaciteit ontwikkelen. De lidstaten kunnen ervoor kiezen de verplichting toe te passen op havens die niet onder artikel 9 van de AFIR vallen, met ingang van 1 januari 2030.
- Door een doelgerichte en technologie-neutrale aanpak maakt FuelEU Zeevaart innovatie en de ontwikkeling van nieuwe technologieën voor duurzame brandstoffen en energieomzetting mogelijk, waardoor exploitanten de vrijheid krijgen om te beslissen welke brandstoffen en technologieën moeten worden gebruikt op basis van scheepsspecifieke of exploitatiespecifieke profielen. De verordening voorziet ook in verschillende flexibiliteitsmechanismen, die bestaande vloten ondersteunen bij het vinden van geschikte nalevingsstrategieën en pioniers belonen voor vroege investeringen in de energietransitie.

2.6.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- ➔ Bevoegdheid FuelEU maritime zal in de praktijk samenhangen met de bevoegdheidsbeslissing inzake ETS scheepvaart, omdat er gedeeltelijk dezelfde gegevens gebruikt moeten worden en het opsplitsen van de bevoegde autoriteit niet wenselijk lijkt.

2.6.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

➔ Nieuwe verordening, dus nog geen bestaande invulling.

2.6.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

➔ Niet van toepassing.

2.6.2 Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.6.2.1 Uiterste datum van implementatie en situering verantwoordelijkheden

1. Monitoring Plan (MP)

- Indiening MP:
 - **Uiterlijk 31 augustus 2024:** Bedrijven moeten voor elk schip een MP indienen bij de verificateur. Dit plan specificeert de methoden voor monitoring en rapportage.
 - Nieuwe schepen na 31 augustus 2024: Bedrijven moeten binnen twee maanden na de eerste aanloop in een haven onder jurisdictie van een EU-lidstaat een MP indienen.
- Beoordeling en Wijziging van MP:
 - Jaarlijkse controle: Bedrijven moeten ten minste jaarlijks controleren of het MP de aard en werking van het schip weerspiegelt.
 - Conformiteit: De **verificateur** beoordeelt MP's en registreert deze in de FuelEU-database.

2. Monitoring en Registratie (vanaf 2025)

- Vanaf **1 januari 2025:** Bedrijven moeten informatie over elke reis en aanlopen in havens verzamelen en jaarlijks samenstellen.

3. Jaarlijkse Rapportage (vanaf 2026)

- **Uiterlijk 31 januari:**
 - Bedrijven moeten een **FuelEU-rapport** indienen bij de verificateur, inclusief monitoringdata, reisgegevens en relevante documentatie.
- **Uiterlijk 31 maart:**
 - De verificateur controleert en registreert het FuelEU-rapport en het verificatierapport in de FuelEU-database. Alle informatie wordt toegankelijk voor de bevoegde autoriteit.
- **Uiterlijk 30 juni:**
 - De verificateur geeft een **FuelEU-conformiteitsdocument** af als er geen nalevingsproblemen zijn en eventuele opgelegde boetes zijn betaald.

2.6.2.2 Huidige stand van zaken

➔ In de praktijk zit, net zoals bij ETS Scheepvaart, DG Scheepvaart van FOD Mobiliteit in de lead voor de praktische afhandeling, in samenwerking met een NKC werkgroep waarin het VEKA is vertegenwoordigd.

2.6.2.3 Vervolgstappen

➔ Uitklaring bevoegdheidsverdeling, samen met ETS Scheepvaart.

➔ Indien nodig: SWA opmaken

2.6.2.4 Omgevingsfactoren

➔ Politieke discussies inzake ETS Scheepvaart en regeringsvorming kunnen een vertragende factor vormen.

2.6.3 **Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie**

2.6.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

➔ Nieuwe verordening, dus geen huidige taken

2.6.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

➔ NvT

2.6.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

➔ NvT. Deze verordening kan worden opgevangen met de aan het VEKA toegekende voorwaardelijke 2 VTE voor ETS Scheepvaart.

2.6.4 **Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving**

2.6.4.1 Huidige taken en capaciteit

➔ Nieuwe verordening, dus geen huidige taken.

2.6.4.2 Bijkomende taken

- Lidstaten kunnen, tot twee verslagperiodes terug, aanvullende controles uitvoeren op het FuelEU-rapport, verificatierapport en berekeningen van de verificateur.
- Bij vastgestelde fouten of niet-conformiteit:
 - Een FuelEU-boete wordt opgelegd of aangepast. Bedrijven moeten deze boete binnen één maand betalen.
 - Bij niet-betaling wordt het conformiteitsdocument ingetrokken totdat aan alle verplichtingen is voldaan.
- Rapportage door Lidstaten:
 - Uiterlijk **30 juni 2030**, en vervolgens elke vijf jaar, publiceren lidstaten een verslag over het gebruik van de gegenereerde inkomsten uit FuelEU-boetes.

2.6.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

➔ NvT

2.6.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

➔ NvT. Deze verordening kan worden opgevangen met de aan het VEKA toegekende voorwaardelijke 2 VTE voor ETS Scheepvaart.

2.7 Effort sharing regulation

2.7.1 Situering verordening

2.7.1.1 Algemeen

https://climate.ec.europa.eu/eu-action/effort-sharing-member-states-emission-targets/effort-sharing-2021-2030-targets-and-flexibilities_en?prefLang=nl&etrans=nl

In de verordening inzake de verdeling van de inspanningen is voor elke EU-lidstaat een nationaal streefcijfer vastgesteld voor de vermindering van broeikasgasemissies tegen 2030 in de volgende sectoren: binnenlands vervoer (met uitzondering van de luchtvaart), gebouwen, landbouw, kleine industrie en afval. In totaal zijn de emissies die onder de verordening inzake de verdeling van de inspanningen vallen, goed voor bijna 60 % van de totale binnenlandse emissies in de EU.

Aanvankelijk aangenomen in 2018, werd de verordening in 2023 gewijzigd. Met hun nieuwe nationale streefcijfers zullen de lidstaten gezamenlijk bijdragen tot een emissiereductie op EU-niveau, in de sectoren van de verdeling van de inspanningen, van 40 % ten opzichte van het niveau van 2005. De herziening werd goedgekeurd als onderdeel van een pakket voorstellen om de emissies van de EU tegen 2030 met 55 % te verminderen (ten opzichte van het niveau van 1990) en de Europese Green Deal te verwezenlijken.

De Commissie evalueert en brengt jaarlijks verslag uit over de vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen.

Als een lidstaat niet op schema ligt, moet hij bij de Commissie een passend actieplan indienen.

Om de administratieve lasten te verminderen en rekening te houden met de potentiële bijdrage van de sector landgebruik (die een nalevingsperiode van vijf jaar heeft), zal om de vijf jaar een uitgebreide evaluatie van de emissieverslagen van de lidstaten en een formelere nalevingscontrole worden georganiseerd. Dit sluit nauw aan bij de vijfjarige evaluatiecyclus van de Overeenkomst van Parijs.

Wanneer een lidstaat zijn jaarlijkse limiet in een bepaald jaar overschrijdt, rekening houdend met het gebruik van flexibiliteit, wordt de hoeveelheid emissies die de limiet overschrijdt, vermenigvuldigd met een factor 1,08 en wordt het resultaat opgeteld bij de emissies van het volgende jaar.

2.7.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- ➔ Verdeling van de BKG-doelstelling maakt deel uit van de lastenverdelingsonderhandelingen (samen met de verdeling van andere doelstellingen en middelen).
- ➔ Ter voorbereiding van de lastenverdelingsonderhandelingen, wordt een definitieve actualisatie van het VEKP voorbereid en dit onder coördinatie van het VEKA.
- ➔ Na afronding van de lastenverdelingsonderhandelingen, volgt nog de opmaak van het NEKP.

2.7.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ NvT

2.7.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

➔ NvT

2.7.2 Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.7.2.1 Uiterste datum van implementatie en situering verantwoordelijkheden

- ➔ De ESR-verordening dient niet te worden omgezet in Vlaamse regelgeving. Het Vlaams Gewest dient in het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP), dat een integraal onderdeel vormt van het Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (NEKP), aan te geven via welke maatregelenmix Vlaanderen zal bijdragen aan de Belgische ESR-doelstelling.
- ➔ Het team coördinatie VEKP en partnerschappen van het VEKA staat in voor de overkoepelende opvolging in samenwerking met bevoegde entiteiten.

2.7.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ De ontwerpactualisatie van het VEKP werd goedgekeurd door de VR op 12 mei 2023. De ontwerpactualisatie van het NEKP werd goedgekeurd door het Overlegcomité eind november 2023 en ingediend bij de Europese Commissie. Tegen uiterlijk 30 juni 2024 moest België een definitieve actualisatie van het NEKP indienen bij de Europese Commissie. Deze deadline werd niet gehaald.
- ➔ Uiterlijk tegen eind 2027 zal een ontwerp NEKP 2031-2040 bij de Europese Commissie moeten worden ingediend. Uiterlijk eind 2028 moet een definitief NEKP 2031-2040 volgen.

2.7.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Zie supra

2.7.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ De opstart van de lastenverdelingsonderhandelingen kan worden opgestart na de vorming van de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

2.7.3 Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie

2.7.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

Voor de uitvoering van de maatregelen en doelstellingen in het VEKP zijn verschillende entiteiten verantwoordelijk. Het VEKA biedt aan de entiteiten op verschillende vlakken ondersteuning. De samenwerking beoogt een zo goed mogelijke onderbouwing van de maatregelen, en een vlotte gegevensuitwisseling t.b.v. de monitoring en de verplichte rapporteringen. Binnen het VEKA wordt hiervoor een equivalent van ca. 3,6 VTE binnen het team coördinatie VEKP en partnerschappen ingezet. Dit is inclusief de inzet van 0,8 VTE (van de 1 VTE) die nav de procesaudit door Audit Vlaanderen aan dit team is toegewezen vanuit de eerder toegekende VTE voor ETS2. (De overige 0,2 VTE wordt ingezet voor ETS Luchtvaart (zie supra)).

2.7.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ Zie supra: Naar aanleiding van een procesaudit van Audit Vlaanderen werd één VTE niveau A (adjunct van de directeur) toegekend voor ETS2 geheroriënteerd naar het team VEKP, waarvan 0,8 VTE wordt ingezet voor dit proces.

2.7.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

Binnen het VEKA wordt momenteel binnen het team coördinatie VEKP en partnerschappen met slechts met een equivalent van ca. 3,6 VTE aan het VEKP (Vlaams Energie- en Klimaatplan), de Klimaatstrategie 2050, het VORA (voortgangsrapport) en de ondersteuning van andere entiteiten via de werking van de business partners gewerkt. Dit is ruim onvoldoende om uitvoering te geven aan de verschillende monitorings- rapportage-, en planningsvereisten ten gevolge van de herziene Effort Sharing-verordening, de herziene Energie-Efficiëntierichtlijn, REDIII en de Governance Verordening.

Er wordt ingeschat dat er – naast de eerder doorgevoerde versterking met 0,8 VTE - minstens een bijkomende capaciteit binnen het VEKA nodig is van 0,5 VTE (adjunct van de directeur) vanaf 2025 voor een betere interne Vlaamse coördinatie, verzamelen van vereiste data, opvolging van vele nieuwe rapporteringsvereisten vanuit Europa (i.k.v. EED, REDIII), kwalitatieve opmaak en opvolging van VEKP en NEKP 2030 & 2040 en de daarbij horende burden sharing en Klimaatstrategie 2050.

2.7.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.7.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Zie supra bij “Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie”.

2.7.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Zie supra bij “Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie”.

2.7.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.7.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Zie supra bij “Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie”.

2.8 ETS2

2.8.1 Situering richtlijn

2.8.1.1 Algemeen

- ➔ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/ets2-buildings-road-transport-and-additional-sectors_en?prefLang=nl&etrans=nl
- ➔ Als onderdeel van de herzieningen van de ETS-richtlijn in **2023 is** een nieuw emissiehandelssysteem met de naam ETS2 opgezet, los van het bestaande EU-ETS. Dit nieuwe systeem zal de CO₂-emissies van de verbranding van brandstoffen in gebouwen, het wegvervoer en andere sectoren (voornamelijk de kleine industrie die niet onder het bestaande EU-ETS valt) bestrijken en aanpakken.

Vanaf 2027 zal ETS2 een koolstofprijs kennen. Hoewel het een “cap and trade”-systeem zal zijn zoals het bestaande EU-ETS, zal het ETS2 de emissies stroomopwaarts dekken. Het zullen accijnsplichtigen zijn, in plaats van eindgebruikers zoals huishoudens of autogebruikers, die hun emissies zullen moeten monitoren en rapporteren. Deze entiteiten zullen worden gereguleerd in het kader van het ETS2, wat betekent dat zij voldoende emissierechten moeten inleveren om hun emissies te dekken. Gereguleerde entiteiten kopen deze emissierechten op veilingen. Het ETS2-plafond zal worden vastgesteld om de emissies tegen 2030 met 42 % te verminderen ten opzichte van het niveau van 2005.

Alle emissierechten in het ETS2 zullen worden geveild en een deel van de inkomsten zal worden gebruikt om kwetsbare huishoudens en micro-ondernemingen te ondersteunen via een specifiek [sociaal klimaatfonds](#) (SCF). De lidstaten zullen de resterende ETS2-inkomsten moeten gebruiken voor klimaatactie en sociale maatregelen, en zij zullen verslag uitbrengen over de wijze waarop dit geld wordt besteed.

- ➔ Juridische retro-acte:
In zijn advies van 28 maart 2024 aangaande een voorontwerp van decreet van het Vlaamse Gewest ‘tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek, het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitbreiding van het EU-ETS tot scheepvaart, het invoeren van een apart EU-ETS2, netbeheer en energie-efficiëntie’ (hierna genoemd: Verzameldecreet VI), stelt de Raad van State dat de uitvoering van ETS2 onder de bevoegdheid van de gewesten valt, waardoor het VEKA de functie van bevoegde autoriteit zal opnemen. De Raad van State stelt immers dat de implementatie van ETS2 ressorteert onder de gewestelijke leefmilieubevoegdheid.

De Raad meent echter wel dat er voor de definitie van het begrip “gereguleerde entiteit” onder ETS2 onderlinge afstemming moet zijn tussen de gewesten, om situaties van non-regulering en dubbel-regulering te vermijden. De Vlaamse Regering nam akte van het advies en gaf bij de goedkeuring van Verzameldecreet VI op 12 april 2024 aan dat het de nodige afstemming over het territoriaal aanknopingspunt zou nastreven. De relevante bepalingen werden in afwachting van dergelijk overleg geschrapt uit het Verzameldecreet VI.

Op 28 oktober 2024 werd door de Nationale Klimaatcommissie beslist over de criteria voor het identificeren van ETS2-entiteiten. Er werd echter geen beslissing genomen over de bevoegde autoriteiten.

2.8.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- ➔ Politieke beslissing over de bevoegde autoriteit (gewestelijk of federaal).
- ➔ Opt-in
 - Cfr. Beleidsnota: “We volgen op Europees vlak op welke lidstaten kiezen voor ETS2 opt-ins voor bijkomende sectoren zoals (subsectoren van de) landbouwsector, pleziervaart, binnenvaart, etc.”.
- ➔ Sectoren waar de opt-in niet wordt geïntroduceerd: Uitwerken teruggaveregeling door de betrokken beleidsdomeinen/entiteiten voor de betrokken eindconsumenten voor onterecht doorgerekende ETS2-kosten.

2.8.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ NvT

2.8.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe taken) mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Bij de opstart van ETS2 werd de mogelijkheid tot uitbesteding onderzocht. Het VEKA zal geen gebruik kunnen maken van ondersteuning door het VBBV bij de implementatie van ETS2. Dit is immers niet voorzien in de referentietaken van VITO (waar het VBBV deel van uitmaakt). Het VBBV beschikt bovendien voornamelijk over technische expertise gelinkt aan industriële processen, terwijl bij de implementatie van ETS2 voornamelijk economische en financiële expertise vereist is (bv. inzake accijnsregelgeving, facturatie).

2.8.2 Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.8.2.1 Uiterste datum van omzetting en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Uiterste datum van omzetting: 31 december 2023 (één bepaling) - 30 juni 2024 (andere bepalingen)
- ➔ Binnen de Nationale Klimaatcommissie werd een akkoord bereikt dat er in principe een samenwerkingsakkoord met de federale overheid en de andere gewesten afgesloten zal worden, ook al is dit voor de Raad van State niet vereist.
- ➔ VEKA is binnen de Vlaamse overheid de bevoegde autoriteit. Voor eventuele opt-in-regelingen of regelingen voor terugbetaling van onterecht doorgerekende ETS2-kosten kan er met betrokken sectoren worden samengewerkt.
- ➔ Verantwoordelijke team / projectverantwoordelijke binnen VEKA: Team BBIK .

2.8.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ De omzettingstermijn is intussen overschreden, ingebrekestelling van de Europese Commissie werd ontvangen.
- ➔ Uittreksel beleidsnota: *“Ik streef ernaar om zo snel mogelijk een samenwerkingsakkoord af te sluiten met de federale overheid en de andere gewesten waarin de gewesten aangeduid worden als de bevoegde autoriteiten en waarbij administratieve lasten tot een minimum worden beperkt. Vervolgens kunnen omzettingsdecreet en omzettingsbesluit worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.*

Omdat uitvoering moet worden gegeven aan de MMR-verordening en om een juridisch vacuüm te vermijden, werd intussen een interim-BVR definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Een eerste ontwerptekst van het ETS2-decreet is klaar en is voor eerste principiële goedkeuring aan de Vlaamse regering voorgelegd.

2.8.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Ingeschatte timing verdere omzetting richtlijn:
 - Q2 2025: 2de principiële goedkeuring decreet
 - Q4 2025: Plenaire stemming decreet
 - Q1 2026: Principiële goedkeuring besluit
 - Q3-Q4 2026: Definitieve goedkeuring besluit

2.8.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Politieke beslissing over de bevoegde autoriteit hangt samen met de inzichten van de nieuwe federale regering.
- ➔ Mogelijkheid tot opt-in en uitwerking teruggaveregeling hangt af van politieke mogelijkheden (en mede in functie van beslissingen van EU-lidstaten ter zake).

2.8.3 **Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie**

2.8.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Voor de goedkeuring van het FF55-pakket was er nog geen sprake van ETS2.

2.8.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ Het VEKA is verantwoordelijk voor de uitwerking van regelgeving voor ETS2
- ➔ Het VEKA doet beleidsvoorbereidend werk rond de mogelijkheid tot een opt-in
- ➔ Het VEKA volgt de Europese ontwikkelingen verder op via Europese expertgroepen
- ➔ Voor de omzetting, voorbereiding en implementatie: Zie desbetreffende luik bij ETS-Vaste installaties.

2.8.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ NvT

2.8.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.8.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Het gaat om een nieuw beleidsinstrument, dus geen bestaande taken.

2.8.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Het ETS2 wordt ingevoerd als gevolg van de herziening van de ETS-Richtlijn.

De inschatting van de personeelsbehoefte is gebaseerd op het volledig implementeren van ETS2 op gewestelijk niveau, met uitzondering van het beheer van het broeikasgasregister, dat in lijn met de bestaande afspraken voor ETS Vaste installaties door de federale overheid zou worden opgenomen. De daarvoor noodzakelijke aanpassing aan het Samenwerkingsakkoord Register is nog niet opgemaakt.

De inschatting houdt nog geen rekening met de noodzakelijk op te starten handhaving (o.a. van de inlevering van emissierechten vanaf 2027), dat ook door het VEKA moet worden opgevolgd. De personeelscapaciteit die hiervoor nodig is, is sterk afhankelijk van enkele beleidskeuzes die de Vlaamse Regering nog moet maken tegen uiterlijk 2027, en is daarom niet expliciet vernoemd in de onderstaande lijst taken, en is daarom ook niet in rekening gebracht bij de inschatting van het aantal benodigde VTE's.

Taken die vanaf 2024 door het VEKA moeten worden opgenomen zijn:

- Algemene communicatie omtrent het nieuwe ETS2 zodat de latere implementatie en aanvaardbaarheid niet in het gedrang komt.
- Tegen 1 juli 2024 moeten de gereguleerde entiteiten zijn geïdentificeerd en moet de IT-tool voor monitoring, rapportering en verificatie (MRV) bij deze gekend en operationeel zijn.
- Tegen 31 augustus 2024 moeten de gereguleerde entiteiten (brandstofhandelaren) een monitoringplan indienen bij het VEKA ter goedkeuring, wat de proactieve, voorafgaande communicatie vanuit het VEKA noodzaakt, alsmede de uitbouw van een dossierbehandeling- en in een latere fase een handhavingssysteem, waarvoor op dit moment nog geen ondersteunende IT-tools bestaan.
- Vanaf 31 augustus 2024: beoordelen en goedkeuren van de door de gereguleerde entiteiten ingediende monitoringplannen. Bij ETS Vaste installaties wordt het VEKA hiervoor ondersteund door het Verificatiebureau Benchmarking Vlaanderen (VBBV). Het VEKA zal geen gebruik kunnen maken van ondersteuning door het VBBV bij de implementatie van ETS2. Dit is immers niet voorzien in de referentietaken van VITO (waar het VBBV deel van uitmaakt). Het VBBV beschikt bovendien voornamelijk over technische expertise gelinkt aan industriële processen, terwijl bij de implementatie van ETS2 voornamelijk economische en financiële expertise is vereist (bv. inzake accijnsregelgeving, facturatie). De beoordeling van de monitoringplannen zal derhalve volledig door het VEKA worden uitgevoerd.
- Tegen 31 december 2024: verlenen van broeikasgasvergunningen. Hiervoor moet een nieuw systeem van vergunningverlening worden uitgedacht en ontwikkeld, dat rekening houdt met het feit dat er geen rechtstreekse link bestaat tussen de gereguleerde entiteit (de brandstofhandelaar) en de plaats van vervuiling (eindgebruiker).

- Vanaf 30 april 2025: goedkeuring van emissiejaarrapporten, te beginnen met de rapportering over emissies van 2024.
 - Vanaf 30 april 2026: goedkeuring van geverifieerde emissiejaarrapporten, te beginnen met de rapportering over emissies van 2025.
 - Vanaf 2027 wordt ook een verplichting ingevoerd tot inlevering van emissierechten: de ETS-richtlijn voorziet een mogelijk uitstel van één jaar indien de energieprijzen te hoog zijn, waardoor de verplichting tot inlevering van emissierechten mogelijk pas vanaf 2028 wordt ingevoerd. De kans is echter klein dat dit mogelijke uitstel ook daadwerkelijk wordt toegepast.
 - Later moet ook nog een rapporteringsplicht worden ingevoerd dat gereguleerde entiteiten onder ETS2 verplicht te rapporteren over de manier waarop de kosten van het ETS2 zijn doorgerekend aan de eindgebruikers.
- ➔ Er werd tot op heden nog geen inschatting gemaakt van de noodzakelijke bijkomende personeelscapaciteit voor de handhaving van de inlevering van emissierechten in het kader van ETS2 vanaf 2027. Uit het verleden is het bekend dat de afhandeling van boetes een tijdsintensief proces is.
- ➔ Daarnaast wordt ook geen rekening gehouden met de implementatie van de eventuele keuze voor een opt-in van sommige (sub)sectoren resp. een systeem waarbij een terugbetaling moet worden voorzien van onterecht doorgerekende kosten verbonden aan de emissierechten. De impact hangt mede af van beleidskeuzes die nog door de Vlaamse regering moeten worden gemaakt. Voor beide oplossingspistes zal er ook met andere inhoudelijk bevoegde Vlaamse entiteiten dienen te worden samengewerkt.

2.8.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ Via nota aan de VR van 31 mei 2024 werd een personeelsuitbreiding van **11 VTE** goedgekeurd vanaf 2024 voor **ETS2**.
- 1 VTE niveau A2 (adviseur), voor de aansturing van het team vanaf 1 oktober 2024
 - 10 VTE niveau A1 (adjunct van de directeur), waarvan 3 tijdelijke tot 31 december 2026
 - Hiervan wordt de indiensttreding van 4 VTE voorzien vanaf 1 juli 2024
 - 3 VTE vanaf 1 oktober 2024
 - 3 VTE vanaf 1 januari 2025.
- ➔ In functie van dringende noodwendigheden is er een herverdeling van deze extra mensen over de diverse ETS-processen doorgevoerd (cfr. rapport Audit Vlaanderen). Zie supra bij ETS Vaste Installaties (3 VTE), ETS Luchtvaart (0,2 VTE) en Effort sharing regulation (0,8 VTE).
- ➔ Bij de opstart van ETS2 werd omwille van een beperkte interne personeelscapaciteit sterk geleund op externe ondersteuning bij de implementatie, voor een totaalbedrag van 190.575 euro voor 150 werkdagen (~0,6 VTE).

2.8.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Bijkomende capaciteit is vereist voor handhaving (bij het VEKA) en voor de opvolging van mogelijke opt-in resp. teruggaveregelings van sectoren waarvoor geen opt-in geldt (bij de inhoudelijk bevoegde Vlaamse entiteiten).

2.9 Sociaal Klimaatfonds

2.9.1 Situering verordening

2.9.1.1 Algemeen

→ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/social-climate-fund_en?prefLang=nl&etrans=nl

- **Over het sociaal klimaatfonds**

→ Om de impact van ETS2 te compenseren, wordt op Europees niveau een [Sociaal Klimaatfonds \(VERORDENING \(EU\) 2023/955\)](#) opgericht met een deel van de veilinginkomsten afkomstig van ETS 2. De doelstelling van dit fonds is om de gevolgen van prijsstijgingen ten gevolge van ETS2 op te vangen en tegelijk bij te dragen aan een sociaal billijke transitie naar klimaatneutraliteit.

De lidstaten kunnen het SCF gebruiken ter ondersteuning van structurele maatregelen en investeringen in energie-efficiëntie en renovatie van gebouwen, schone verwarming en koeling en integratie van hernieuwbare energie, alsook in emissievrije en emissiearme mobiliteitsoplossingen. Naast huishoudens behoren ook micro-ondernemingen tot de doelgroep. Bovendien zullen de lidstaten een deel van de middelen kunnen besteden aan tijdelijke rechtstreekse inkomenssteun.

Al deze maatregelen en investeringen zullen worden gebundeld in nationale sociale klimaatplannen na een landelijke raadpleging. De lidstaten zullen deze plannen uiterlijk in juni 2025 bij de Europese Commissie indienen. De Commissie zal de plannen beoordelen en betalingen aan de lidstaten alleen verrichten als de in de plannen vastgestelde mijlpalen en streefdoelen zijn bereikt.

Om deze maatregelen en investeringen ter ondersteuning van de meest kwetsbare groepen te financieren, zal het SCF inkomsten uit de veiling van emissierechten uit het ETS2 en 50 miljoen emissierechten uit het bestaande EU-ETS bundelen. Samen met een verplichte bijdrage van 25 % van de lidstaten aan hun sociale klimaatplannen moet het SCF in de periode 2026-2032 ten minste 86,7 miljard EUR mobiliseren.

- [Meer informatie over de begrotingsaspecten van het Fonds](#)

- **Uitvoering van het sociaal klimaatfonds**

Om de uitvoering van het SCF mogelijk te maken, hebben [de lidstaten de autoriteiten aangewezen die verantwoordelijk zijn voor de opstelling van hun sociale klimaatplannen.](#)

Om het proces te vergemakkelijken, heeft de Commissie een specifiek initiatief gelanceerd om de lidstaten te helpen bij de ontwikkeling van hun sociale klimaatplannen in het kader van het instrument voor [technische ondersteuning](#). Negen lidstaten (België, Tsjechië, Denemarken, Finland, Kroatië, Litouwen, Letland, Roemenië en Slowakije) worden in de periode 2024-2025 via dit instrument ondersteund.

Daarnaast worden de lidstaten vanuit de Commissie ook ondersteund vanuit de deskundigengroep van [de Commission Expert Group for Climate Change](#) (CEEG-SCF) die een

regelmatige gedachtewisseling met de lidstaten over de voorbereiding van de sociale klimaatplannen voorziet en richtlijnen beschikbaar stelt.

- **Goede praktijken voor de sociale klimaatplannen**

Om de voorbereiding van deze plannen te vergemakkelijken en alle belanghebbenden te mobiliseren, heeft de Commissie verschillende documenten gepubliceerd over goede praktijken voor het opstellen van sociale klimaatplannen en voor de algemene voorbereiding van het fonds. Lees meer over deze [goede praktijken](#).

2.9.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen voorjaar 2025

- ➔ Voor België is een geraamd budget beschikbaar van 1,66 miljard euro, gespreid over de periode tussen 2026 en 2032. Hier komt een verplichte cofinanciering van 25% bij. In het geval van België is dit 0,55 miljard euro. Het totale beschikbare budget voor België bedraagt dus 2,21 miljard euro. Tot op heden is er nog geen politieke beslissing genomen over de verdeling van deze middelen tussen het federale niveau en de deelstaten van het land. Het gaat alleszins om substantiële geldstromen.
- ➔ De verdeling van die middelen over de verschillende niveaus en regio's moet nog gebeuren. Voor de financiële doorstroming van de middelen van het nationale naar het regionale niveau zullen ook samenwerkingsakkoorden gesloten moeten worden.
- ➔ Het beschikbare Vlaamse budget zal daarnaast ook verdeeld moeten worden over verschillende Vlaamse administraties, waaronder al zeker VEKA, Departement Mobiliteit, waarschijnlijk Wonen in Vlaanderen en mogelijk ook VLAIO of Departement WEWIS.
- ➔ Iedere maatregel die wordt opgenomen in het plan zal verder uitgewerkt moeten worden, in samenspraak met betrokken stakeholders en uitvoerders. Hierbij wordt het lokale niveau best nauw betrokken.

2.9.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ NvT

2.9.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe taken) mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ In de schoot van de NKC heeft het Vlaamse Gewest zich politiek geëngageerd om de coördinerende rol voor een Belgische Sociaal KlimaatPlan op te nemen. Dit vanuit de optiek dat elke entiteit beurtelings dit soort coördinatietaak te vervullen heeft.
- ➔ Nu blijkt dat deze coördinatietaak een grote tijdsinvestering vergt die deels ten koste gaat van het inhoudelijke werk, kan dan ook vraag gesteld worden of het VEKA de juiste administratie is om deze rol van coördinator voor de opmaak een Belgisch plan blijvend op te nemen.

2.9.2 Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.9.2.1 Uiterste datum van implementatie en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Het Belgische Plan dient ingediend te worden op 30 juni 2025.

- ➔ De Nationale Klimaatcommissie duidde het VEKA aan als coördinator van de interfederale werkgroep voor de opmaak van het Sociaal Klimaatplan. (samen met FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu, l'Agence Wallonie de l'Air et du Climat en Brussel Leefmilieu).
- ➔ VEKA is binnen de Vlaamse overheid de bevoegde autoriteit voor de opmaak van het Vlaamse luik van het Sociaal Klimaatplan (ondersteund door WiV, MOW en de VVSG).
- ➔ Verantwoordelijke team: Team Beleid Energie-efficiëntie.

2.9.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Het plan is in opmaak, met focus op selectie van maatregelen.

2.9.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Jan-maart 2025: selectie van de maatregelen op entiteitsniveau, schrijven van chapeauteksten, opmaak structuur van het plan op basis van het beschikbare sjabloon, regionale en interfederale politieke besprekingen en opmaak samenwerkingsakkoorden.
- ➔ April – juni 2025: goedkeuring bijdrages door verschillende deelregeringen (mei/juni), integratie van de verschillende bijdrages tot een plan (met inbegrip van vertaling en eindredactie), interfederale politieke besprekingen en opmaak samenwerkingsakkoorden, goedkeuring Nationale Klimaatcommissie (juni), indiening bij Europese Commissie.
- ➔ Juli – september 2025: Additionele informatie verlenen aan de EC, Akkoord met EC sluiten, verdere uitwerking van maatregelen, opstart voorbereiding aanpassing regelgeving voor de implementatie van maatregelen.
- ➔ Oktober – december 2025: aanpassing regelgeving voor de implementatie van maatregelen, monitoring, communicatiecampagne.
- ➔ Binnen de rol als coördinator van de interfederale werkgroep neemt het VEKA momenteel de volgende beleidstaken op:
 - organisatie van een wekelijkse werkgroep met de andere deelstaten en het federale niveau
 - opvolgen van de consultant die door de Europese Commissie werd aangesteld binnen het Technical Support Instrument (TSI)
 - opmaak en bewaken van de retroplanning
 - bewaken van de scope en voorwaarden van het plan
 - afstemming met DG CLIMA
 - coördineren van de organisatie van de verplichte publieksconsultatie
 - coördineren van de organisatie van de verplichte nationale communicatiestrategie
 - integratie van de verschillende regionale bijdrages, incl. vertaling en eindredactie
- ➔ Binnen de rol van coördinator voor de opmaak van het Vlaamse bijdrage neemt het VEKA volgende taken op:
 - organisatie van een periodieke projectgroep voor afstemming met de andere betrokken Vlaamse administraties
 - afstemming met het kabinet
 - opmaak en bewaking van de retroplanning + afstemmen van deze planning op planning interfederale werkgroep

- overleg met stakeholders en adviesraden
- schrijven van de Vlaamse bijdrage
- coördineren van de goedkeuringsprocedure binnen de Vlaamse regering

2.9.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Er is momenteel nog geen regering op het Brusselse niveau. De nieuwe federale regering is pas recent aangetreden (3/02/2025).
- ➔ Er werd nog geen intra-Belgische verdeling van het budget gemaakt. Deze verdeling hangt mogelijk samen met de globale intra-Belgische lastenverdelingsonderhandeling (ofwel Burden Sharing).

2.9.3 **Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie**

2.9.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Binnen het team Beleid van de cluster Energie Efficiëntie zijn er binnen het subteam Gebouwen en Sociaal Energiebeleid 2 VTE beleidsmedewerkers niveau A en een teamcoördinator voor 0,3 VTE inhoudelijk werk beschikbaar voor het volledige Vlaamse sociaal energiebeleid. Dat beleid legt enerzijds de focus op de bescherming van de energieverbruiker tegen energieschulden en afsluiting en anderzijds op een doelgroepgericht aanbod aan structurele maatregelen voor begeleiding, ondersteuning en financieringen van energiebesparing in de woning.
- ➔ Beschrijving taken team sociaal energiebeleid
 - De implementatie, monitoring, evaluatie en bijsturing van de sociale openbaredienstverplichtingen die via het Energiebesluit worden opgelegd aan de leveranciers en de distributienetbeheerders;
 - De organisatie van structureel overleg met een brede groep stakeholders rond het thema energiearmoede;
 - Coördinatie van bestaande doelgroepgerichte maatregelen zoals de huishoudelijke energiescans, renovatiebegeleiding, steun voor energiezuinige huishoudtoestellen;
 - Bijdragen tot de ontwikkeling van ondersteunende maatregelen met de focus op kwetsbare groepen zoals premies, Mijn VerbouwLening, Noodkoopfonds
 - Bijdragen tot de omzetting van Europese richtlijnen (EE, EPBD,...) voor aspecten met betrekking tot energiearmoede en doelgroepbeleid;
 - Communicatie
 - Het opstellen en actualiseren van een langlopend actieplan energiearmoede

Sinds het najaar van 2024 werkt 1 van voormelde beleidsmedewerkers voor 90% op de voorbereiding van het Vlaamse luik van het Sociaal Klimaatplan. De teamcoördinator wordt voor 60% van de tijd ingezet. Hierdoor blijft er van de twee VTE Beleidsmedewerker slechts ruim 1 VTE over voor het volledige resterende sociaal energiebeleid in het Vlaamse Gewest. Noodgedwongen moeten onderdelen daarvan op een laag pitje worden gezet en/of uitgesteld, in een periode waarin meerdere Europese richtlijnen de lidstaten opleggen het doelgroepenbeleid heel substantieel te versterken.

Minstens tot en met het najaar van 2025 zal de beschreven inzet voor de voorbereiding en de opstart van het Sociaal Klimaatplan bovendien noodgedwongen nog toenemen van 1,5 tot 1,8 VTE van de vandaag ingezette medewerkers, met bijkomende impact op andere lopende processen.

2.9.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

➔ NvT

2.9.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

De uitvoering van het goedgekeurde plan loopt van 2026 tot en met 2032:

- Uitwerking van de geselecteerde maatregelen met inbegrip van regelgeving
- Opvolging, monitoring en rapportage naar een aan te duiden centrale coördinerende beheersautoriteit
- Eventuele bijstellingen van het plan
- Communicatie
- Financieel beheer

➔ Naast de structurele inzet van 1 (bestaande) VTE voor de algemene coördinatie van het Vlaamse Sociaal Klimaatplan voor de periode 2026 tot en met 2033, is er voor dezelfde periode behoefte aan 1 bijkomende VTE (niveau adjunct van de directeur) voor de hiervoor vermelde taken.

Het is de ambitie om eerder een beperkte set krachtige maatregelen in het plan op te nemen dan wel een groot aantal kleinere.

De verordening Sociaal Klimaatfonds biedt onder de noemer Technische Bijstand de mogelijkheid om acties op te nemen die nodig zijn voor het doeltreffende beheer en de doeltreffende uitvoering van de maatregelen en investeringen zoals uitgaven in verband met opleiding, programmering, toezicht, controle, audit en evaluatie die nodig zijn voor het beheer van het fonds en de verwezenlijking van de doelstellingen ervan. Het VEKA gaat ervan uit dat er reële mogelijkheid is om de personeelskost van de bijkomende VTE (minstens deels) te recupereren / eventueel te bekijken of er eventueel nog 1 of meerdere bijkomende VTE via technische bijstand kunnen worden verantwoord en gefinancierd.

2.9.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.9.4.1 Huidige taken en capaciteit

➔ NvT

2.9.4.2 Bijkomende taken

➔ Eenmaal het plan is ingediend, zullen de maatregelen moeten worden opgevolgd en gerapporteerd en zullen betaalaanvragen aan de EC moeten worden gericht (gelijkaardig met RRF).

2.9.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

➔ NvT

2.9.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

➔ Voorlopig wordt ervan uitgegaan dat dezelfde VTE hiervoor volstaat voor de periode tot en met 2033.

2.10 RED III

2.10.1 *Situering richtlijn*

2.10.1.1 Algemeen

→ https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/renewable-energy-directive-targets-and-rules/renewable-energy-directive_en?prefLang=nl

- **Context**

Op 20 november 2023 is de herziening van de Europese richtlijn voor de bevordering van hernieuwbare energie in werking getreden (Richtlijn (EU) 2023/2413 – hierna RED-III).

De richtlijn kadert binnen de Europese Green Deal die is vastgelegd in de mededeling van de Commissie van 11 december 2019 (“de Europese Green Deal”) die is opgenomen in Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad en waarin de doelstelling wordt vastgesteld om de Unie uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te maken, alsook de tussentijdse doelstelling om de netto-broeikasgasemissies uiterlijk in 2030 met ten minste 55 % te verminderen ten opzichte van de niveaus van 1990.

De oorspronkelijke richtlijn Hernieuwbare Energie (hierna RED-I), werd ingevoerd in 2009 (Richtlijn 2009/28/EG). Het belangrijkste doel van RED-I was om tegen 2020 20% van het totale energieverbruik in de EU uit hernieuwbare bronnen te laten komen. RED-II, of Richtlijn (EU) 2018/2001, werd in december 2018 aangenomen als een herziening en uitbreiding van de oorspronkelijke richtlijn. RED-II stelde een nieuw bindend doel van ten minste 32% hernieuwbare energie in het totale energieverbruik van de EU tegen 2030.

Na de invoering van de Europese Green Deal zijn de doelstellingen van de richtlijn Hernieuwbare Energie verder versterkt.

In juli 2021 heeft de Commissie een herziening van de richtlijn voorgesteld, waarbij het streefcijfer voor 2030 wordt verhoogd van 32 % naar 40 %, als onderdeel van het “Fit for 55”-pakket, samen met maatregelen om hernieuwbare energie in de hele economie te vergroten. Minder dan een jaar later, na de Russische invasie van Oekraïne en de noodzaak om de onafhankelijkheid van de EU van fossiele brandstoffen te versnellen, heeft de Commissie voorgesteld het streefcijfer verder te verhogen tot 45% tegen 2030, samen met maatregelen om de vergunningverlening voor hernieuwbare energiebronnen te versnellen. Op 30 maart 2023 werd een voorlopig akkoord bereikt over een bindend streefcijfer van ten minste 42,5 % tegen 2030, maar met een doelstelling van 45 %.

Het algemene streefcijfer voor het aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik van de EU werd aldus in de RED-III verhoogd naar 42,5% tegen 2030, vergeleken met de 32% die in RED-II was vastgesteld. Ook zijn er specifieke streefcijfers vooropgesteld voor verschillende sectoren, zoals industrie, vervoer, gebouwen, en verwarming en koeling. Daarnaast zijn er strengere duurzaamheidseisen om de milieu-impact te minimaliseren.

De RED-III werd op 31 oktober 2023 gepubliceerd en trad 20 dagen later in werking. De meeste bepalingen van de herziene richtlijn moeten tegen 21 mei 2025 worden omgezet. Een uitzondering zijn de bepalingen rondom vergunningen, die reeds tegen 1 juli 2024 moesten worden omgezet.

De RED-III is een wijziging van de RED-II, waardoor de RED-III veel zaken omvat die reeds een regelgevend kader in Vlaanderen hebben. De richtlijn voegt echter ook nieuwe zaken toe.

- **Nieuwe maatregelen voor het verdere gebruik van hernieuwbare energie**

Voortbouwend op de richtlijnen van 2009 en 2018 bevat de herziene richtlijn strengere maatregelen om ervoor te zorgen dat alle mogelijkheden voor de verdere ontwikkeling en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen ten volle worden benut. Dit zal van cruciaal belang zijn om de [EU-doelstelling van klimaatneutraliteit tegen 2050 te verwezenlijken](#) en de energievoorzieningszekerheid van Europa te versterken.

Naast het nieuwe kerndoel om het bestaande aandeel hernieuwbare energiebronnen te verdubbelen, zal een sterk beleidskader elektrificatie in verschillende sectoren vergemakkelijken, met nieuwe verhoogde sectorspecifieke doelstellingen voor hernieuwbare energie op het gebied van verwarming en koeling, vervoer, industrie, gebouwen en stadsverwarming/-koeling, maar ook met een kader ter bevordering van elektrische voertuigen en slim opladen.

Om het gebruik van hernieuwbare energie in vervoer, verwarming en koeling te ondersteunen, worden in de herziene richtlijn enkele concepten die zijn uiteengezet in de in 2020 gepubliceerde strategieën voor de integratie van het [energiesysteem en waterstof](#), omgezet in EU-wetgeving. Deze concepten zijn gericht op het creëren van een energie-efficiënt, circulair en hernieuwbaar energiesysteem dat elektrificatie op basis van hernieuwbare energie vergemakkelijkt en het gebruik van hernieuwbare brandstoffen, waaronder waterstof, bevordert in sectoren zoals vervoer of industrie waar elektrificatie soms nog geen haalbare optie is. Voor deze moeilijker te elektrificeren sectoren worden in de richtlijn nieuwe bindende streefcijfers vastgesteld voor [hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong](#).

Als belangrijk knelpunt voor de uitrol van hernieuwbare energie in de praktijk zullen de vergunningsprocedures ook gemakkelijker en sneller zijn, zowel voor projecten op het gebied van hernieuwbare energie, onder meer door kortere goedkeuringsperioden en de oprichting van “gebieden voor de versnelling van hernieuwbare energie”, als voor de nodige infrastructuurprojecten.

Naarmate we fossiele brandstoffen uitfaseren, [zal ook](#) bio-energie een rol spelen. Daarom worden de duurzaamheidscriteria versterkt en uitgebreid qua scope door de herziene richtlijn.

2.10.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

➔ Voor de realisatie van de transportdoelstellingen uit de REDIII beschikt vooral de federale overheid over belangrijke instrumenten (bijmengplicht voor brandstoffen). In de burden sharing akkoorden werden dan ook concrete door federale maatregelen te realiseren doelstellingen vastgelegd. Dit is ook wenselijk bij de onderhandelingen voor een volgende burden sharing.

➔ Duurzaamheidscriteria

De duurzaamheid- en broeikasgasemissiereductiecriteria uit de REDIII worden herzien. De REDIII omvat de aanscherping van de duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria voor biomassa en biobrandstoffen. Bijvoorbeeld wordt het toepassingsgebied uitgebreid voor installaties die vaste biomassabrandstoffen gebruiken: de eisen gelden vanaf een vermogen van 7,5 MW in plaats van 20 MW in de REDII. Ook zijn er striktere regels voor het behoud van koolstofrijke ecosystemen, zoals

wetlands en bossen, met een nadruk op duurzaam bosbeheer. Belangrijke keuzes die zich hierbij aandienen:

- Uitbreiding toepassingsgebied in Vlaamse regelgeving. Het Energiedecreet en Energiebesluit beperken de toepassing van de duurzaamheidscriteria tot voorwaarden bij de verschillende steunregelingen. De REDIII schrijft eveneens voor dat productie van biomassa-installaties enkel kan worden meegeteld als aan de duurzaamheidscriteria wordt voldaan. Dit betekent dat de toepassing van duurzaamheidscriteria bij de rapportering moet worden uitgebreid naar niet-steungerechtigde installaties. De bijkomende vraag die zich daarbij stelt is of producenten moeten worden gesanctioneerd als zij niet voldoen inzake rapportering, aangezien het niet voldoen aan deze eisen betekent dat Vlaanderen de productie niet kan meetellen naar haar doelstellingen.
- Handhaving en toezicht. Lidstaten moeten ervoor zorgen dat energieproducenten en leveranciers de herkomst en duurzaamheid van biomassa kunnen aantonen via certificeringssystemen. In Vlaamse regelgeving is een eigen vereenvoudigde certificering ontwikkeld, in de certificatenregeling voor groene stroom. In het kader van verhandelbaarheid van duurzame brandstoffen en beperking van de werklust gaat de voorkeur echter naar certificering via vrijwillige systemen die door de Europese Commissie zijn erkend. De verder in kaart gebrachte personeelsbehoefte gaat ervan uit dat VEKA niet langer een eigen Vlaamse certificeringsmethode dient te beheren.
- Uitbreiding naar RFNBO's (hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong). De REDIII introduceert duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria voor de RFNBO's die mogen meegeteld worden in de 42% verbruiksdoelstelling, zoals waterstof en synthetische brandstoffen. Deze waren in REDII nog niet opgenomen. De RFNBO-doelstelling / duurzaamheidscriteria worden opgenomen door VLAIO.
- Integratie met bestaande regelgeving. De wijzigingen inzake duurzaamheidscriteria moeten omwille van beperking van administratieve lasten en vermijden van dubbeltellingen bij de uitwerking van de Vlaamse regelgeving best aansluiten bij de bestaande certificatenregeling en ETS2 (bewijs via "Proof of Sustainability"), om zo veel mogelijk te voorkomen dat er dubbele verplichtingen ontstaan voor wat betreft het aantonen dat aan de duurzaamheidscriteria is voldaan.

➔ Garanties van oorsprong

Inzake garanties van oorsprong introduceert de richtlijn de verplichting om garanties van oorsprong voor gasvormige RFNBO's, zoals waterstof, uit te geven. Daarnaast introduceert de REDIII de mogelijkheid om granulaire GvOs uit te geven; dit is echter niet verplicht.

➔ Systeemflexibiliteit

Nieuw artikel 20bis van de richtlijn bevordert systeemintegratie door de coördinatie tussen energiesectoren te versterken en flexibiliteit te stimuleren. Er moet bij de verdere uitwerking van de omzettingbepalingen onder meer gezorgd worden voor modaliteiten die slimme oplaadmogelijkheden en tweerichtingsladen stimuleren, om de integratie van elektrische voertuigen in het elektriciteitsnet te bevorderen.

➔ Doelstellingen voor de warmte- en koudesector

De doelstellingen inzake het aandeel hernieuwbare energie in de verwarmings- en koelingssector worden verhoogd. De REDIII legt een bindende doelstelling voor het aandeel hernieuwbare energie in de verwarmings- en koelingssector op, namelijk een jaarlijkse verhoging van het aandeel hernieuwbare van 0,8% per jaar tot 2026 naar 1,1% vanaf 2026 tot 2030. Dit is meer dan een verdubbeling van het huidige groeiritme. Vraag die zich stelt: Welke beleidsmaatregelen zullen hiertoe naar voor worden geschoven?

➔ Doelstellingen voor de industrie

Onder de REDIII wordt voor het eerst een bindend doel geïntroduceerd voor het aandeel RFNBO's in het energiegebruik van de industrie. Concreet vereist de REDIII dat RFNBO's in 2030 ten minste 42% van het waterstofverbruik in de industrie uitmaken. Tegen 2035 moet dit aandeel verder toenemen tot 60%. Deze doelstellingen zijn bedoeld om de overgang naar koolstofarme productieprocessen te versnellen en de afhankelijkheid van fossiele waterstof, zoals ook grijze of blauwe waterstof, te verminderen. De industrie is één van de moeilijkst te decarboniseren sectoren. Er zullen belangrijke beleidskeuzes moeten worden gemaakt om het aandeel hernieuwbare energie in deze sector te vergroten. De opvolging van deze doelstellingen gebeurt in het Vlaamse Gewest door VLAIO.

➔ Doelstellingen voor de vervoersector

De REDIII verhoogt het bindende aandeel hernieuwbare energie in de transportsector naar 29% tegen 2030 (inclusief alle vervoerswijzen). Dit is een aanzienlijke verhoging, ongeveer een verdubbeling, ten opzichte van de doelstellingen onder REDII. Ook wordt een bindende subdoelstelling geïntroduceerd voor RFNBO's, zoals waterstof en e-fuels, die minimaal 1,2% van het energieverbruik in transport moeten uitmaken tegen 2030. De opvolging van deze doelstellingen gebeurt in het Vlaamse Gewest door het Departement MOW, zoals door de Vlaamse Regering beslist bij de aanduiding van de verantwoordelijke entiteiten als gevolg van de Fit-for-55 regelgeving (VR 2024 2903 MED.0111/2). Daarbij moeten beleidskeuzes worden gemaakt en beslist worden welke gewestelijke maatregelen worden genomen naast de federale bijmengplicht. Via de [wet van 31 juli 2023](#) werd door de federale overheid namelijk al deels invulling gegeven aan de transportdoelstellingen in de REDIII, door middel van de verplichtingen voor brandstofleveranciers. Hiernaast is een complementaire gewestelijke aanpak noodzakelijk. De gewesten zijn immers bevoegd voor ondersteunende maatregelen via mobiliteitsbeleid, stimuleringsmaatregelen voor alternatieve brandstoffen en infrastructuur. Om de doelstellingen te verwezenlijken zal ook verdere samenwerking met de federale overheid noodzakelijk zijn. Het Departement MOW is hiervoor de trekkende entiteit.

➔ Bv. Productnormering van batterijen (Artikel 20bis, lid 3 RED-III).

In de bevoegdheidsdiscussie met de andere Belgische entiteiten is steeds verdedigd dat artikel 20 bis, lid 3, van RED-III een gedeelde bevoegdheid betreft, zowel federaal als gewestelijk. Echter blijft er onduidelijkheid over de bevoegdheid na de publicatie van het [Guidance document](#), en de interpretatie van de Europese Commissie omtrent de verplichting vervat in artikel 20bis, lid 3, RED-III. Het artikel schrijft voor dat lidstaten ervoor moeten zorgen dat batterij-fabrikanten moeten verplicht worden om informatie ter beschikking te stellen over onder meer de conditie en het laadvermogen van de batterij. Bij voorkeur dienen er geen gewestelijke maatregelen worden genomen, aangezien de productnormering voor fabrikanten een federale bevoegdheid is en een uniforme aanpak tussen de gewesten m.b.t. de internationale batterijmarkt wenselijk is.

- Gedeelde bevoegdheid met andere departementen binnen de Vlaamse Overheid

De RED-III bevat bepalingen die zich uitstrekken over verschillende beleidsdomeinen. Het organisatiebesluit van de Vlaamse overheid van 3 juni 2005 (B.S. 6 juni 2005) bepaalt de verantwoordelijkheden van de verschillende entiteiten. Als gevolg hiervan is het VEKA samen met andere entiteiten verantwoordelijk voor de omzetting van RED-III.

In de mededeling van 29 maart 2024 (VR 2024 2903 MED.0111/1BIS) werd de timing en voorbereiding voor het proces van de definitieve actualisering van het Vlaams Energie-en Klimaatplan (VEKP) 2021-2030 meegedeeld.

Als bijlage bij de mededeling ging een niet-exhaustief overzicht van de elementen die nog moeten worden opgenomen in het definitief geactualiseerd VEKP 2021-2030 als gevolg van het 'Fit for 55'.

pakket en gerelateerde Europese wetgevende initiatieven. Voor elk onderdeel van te implementeren regelgeving wordt een trekkende entiteit, en in voorkomend geval, één of meer ondersteunende entiteiten aangeduid. Met betrekking tot de omzetting van de RED-III werd ook een tabel opgemaakt met trekkende en ondersteunende entiteiten.

Trekkende entiteiten hebben de eindverantwoordelijkheid voor het tijdig omzetten, implementeren of uitvoeren van de aan hen toegewezen pakketten. De trekkende entiteit betreft waar nodig de aangeduide ondersteunende entiteit(en) bij deze opdracht.

Voor verschillende onderdelen van de RED-III richtlijn zijn andere entiteiten (dMOW, dOMG, VLAIO) aangeduid als trekkende entiteit (zie beslissing van de Vlaamse Regering van 29 maart 2024 - VR 2024 2903 MED.0111/2), waarbij het VEKA een ondersteunende rol heeft.

- Departement Mobiliteit en Openbare Werken (dMOW) is trekkende entiteit in het kader van hernieuwbare energie doelstellingen inzake transport en mobiliteit.
- Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO) is trekkende entiteit in kader van bepalingen omtrent industrie.
- Departement Omgeving (dOMG) is trekkende entiteit inzake bepalingen omtrent het vergunningenbeleid hernieuwbare energie.
- Departement WEWIS is trekkende entiteit inzake bepalingen omtrent het stimuleren van innovatie.

Het VEKA heeft initiatief genomen om contact te leggen met de trekkende entiteiten om bevoegdheidsvragen en onduidelijkheden daaromtrent te bespreken.

Wat betreft de bepalingen inzake de vervoerssector in de REDIII zal het VEKA voor de omzetting zorgen van artikel 18 lid 3 (certificatie van laadpaalinstallateurs). De certificatie van installateurs hernieuwbare energie wordt heden uitgevoerd door RESCert in opdracht van het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Gewest. Hieronder vallen bijvoorbeeld al warmtepompen en zonneboilers. De certificatie van laadpaalinstallateurs zal binnen de bestaande certificering worden gepast. Het VEKA zal verder ook instaan voor de omzetting van artikel 20bis van de REDIII, voor wat betreft het bevorderen van de systeemintegratie van hernieuwbare elektriciteit (o.a. eisen voor nieuwe en vervangen oplaadpunten, die functionaliteiten voor slim opladen moeten kunnen ondersteunen en gekoppeld worden met slimme-metersystemen). Het departement MOW is echter de trekkende entiteit om invulling te geven aan de doelstellingen rond hernieuwbare energie in transport in de REDIII, zoals beslist door de Vlaamse Regering d.d. 29 april 2024 (VR 2024 2903 MED.0111/2). De hernieuwbare energie doelstellingen zijn vervat in artikel 25 tot en met 28 van de REDIII.

2.10.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Inzake **duurzaamheidscriteria** kan het Vlaams regelgevend kader eenvoudiger worden gemaakt.
- Voor wat betreft de controle en verificatie van het voldoen aan de duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria is in de certificatenregeling een Vlaams systeem ontwikkeld, waar de duurzaamheidscriteria worden gecontroleerd volgens een (Vlaams) erkend certificatieschema of een vereenvoudigd certificatiesysteem (voor bepaalde type-installaties). Met name het vereenvoudigd certificatieschema is een tijdrovend en complex systeem, dat de nodige opvolging vereist voor het VEKA.

Conform artikel 30, lid 4 van de richtlijn kan de Commissie sinds inwerkingtreding van de REDII vrijwillige systemen erkennen voor de verificatie aan de duurzaamheidscriteria. Inmiddels zijn er meer dan 15 vrijwillige Europese systemen erkend, terwijl er ook nog een tiental aanvragen lopende zijn (zie: [link](#)). Gelet hierop is het logisch om als Vlaanderen niet meer zelf certificatieschema's te erkennen of te beheren, maar aan te sluiten op de nu bestaande Europees erkende systemen voor de verificatie van de duurzaamheidseisen.

- Daarnaast bestaan er heden in Vlaams regelgeving ook duurzaamheidscriteria voor installaties die strikt genomen niet onder de Europese verplichting vallen. Immers zijn de verplichtingen in de REDIII van toepassing voor installatie vanaf 7,5MW in geval van vaste biomassa (20 MW in REDII), en 2 MW in geval van gasvormige biomassa (ook 2MW in REDII), terwijl het Energiebesluit geen drempels invoert. Ook kleinere biomassa-installaties dan strikt noodzakelijk volgens de richtlijn zijn daarmee onderworpen aan de eisen.
 - Verder zijn er enkele specifieke Vlaamse duurzaamheidscriteria, uit artikel 6.1.16, §1/7 van het Energiebesluit, die overlappen met de eisen uit de REDIII en dus mogelijk geschrapt kunnen worden.
- ➔ Inzake **vergunningenbeleid** voorziet de richtlijn bepalingen die de vergunningsprocedure voor hernieuwbare energie-installatie moet versnellen en vergemakkelijken. De omzetting van deze bepaling gebeurt onder de bevoegdheid van het departement Omgeving.

2.10.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe taken) mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Voor de certificatie van duurzaamheidscriteria wensen we ons te baseren op de door de Europese Commissie erkende certificatiemechanismen door externe organisaties.

2.10.2 Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.10.2.1 Uiterste datum van omzetting en situering verantwoordelijkheden

- ➔ De herziene RED-III (Richtlijn Hernieuwbare Energie) werd gepubliceerd in het Publicatieblad op 31 oktober 2023 en trad in werking op 20 november 2023. De omzettingstermijn bedraagt 18 maanden (21 mei 2025), met uitzondering van sommige bepalingen inzake vergunningsverlening die tegen 1 juli 2024 omgezet moesten zijn.
- ➔ Uiterste datum van omzetting: 21 mei 2025, behalve de bepalingen m.b.t. vergunningen, waarvoor de deadline 1 juli 2024 was.
- ➔ VEKA is binnen de Vlaamse overheid de bevoegde autoriteit, samen met de volgende departementen:
- Departement Omgeving (dOMG)
 - Departement Mobiliteit (dMOW)
 - Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO)
 - Departement WEWIS
- ➔ Verantwoordelijke team / projectverantwoordelijke binnen het VEKA: Cluster DES

2.10.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Er werd een gedetailleerde omzettingstabel in Excel opgemaakt, waarin de artikelen per lid zijn behandeld en o.a. is aangegeven welke wijziging ten opzichte van de REDII heeft plaatsgevonden, op welk niveau (decreet, besluit) de bepaling moet worden omgezet, waar de bepaling aansluit op huidige Vlaamse regelgeving.
- ➔ Omzettingsdecreet met aanvullende rechtsgronden en omzettingsbesluit inzake energiebevoegdheden worden voorbereid.
- ➔ Een (indicatieve) bevoegdheidstabel werd samen met de andere gewesten en de federale overheid opgemaakt, en goedgekeurd op ENOVER Plenair op 6 december 2024.

2.10.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Voor de omzetting van de RED-III inzake VEKA-materies werd de volgende indicatieve tijdslijn opgemaakt:
 - Q4 2025: 1ste principiële goedkeuring decreet
 - Q3 2026: Plenaire stemming decreet
 - Q3-Q4 2026: Principiële goedkeuring 1ste besluit - *certificering HE-installateurs, wijziging steunregelingen, garanties van oorsprong (waar reeds een rechtsgrond voor is), ...*
 - Q1-Q2 2027: Definitieve goedkeuring 1ste besluit
 - Q1-Q2 2027: Principiële goedkeuring 2de besluit - *uitwerking duurzaamheidscriteria, garanties van oorsprong (waar rechtsgrond voor gecreëerd wordt), ...*
 - Q1-Q2 2028: Definitieve goedkeuring 2de besluit

2.10.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Volgende elementen kunnen eventuele vertraging t.a.v. de indicatieve tijdslijn doen ontstaan:
 - Bevoegdheidsdiscussies (zowel intra-Belgisch als intra Vlaamse overheid)
 - Zie boven
 - Beleidskeuzes
 - Beleidskeuzes VEKP/NEKP
 - Complexe thema's zoals duurzaamheidscriteria en garanties van oorsprong Opvolgen (en vertraging)
 - Europese Besluitvorming: guidance documenten, gedelegeerde handelingen en uitvoeringshandelingen
 - Delegated act rond technische normering laadpalen
 - Inbreukprocedure REDII
 - Loopt op dit moment

2.10.3 Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie

2.10.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Op dit moment wordt de implementatie van de RED voorbereid via de **programmagroep RED**.
 - De leiding van de programmagroep bestaat uit een programmaleider, en een coördinerend jurist. Daarnaast zitten er verschillende beleidsmedewerkers en juristen in de programmagroep (+/- 5 mensen), elk voor wat hun onderwerpen betreft. De programmagroep komt maandelijks samen.
- ➔ Aantal betrokken beleidsmedewerkers (in VTE's):
 - 0,4 VTE voor de inhoudelijke en juridische coördinatie
 - 0,3 VTE voor de rapportering en berekeningen van de doelstellingen
 - 0,1 VTE voor de omzetting van artikel 18 opleiding en certificatieregeling
 - 0,1 VTE voor de omzetting van artikel 19 Garanties van Oorsprong
 - 0,2 VTE voor de omzetting van artikel 20 lid 3 Warmtekaart
 - 0,1 VTE voor de omzetting van artikel 23 en 24 Groene warmte en Warmtenetten

2.10.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ Cfr. regularisatie van 2 klimaatjuristen. (zie eerdere vermelding bij ETS Vaste installaties).

2.10.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ De acute personeelsbehoefte voor de omzetting van de richtlijn Hernieuwbare Energie wordt momenteel ingeschat op **2 VTE niveau A (adjunct van de directeur) vanaf 2025**. Het betreft louter een personeelsbehoefte voor de analyse en voorbereiding van regelgeving voor de omzetting.
- **0,5 VTE (jurist – adjunct van de directeur)** voor uitwerking van de omzettingsbepalingen in overleg met de inhoudelijke experts.
- **0,5 VTE (adjunct van de directeur) Omzetting bindende ambitieuze subdoelstelling groene warmte** (van huidige groei van 0,3% naar verplichte 0,8% verhoging per jaar tot 2026 en naar 1,1% vanaf 2026 tot 2030) artikel 23
 - Opstellen situatieschets Vlaanderen, huidige groei warmte en onderverdeling in sectoren omdat deze groeidoelstelling nu bindend is geworden
 - Analyse omzettingsmaatregelen in het buitenland en hieruit mogelijke maatregelen voor omzetting vertalen naar de Vlaamse situatie
 - Omzetten warmtestrategie vereist in richtlijn hoofdstuk warmte en koeling
 - Uitwerken verplicht kader zodat warmtenetbeheerders informatie ter beschikking stellen van afnemers
 - Uitwerken verplicht kader informatieverstrekking over kosteneffectieve maatregelen en financieringsinstrumenten
- **1 VTE (adjunct van de directeur) voor:**
 - **Garanties van oorsprong** (bij huidige taakverdeling VNR-VEKA) (GvO's) omzettingsbepalingen los van overdracht van VNR naar VEKA - nieuw Europees beleid (artikel 19)
 - de richtlijn vereist invoering van disclosure voor leveringen van gas (waterstof) en warmte

- Richtlijn blijft verwijzen naar CEN-EN 16325. Deze wijzigt in volgende jaren. Het zal noodzakelijk zijn om Vlaamse regelgeving en huidig toepassingskader daarmee in overeenstemming te brengen
- Wijziging van de aanpak voor de GvO's + implementatie GvO's voor H₂
- **Uitbreiding opleidingen en certificatieregeling** van alle vormen van hernieuwbare verwarmings- koelingssystemen in gebouwen, de industrie en de landbouw (met inbegrip van opslag van energie en installateurs voor oplaadpunten die vraagsturing mogelijk maken) cfr. artikel 18 REDIII. O.a.:
 - Uitbreiding naar alle vormen van hernieuwbare energie en naar gebouwen, industrie en landbouw
 - Kader uitwerken voor voldoende aantal opgeleide en gekwalificeerde installateurs
 - Voldoende opleiding voorzien en maatregelen nemen om deelname te bevorderen
 - Uitwerken maatregelen om kloof te dichten tussen beschikbare en benodigde installateurs
 - Lijst installateurs aan het publiek beschikbaar stellen (en regelmatig bijwerken)
- **Bijkomende duurzaamheidscriteria** (artikel 3 en 29-30)
 - Analyse en uitwerking van nieuwe bijkomende duurzaamheidscriteria, aanpassing van Vlaamse regelgeving rond duurzaamheidskenmerken in functie van Europese certificeringsmechanismen.
 - Verplichte omzetting van een kader voor verificatie van de naleving van de duurzaamheidscriteria.
 - Verplichte omzetting van een kader van verplichte invoering van gegevens door marktdeelnemers in een Uniedatabank.

2.10.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.10.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ 0,6 VTE wordt ingezet voor uitvoering en handhaving: 0,3 voor rapportering, 0,1 voor opvolging certificering installateurs, en 0,2 voor warmtekaart.

2.10.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Verdere opvolging van Garanties van Oorsprong, duurzaamheidscriteria, uitgebreide rapporteringsvereisten, certificering van installateurs, opvolging doelstelling groene warmte.

2.10.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.10.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Nog geen inschatting beschikbaar en sterk afhankelijk van de hoger beschreven beleidskeuzes bij de omzetting. Bij de omzetting van de regelgeving zal telkens, indien nodig, een bijkomende personeelsvraag worden voorgelegd.
- ➔ Er zal sowieso wel blijvend verhoogde aandacht nodig zijn voor de (overkoepelende) rapportering en handhaving m.b.t. de diverse doelstellingen.

2.11 EMD

2.11.1 Situering richtlijn en verordening

2.11.1.1 Algemeen

➔ https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/electricity-market-design_en?prefLang=nl&etrans=nl

- Hervormingsdoelen

De herziene regels hebben tot doel de energiemarkt van de EU veerkrachtiger te maken en de energierekeningen van Europese consumenten en bedrijven onafhankelijker te maken van de kortetermijnmarktprijs van elektriciteit. Dit kan worden bereikt door gebruik te maken van langetermijncontracten, zoals stroomafnameovereenkomsten en het structureren van investeringssteun met tweerichtingscontracten ter verrekening van verschillen.

De hervorming zal ook helpen de uitrol en integratie van meer hernieuwbare energiebronnen in het energiesysteem te versnellen en de bescherming tegen marktmanipulatie te verbeteren, de stabiliteit en voorspelbaarheid van de energieprijzen te bevorderen en aldus bij te dragen tot het concurrentievermogen van de EU-industrie.

In het Vlaams Regeerakkoord komt het belang van het thema flexibiliteit naar voor. “*Via de omzetting van de elektriciteitsmarktrichtlijn versterken we de flexibiliteit door onder andere netgekoppelde batterijen, bidirectionele laadsystemen en dynamische energiecontracten te bevorderen.* Bij de omzetting van EMD 5 zullen er passende maatregelen worden genomen omtrent flexibiliteit. Maar ook regels rond het beschermen van kwetsbare afnemers, het versterken van de positie van afnemers in de elektriciteitsmarkt en de bescherming van de consument krijgen veel aandacht.

- Volgende maatregelen worden uitgewerkt in de richtlijn 2024/1711 (hierna: EMD5) die bijdragen aan de verwezenlijking van bovenstaande doelstellingen:

➔ Vrije keuze van leverancier

De EMD5 voert naast de reeds bestaande verplichting dat afnemers vrij zijn om hun elektriciteit te kopen bij de leverancier naar hun keuze, het nieuwe recht voor afnemers in dat deze over meer dan één meet- en facturatiepunt achter het centrale aansluitpunt voor hun terreinen en gebouwen kunnen beschikken. Indien dit technisch haalbaar is kunnen hiervoor slimme metersystemen worden gebruikt, zodat afnemers tegelijkertijd over meer dan één elektriciteitsleveringscontract kunnen beschikken.

Dit nieuw ingevoerde recht geeft afnemers nog meer de mogelijkheid om te kiezen voor het elektriciteitsleveringscontract of de elektriciteitsleveringscontracten die het beste aansluiten bij hun individuele situatie. Dit versterkt de positie van de afnemer in de energiemarkt en kan ook helpen om de individuele elektriciteitskosten van deze afnemer laag te houden.

➔ Flexibele aansluitovereenkomsten (taken distributienetbeheerder en beheerder plaatselijk vervoernet van elektriciteit)

De EMD 5 creëert een verplichting om een kader uit te werken voor flexibele aansluitovereenkomsten (FCA's) en bepaalt minimumvoorwaarden waar FCA's aan moeten

voldoen. In gebieden waar elektriciteitsnetten beperkte of geen netwerkcapaciteit hebben, moeten netgebruikers die om aansluiting op het net verzoeken, kunnen profiteren van de totstandbrenging van een niet-vaste, flexibele, aansluitovereenkomst. In Vlaanderen wordt er een nieuw regelgevend kader gecreëerd voor flexibele aansluitovereenkomsten. Dit kader geeft netbeheerders extra mogelijkheden om netgebruikers sneller of kosteneffectiever aan te sluiten in het geval van netcongestie in afwachting van een netinvestering. Hierbij moet er een duidelijke afstemming komen tussen het gebruik van deze overeenkomsten en de bestaande marktgebaseerde en niet-marktgebaseerde oplossingen voor congestiebeheer. Het kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten zal rekening houden met de nodige transparantie en voorspelbaarheid voor de netgebruiker en zal de regulator de nodige opties en taken geven om hier toezicht op te houden. Het vormgeven van een Vlaams regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten is niet eenvoudig. Het gaat over een complex en technisch thema waarbij er rekening dient gehouden te worden met vele facetten en voorwaarden zoals mogelijke verschillende technologieën, type van netgebruikers (productie, verbruik, energieopslag of een combinatie) of het type van netaansluiting (bestaand of nieuwe).

De distributienetbeheerder en beheerder van het plaatselijk vervoernet van elektriciteit krijgt ook de taak om de netgebruikers de informatie te verstrekken die zij voor een efficiënte toegang tot het net en het gebruik ervan nodig hebben, dit draagt bij tot de transparantie en voorspelbaarheid voor de netgebruiker. De netbeheerders publiceren met name op transparante wijze duidelijke informatie met een hoge ruimtelijke granulariteit over de capaciteit die beschikbaar is voor nieuwe aansluitingen in hun dekkingsgebied.

- ➔ **Elektriciteitsleveringscontract met een vaste looptijd en een vaste prijs**
Er wordt een verplichting ingevoerd dat ten minste één leverancier en elke leverancier die meer dan 200.000 afnemers heeft een elektriciteitsleveringscontract met een vaste looptijd en een vaste prijs met een duur van ten minste één jaar moet aanbieden. Consumenten moeten altijd kunnen kiezen voor een elektriciteitsleveringscontract met een vaste prijs en een vaste looptijd, en de leveranciers mogen contractuele voorwaarden niet eenzijdig kunnen wijzigen of het contract kunnen opzeggen voordat het afloopt.

Dynamische prijscontracten blijven ook van zeer groot belang, het toenemend marktaandeel van hernieuwbare energiebronnen kan de consumenten helpen hun energierekening te verlagen. Het is van essentieel belang dat de consumenten kunnen kiezen tussen een groot aanbod van elektriciteitsleveringscontracten, dynamische of vaste, om ervoor te zorgen dat ze kunnen kiezen voor een contract dat het beste aansluit bij hun individuele elektriciteitsbehoeften.

- ➔ **Recht op energiedelen**
De EMD 5 voert het recht op energiedelen in voor alle huishoudens. In de Vlaamse beleidsnota 2024-2029 energie en klimaat krijgt energiedelen een prominente plaats. Energiedelen, energiegemeenschappen en peer-to-peer-handel (P2P) zijn sinds 1 januari 2022 mogelijk in Vlaanderen. De Vlaamse regelgeving wordt aangepast aan de nieuwe verplichtingen uit de EMD5. Consumenten aangesloten op het distributienet met een geldig leveringscontract, inclusief klanten met een digitale meter in voorafbetaling, krijgen toegang tot de mogelijkheden van energiedelen.
- ➔ **Risicobeheer door de leverancier:**
EMD5 voert een nieuwe regelgeving rond risicobeheer door de leverancier in. Het doel van risicobeheer bij leveranciers is om controle uit te oefenen op de leverings- en

*hedging*strategieën van elektriciteitsleveranciers, om ervoor te zorgen dat zij bestand zijn tegen sterke prijschommelingen op de groothandelsmarkt. In Vlaanderen is de Vlaamse Nutsregulator aangeduid als onafhankelijke bevoegde autoriteit om toezicht te houden op de naleving door elektriciteits- en aardgasleveranciers van de verplichtingen m.b.t. risicobeheer bij leveranciers. Het nieuwe Europese kader leunt echter sterk aan bij het werk dat de Vlaamse Nutsregulator al sinds lang uitvoert in het kader van de toekenning en opvolging van leveringsvergunningen. De VNR had reeds de taak om leveringsvergunningen van elektriciteits- en aardgasleveranciers in het Vlaamse Gewest toe te kennen, op te volgen, en gebeurlijk te wijzigen of op te heffen. Met de omzetting van de EMD5 wordt hun rol verankerd en verder uitgebreid.

➔ **Noodleverancier**

Om de continuïteit van de levering voor de consumenten te waarborgen, met name bij falen van de leverancier, bepaalt de EMD 5 dat lidstaten over een regeling voor noodleveranciers beschikken. Lidstaten die reeds een noodleveranciersregeling hebben, moeten geen nieuwe regeling invoeren. Deze moet wel voldoen aan de criteria van een eerlijke, transparante en niet-discriminerende procedure. Volgens de huidige regeling is in Vlaanderen de netbeheerder aangesteld als noodleverancier. Voor het aanduiden van een leverancier die instaat voor de levering van aardgas en elektriciteit aan de noodleverancier ten behoeve van de overgedragen afnemers, doet de noodleverancier beroep op de openbare aanbestedingsprocedure. De rechten van overgedragen afnemers worden beschermd op vlak van vrije keuze van leverancier, het kosteloos veranderen van leverancier en het recht op informatieverstrekking.

➔ **Bescherming tegen afsluiting**

EMD5 verplicht lidstaten om kwetsbare afnemers en afnemers die worden getroffen door energiearmoede volledig te beschermen tegen afsluiting van elektriciteitstoevoer, door het treffen van passende maatregelen. Vlaanderen kent reeds een zeer uitgebreide regelgeving ter bescherming van (kwetsbare) afnemers tegen afsluiting. Deze bepaling dient samen gelezen te worden met de omzetting van sociale maatregelen uit de EED.

➔ **Integratie van elektromobiliteit in het elektriciteitsnet**

Om bij te dragen aan de integratie van elektromobiliteit in het elektriciteitsnet, bepaalt de EMD5 dat lidstaten voorzien in een regelgevingskader dat nodig is om de aansluiting van openbaar toegankelijk en particuliere oplaadpunten met slimme oplaadfuncties en bidirectionele oplaadfuncties op de distributienetten te bevorderen. Distributienetbeheerders werken hiervoor op een niet-discriminerende basis samen met elke onderneming die oplaadpunten voor elektrische voertuigen bezit, ontwikkelt, exploiteert of beheert, ook wat de aansluiting op het net betreft.

Deze bepaling dient samen genomen te worden met de bepalingen uit de RED III en EPBD waar (slimme en in voorkomend geval bidirectionele) oplaadpunten ook bevorderd worden. Het bevorderen van oplaadpunten voor elektrische voertuigen draagt bij tot het behalen van de CO₂-doelstelling in het Fit-For-55 pakket.

➔ **Taken Vlaamse Nutsregulator**

De EMD5 geeft de regulator de taak om toezicht te houden op het wegnemen van onrechtvaardige belemmeringen en beperkingen voor de ontwikkeling van het verbruik van zelfopgewekte elektriciteit, energiedelen, hernieuwbare-energiegemeenschappen en energiegemeenschappen van burgers, onder meer belemmeringen en beperkingen die de aansluiting van flexibele gedistribueerde energieproducten binnen een redelijke termijn in de weg staan.

De bepaling draagt bij tot het bevorderen van de consumenten als actieve consumenten en zorgt ervoor dat afnemers een sterkere positie kunnen krijgen binnen de elektriciteitsmarkt.

- Verordening 2024/1747

Doelstellingen van de Verordening zijn het stabielere, betaalbaarder en duurzamer maken van de Europese elektriciteitsmarkt. Specifiek regelt de Verordening enkele nieuwe thema's die relevant zijn voor Vlaanderen zoals de langetermijncontracten (PPA's), de introductie van dedicated measurement devices (DMD) of specifieke meettoestellen, het formuleren van indicatieve doelstellingen voor niet-fossiele flexibiliteit op niveau van de lidstaten, de mogelijkheid om steunregelingen voor flexibiliteit te formuleren en het implementeren van regels rond contract-for-differences (CfD's).

PPA's zijn bilaterale afnameovereenkomsten tussen producenten en afnemers van elektriciteit die op vrijwillige basis worden gesloten en gebaseerd zijn op de prijsvoorwaarden van de markt, zonder regulerend ingrijpen in de prijsstelling. PPA's zorgen voor prijsstabiliteit op lange termijn voor de afnemers en voor de nodige zekerheid voor de producent om een investeringsbeslissing te nemen.

DMD's of *dedicated measurement devices* zijn meettoestellen die mogelijk kunnen gebruikt worden in het kader van flexibiliteitsdiensten.

Op het niveau van de lidstaat moet er een inschatting van de nood aan flexibiliteit gemaakt worden. Deze inschatting zal op zijn beurt gebruikt worden om indicatieve doelstellingen over niet-fossiele flexibiliteit te formuleren op het niveau van de lidstaat. Gekoppeld aan deze indicatieve doelstellingen is er de mogelijkheid om steunregelingen voor flexibiliteit op te zetten.

De EU-regels leggen op dat er voor sommige productie-technologieën zoals wind- en zonne-energie enkel directe prijssteun mag gegeven worden via het principe van een contract-for-difference of CfD.

2.11.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- Bevoegdheidsvragen:

In 2024 werd op administratief niveau een bevoegdheidstabel voor de Richtlijn opgemaakt, binnen de werkgroep ENOVER EMD. Deze gesprekken zijn momenteel nog lopende. Over het grootste deel van de Richtlijn is er administratieve consensus, maar er zijn enkele openstaande punten waarover geen overeenstemming is bereikt. Het is dus niet uitgesloten dat over deze punten bevoegdheidsgeschillen zullen ontstaan. Het gaat om volgende artikelen:

- Art. 11: het recht op een elektriciteitsleveringscontract met een vaste looptijd en een vaste prijs en op een contract op basis van een dynamische elektriciteitsprijs
- Art. 15bis: het recht op energiedelen
- Art. 18: risicobeheer door de leverancier
- Art. 27bis: noodleverancier
- Art. 28bis: bescherming tegen afsluiting

- Formuleren van indicatieve doelstellingen voor niet-fossiele flexibiliteit

Bovenstaande artikelen hebben verschillende facetten die onder verschillende bevoegdheden kunnen vallen. Dit maakt het moeilijk om op voorhand te bepalen of het binnen de bevoegdheid van de Federale overheid of de gewesten valt of dat het om een gedeelde bevoegdheid gaat. Zo kunnen bepaalde leden van de artikelen aansluiten bij de exclusieve bevoegdheid van de Federale overheid, namelijk handelspraktijken en energieprijnsbeleid. Echter hebben de artikelen ook raakvlakken met de bevoegdheid inzake bescherming van de verbruiker, wat een gedeelde bevoegdheid is.

Het Vlaamse Gewest is van mening dat het in bovenstaande artikelen minstens om een gedeelde bevoegdheid gaat, aangezien het inhoudelijk om de aansluiting op het distributienet gaat wat een gewestelijke bevoegdheid is volgens artikel 6, §1, VII, eerste lid, a) van de BWHI.

- Beleidskeuzes:
 - ➔ Vaststellen van regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten (FCA).
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Hoe verhouden FCAs zich ten opzichte van de reeds bestaande marktgebaseerde en niet-marktgebaseerde producten voor congestie? Europa legt minimumvoorwaarden voor het kader van FCAs op, om een kwalitatief en werkbaar kader uit te werken zullen deze voorwaarden nog verder aangevuld moeten worden, welke bijkomende voorwaarden zijn noodzakelijk hiervoor? Hoe wordt de kost van de FCA verrekend? Wordt er een vergoeding ingevoerd of niet? Zo ja, moet dit een vergoeding voor het gehele volume zijn of maar een deel van dit volume? Welk(e) instrument(en) heb je nodig om te bepalen wanneer een netgebied voldoende netcapaciteit heeft voor nieuwe aansluitingen? Wie legt de methodologie vast? Wie controleert de methodologie en hoe verloopt deze controle? Hoe kan de geplande netinvestering formeel worden vastgelegd? Wordt er een boete opgelegd wanneer de regelgeving niet wordt nageleefd door de netgebruiker of netbeheerder? Moet er een maximale grens liggen op de hoeveelheid flexibele injectie- en afnamecapaciteit die kan worden gemoduleerd? Hebben FCAs een maximale looptijd nodig? Welke maatregelen en voorwaarden verschillen bij permanente FCAs?
 - ➔ Vaststellen regels m.b.t. taken van de distributienetbeheerders.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Op welke manier publiceert de distributienetbeheerder deze informatie? Wordt er gewerkt met één capaciteitskaart of beter met meerdere? Publiceren de distributienetbeheerders en de transmissienetbeheerders elk apart hun capaciteitskaarten of is er meer samenwerking vereist?
 - ➔ Vaststellen regels m.b.t invoeren van contract met vaste prijs en looptijd.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Europa voert de optie in om te voorzien in een afwijking voor leveranciers met meer dan 200.000 afnemers. Vraag is of deze afwijking wordt ingevoerd of ervoor wordt gekozen om dit niet te doen? Wordt een opzegvergoeding ingevoerd voor vroegtijdig verbreken van een contract met vaste looptijd en vaste prijs of wordt gekozen om opzegging gratis te houden? De definitie van elektriciteitsleveringscontract met een vaste looptijd en een vaste prijs heeft het over een flexibel element. Wat houdt dit flexibel element in? Moet dit flexibel element zeer ruim geïnterpreteerd worden of net zeer beperkt?
 - ➔ Vaststellen regelgevend kader voor energiedelen.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Voor welke categorieën afnemers wordt energiedelen open gesteld? Vindt energiedelen plaats binnen één biedzone of een

beperkt gebied? Kies je ervoor om de voorziene mogelijkheid voor de uitbreiding van de maximale geïnstalleerde capaciteit voor eenpersoonshuishoudens en appartementengebouwen uit te breiden? Wanneer deze geïnstalleerde capaciteit overschreden wordt, moeten de afnemers die aan energiedelen doen voldoen aan de verplichtingen opgelegd aan leveranciers. Welke passende, niet-discriminerende maatregelen dienen genomen te worden om ervoor te zorgen dat kwetsbare en energiearme afnemers toegang hebben tot regelingen voor energiedelen? Moet de installatie van plug-in mini-zonne-energiesystemen in en op gebouwen bevorderd worden? Hoe zal worden nagegaan of de regels rond energiedelen worden nageleefd?

- ➔ Vaststellen regelgevend kader voor meerdere leveringscontracten achter een toegangspunt. Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband:
 - Welke soort submeters worden ingezet om dit te faciliteren: submeters van de netbeheerders, van derde partijen, wie beheert de data en tot op welk niveau?
 - Welke minimale (technische) vereisten worden er vastgelegd voor deze submeters?
 - Welke regels worden er ingevoerd voor het creëren van een gelijk speelveld voor leveranciers achter de meter?
 - Welk model wordt er daarbij gekozen?
 - Hoe wordt de kost van het capaciteitstarief verdeeld indien er meerdere leveranciers achter een toegangspunt zitten?
 - Wie int de nettarieven, heffingen e.d.?
 - Hoeveel verschillende contracten kunnen er afgesloten worden achter de meter?
 - Welke protocollen of regels moeten er vastgelegd worden?
 - Wat zijn de modaliteiten en voorwaarden zijn van toepassing voor netgebruikers op het laagspanningsnet (o.a. burgers en kleine bedrijven) en welke voor netgebruikers op het middenspanningsnet en hogere spanningsnetten (bedrijven, KMO's, industrie ...)?
 - Kunnen er meerdere toegangshouders zijn achter het toegangspunt?
 - Kan dit model ook gebruikt worden voor de toepassing van de vrijstelling van GSC en WKC quota, en andere mogelijke vrijstellingen (ODV's en transmissienettarieven) bij energieopslagfaciliteiten achter de meter?
- ➔ Vaststellen regelgevend kader voor een noodleveranciersregeling. Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: behouden we de huidige regeling waarbij de netbeheerder functioneert als noodleverancier of kiezen we voor een regeling waarbij een elektriciteitsleverancier wordt aangesteld als noodleverancier? Hoelang moet de periode van noodlevering bedragen voor huishoudelijke en niet-huishoudelijke afnemers? Hoe kunnen afnemers die aan de noodleverancier worden overgedragen, aangemoedigd worden om snel over te stappen naar een leverancier op de markt?
- ➔ Vaststellen van sociale maatregelen in kader van bescherming tegen afsluiting. Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Moeten er aan de bestaande regelgeving aanpassingen gebeuren? Moeten bepaalde systemen nog verder uitgebreid worden om een nog betere bescherming tegen afsluiting voor de afnemers te kunnen bieden?
- ➔ Vaststellen regels m.b.t. risicobeheer bij leveranciers. Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: trekken we het kader rond risicobeheer bij elektriciteitsleveranciers ook door naar aardgasleveranciers? Schrappen we de stilzwijgende toekenning van een leveringsvergunning ingeval de Vlaamse Nutsregulator

niet binnen twee maanden na ontvangst van het volledige aanvraagdossier een beslissing neemt? Zetten we artikel 18*bis*, lid 3 EMD 5 pas om bij de omzetting van artikel 15*bis* EMD 5?

- ➔ Vaststellen regels m.b.t. de integratie van elektromobiliteit in het elektriciteitsnet.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Dient dit enkel in regelgeving omgezet te worden of kan de aansluiting van oplaadpunten ook op andere manieren bevorderd worden? Welke maatstaven worden het best gebruikt om te bepalen dat een oplaadpunt slim is? Is de praktijk al klaar voor oplaadpunten met bidirectionele oplaadfuncties? Hoe wordt de eventuele invoering van oplaadpunten met bidirectionele oplaadfuncties het beste aangepakt?
- ➔ Dedicated measurement devices (DMD) of specifiek meettoestel
 - Is de implementatie van DMD's noodzakelijk in Vlaanderen?
 - Welke toestellen vallen onder deze toepassing?
 - Welke partij moet deze gegevens uitlezen en verwerken?
- ➔ Stimulerend kader voor PPA's
 - Welke maatregelen moeten er genomen worden om het gebruik van PPA's verder te stimuleren in Vlaanderen?
- ➔ Indicatieve doelstellingen niet-fossiele flexibiliteit
 - Welke partijen worden er betrokken bij de opmaak van de inschatting van de nood aan flexibiliteit en het formuleren van indicatieve doelstellingen?
 - Worden er ook indicatieve doelstellingen geformuleerd voor Vlaanderen of enkel op nationaal niveau?
 - Welke data wordt hiervoor ingezet?
 - Worden er steunregelingen opgezet in het kader van het halen van indicatieve doelstellingen
- ➔ Worden er steunregelingen voor CfD's opgezet in Vlaanderen?

2.11.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Artikel 3.1.56 stelt momenteel dat op basis van de jaarlijkse rapporteringen van de netbeheerders het VEKA minstens tweejaarlijks de uitrol van de digitale meters evalueert. Die evaluatie vond plaats in 2021 en 2023 en zou opnieuw in 2025 gemaakt moeten worden. Gelet op de verre vordering van de uitrol en de beperkte impact die eerdere evaluaties hadden, kan in vraag gesteld worden of deze niet-Europese verplichte evaluatie nog zinvol is.

2.11.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Vlaamse Nutsregulator:
 - Toezicht houden op de naleving door elektriciteits- en aardgasleveranciers van de verplichtingen m.b.t. risicobeheer bij leveranciers
 - Goedkeuring investeringsplannen
 - Verdere uitwerking regelgevend kader voor flexibele aansluitingsovereenkomsten in technische reglementen
 - Verdere uitwerking regelgevend kader voor energiedelen in technische reglementen

- Verdere uitwerking regelgevend kader voor meerdere contracten achter het toegangspunt in technische reglementen
- ➔ **Energieleveranciers**
 - Verplichting in kader van aanbieden van contract met vaste prijs en looptijd
 - Verplichtingen in kader van aanbieden dynamisch prijscontracten
 - Verplichtingen in het kader van risicobeheer bij leveranciers: beschikken over passende afdekkingsstrategieën
- ➔ **Fluvius**
 - Uitwerken protocollen energiedelen
 - Verplichtingen in kader van regeling noodleverancier
 - Verplichting en taken in kader van regelgeving meerdere contracten achter het toegangspunt in technische reglementen
 - Flexibele aansluitingsovereenkomsten
 - Sociale maatregelen in kader van bescherming tegen afsluiting
 - Eventuele rol als databeheerder bij het uitlezen van DMD
- ➔ **Elia (PVN)**
 - Flexibele aansluitingsovereenkomsten
 - Eventuele rol als databeheerder bij het uitlezen van DMD
 - Verplichtingen in kader van regeling noodleverancier
 - Verplichting en taken in kader van regelgeving meerdere contracten achter het toegangspunt in technische reglementen

2.11.2 Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.11.2.1 Uiterste datum van omzetting en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Op 26 juni 2024 verscheen in het Publicatieblad EU de Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 inzake het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie. De omzettingstermijn is vastgesteld op zes maanden voor een deel van de artikels en twee jaar voor een beperkt aantal andere artikels.
- ➔ Uiterste datum van omzetting: 17 januari 2025, behalve twee artikels die moeten omgezet zijn tegen 17 juli 2026.

Verantwoordelijkheden: VEKA is binnen de Vlaamse overheid de bevoegde autoriteit voor de omzetting van het EMD.

Andere betrokkenen zijn de federale overheid, de Europese Commissie, VNR, Fluvius, Elia, FEBEG en Stroomgroep flexibiliteit.

Verantwoordelijk team: systeemintegratie en flexibiliteit

2.11.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Tijdige volledige omzetting voor groot deel van de artikels is niet meer haalbaar
- ➔ Omzettingsdecreet moet worden voorbereid. Omzettingsbesluiten moeten eveneens worden voorbereid.

- ➔ Draft omzettingstabel is opgemaakt
- ➔ Intra-Belgisch overleg is opgestart

2.11.2.3 Vervolgstappen

De omzetting gebeurt in twee fasen: eerst het EMD 5.1 decreet en besluit, daarna het EMD 5.2 decreet en besluit. Via het EMD 5.1 decreet en besluit worden de artikelen die op 6 maand moeten worden omgezet meegenomen. In deze eerste fase wordt voorzien in een regelgevend kader voor flexibele aansluitovereenkomsten, een elektriciteitscontract met vaste prijs en vaste looptijd, risicobeheer door de leveranciers en wordt de regelgeving rond universele dienstverlening, de noodleverancier, bescherming tegen afsluiting, taken van de distributienetbeheerder, taken van de Vlaamse Nutsregulator en de aansluiting van oplaadpunten op het distributienet in lijn gebracht met de nieuwe regels uit EMD5.

Via het EMD5.2 decreet en besluit worden de artikelen die op 2 jaar moeten worden omgezet meegenomen. Het gaat om het voorzien van een regelgevend kader voor meer dan één meet- en facturatiepunt achter het centrale aansluitpunt en het verder uitwerken van een kader voor energiedelen.

➔ Volgende indicatieve tijdslijn werd opgemaakt voor de omzetting van de EMD-richtlijn:

- Q2 2025: 1ste principiële goedkeuring decreet flexibele aansluitingsovereenkomst
- Q4 2025: Plenaire stemming decreet flexibele aansluitingsovereenkomst

- Q4 2025: 1ste principiële goedkeuring decreet fase 1
- Q3-Q4 2026: Plenaire stemming decreet fase 1
- Q3-Q4 2026: Principiële goedkeuring besluit fase 1
- Q3-Q4 2027: Definitieve goedkeuring besluit fase 1

- Q1-Q2 2027: 1ste principiële goedkeuring decreet fase 2
- Q1-Q2 2028: Plenaire stemming decreet fase 2
- Q3-Q4 2027: Principiële goedkeuring besluit fase 2
- Q1-Q2 2028: Definitieve goedkeuring besluit fase 2

2.11.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Bovenstaande tijdslijn kan impact ondervinden van bvb. complexe
- ➔ thema's zoals flexibele aansluitingsovereenkomsten

2.11.3 Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie

2.11.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Binnen het team systeemintegratie en flexibiliteit worden voor dit beleidsthema ingezet:
 - 0,8 VTE senior profiel
 - 0,4 VTE junior profiel

2.11.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ Cfr. regularisatie van 2 klimaatjuristen. (zie eerdere vermelding bij ETS Vaste installaties).

- ➔ Binnen het team juridische ondersteuning worden voor dit beleidsthema ingezet: 0,7 VTE jurist startend profiel

2.11.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

De acute personeelsbehoefte voor de omzetting van de richtlijn EMD wordt momenteel ingeschat op 2 VTE niveau A (0,5 jurist en 1,5 adjunct van de directeur) vanaf 2025. Het betreft een personeelsbehoefte voor de analyse en voorbereiding van regelgeving voor de omzetting, o.a.

- Uitklaren bevoegdheidsverdeling (energiedelen, balancering, flexibiliteit).
- Omzetting van de EMD-verordening in het Vlaams beleidskader.
- Vastleggen en opvolgen van een indicatieve doelstelling voor flexibiliteit en energieopslag en bijhorende studieopdrachten.
- Overleg met Fluvius/leveranciers/VNR voor een vernieuwd kader energiedelen/energiegemeenschappen en implementatie ervan.
- Introduceren van een kader dat meerdere leveringscontracten achter een toegangspunt mogelijk maakt.
- Introduceren van het gebruik van nieuw kader voor tweezijdige CfD's en PPA's.
- Algemeen standpuntbepaling (Europees/Belgisch/Vlaams), stakeholderoverleg, opvolgen Vlaamse initiatieven,

2.11.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.11.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ De huidige VTE opgenomen onder 2.11.3.1 en 2.11.3.2 zorgen vandaag al voor de opvolging van de naleving van de huidige regelgeving.
- ➔ Bovenvermelde VTE (inclusief meervraag) kunnen na omzetting worden ingezet voor uitvoering van de nieuwe regelgeving.

2.11.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Bovenvermelde VTE (inclusief meervraag) kunnen na omzetting worden ingezet voor uitvoering.
- Opvolging investeringsplannen Fluvius en Elia (PVN)
 - Opvolging en eventuele bijsturing congestieproblematiek elektriciteitsnetten en regelgevend kader congestiediensten Fluvius en Elia (PVN)
 - Opvolging en eventuele bijsturing regelgevend kader energiedelen en energiegemeenschappen
 - Opvolging en eventuele bijsturing marktmodel, elektriciteitsmarktwerking en regelgevend kader meerdere contracten achter de meter
 - Opvolging en eventuele bijsturing regelgevend kader flexibiliteit

2.11.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

NvT

2.11.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Nog geen inschatting beschikbaar. Bij de omzetting van in de regelgeving zal telkens, indien nodig en afhankelijk van de beleidskeuzes bij omzetting, een bijkomende personeelsvraag worden voorgelegd.
- ➔ Er zal sowieso wel blijvend verhoogde aandacht nodig zijn voor de (overkoepelende) rapportering en handhaving m.b.t. de diverse doelstellingen.

2.12 EED

2.12.1 Situering richtlijn

2.12.1.1 Algemeen

→ https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficiency-targets-directive-and-rules/energy-efficiency-directive_en?prefLang=nl&etrans=nl

- De herziene richtlijn

→ De herziene richtlijn energie-efficiëntie (EU/2023/1791) verhoogt de ambitie van de EU op het gebied van energie-efficiëntie aanzienlijk. De integrale uitvoering van de energie-efficiëntierichtlijn zal van cruciaal belang zijn voor de EU om te voldoen aan de toezegging van de mondiale belofte om het wereldwijde percentage verbeteringen van de energie-efficiëntie te verdubbelen van ongeveer 2 % tot meer dan 4 % tegen 2030.

- In wat volgt geven we kort de krachtlijnen van de nieuwe Richtlijn weer:

→ Energie-efficiëntie eerst (*energy efficiency first*)

De EED stelt “energie-efficiëntie eerst” vast als een fundamenteel beginsel van het energiebeleid van de EU, waardoor het voor het eerst een juridisch afdwingbaar principe is. Concreet betekent dit dat de Lidstaten bij alle relevante beleidsmaatregelen in de energie- en niet-energiesector¹¹ rekening moeten houden met energie-efficiëntie. Daarnaast moeten overheden, maar ook private partijen (bv. ook commerciële partijen), het principe toepassen bij investeringen van meer dan 100 miljoen euro (175 miljoen euro voor transportinfrastructuur) in de energie- en niet-energiesector.

→ Doelstellingen voor energieverbruik in de EU

In de herziene richtlijn van 2023 wordt het energie-efficiëntiedoel van de EU verhoogd, waardoor **het energieverbruik in de Europese Unie met 11,7 % tegen 2030 moet dalen**, in vergelijking met de prognoses van het EU-referentiescenario 2020. Dit percentage wordt vertaald in een concreet maximaal verbruik van energie in de Unie: maximaal 992,5 miljoen ton olie-equivalenten (Mtoe) primaire energie tegen 2030 en maximaal 763 Mtoe finale energie. De doelstelling voor finaal energieverbruik is juridisch bindend; de doelstelling voor primair energieverbruik is indicatief.

Volgens de geactualiseerde regels zijn de EU-landen overeengekomen bij te dragen tot de verwezenlijking van het EU-streefcijfer door **indicatieve nationale bijdragen vast te stellen** aan de hand van een combinatie van objectieve criteria die de nationale omstandigheden weerspiegelen (energie-intensiteit, bbp per hoofd van de bevolking, energiebesparingspotentieel en eerdere inspanningen van de EU-landen op het gebied van energie-efficiëntie). De nieuwe Richtlijn introduceerde, naast het reeds bestaande *gap filling mechanism* (waar Lidstaten die de eigen nationale bijdrage niet halen extra maatregelen moeten nemen) ook een *ambition gap mechanism*, dat de Commissie de mogelijkheid geeft om de nationale bijdragen van Lidstaten bij te stellen als de Uniewijde doelstelling niet wordt

¹¹ De Richtlijn vermeldt (niet-exhaustief) volgende sectoren: ‘*buildings, transport, water, information and communications technology (ICT), agriculture and financial sectors*’.

gehaald. In maart 2024 heeft de Commissie, gebruik makend van dit mechanisme, dan ook meegedeeld welke gecorrigeerde indicatieve nationale bijdragen (die ook betrekking hebben op de actualisering van het referentiescenario) moeten worden gebruikt in de geactualiseerde geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen (NEKP's) van de EU-landen in juni 2024. Voor België werd de indicatieve nationale bijdrage zo bijgesteld van 29,9 Mtoe (ontwerp NEKP 2023) naar 29,02 Mtoe. Deze laatste waarde zal dus gebruikt moeten worden in het finale Belgische NEKP.

➔ Jaarlijkse energiebesparingsverplichting

De herziene Richtlijn scherpt de jaarlijkse energiebesparingsverplichting voor Lidstaten (artikel 8) significant aan. Artikel 8 is een van de belangrijkste hefboomen van de Richtlijn om het hoofddoel te halen en energiebesparingen in eindgebruikssectoren, zoals gebouwen, industrie en vervoer, te stimuleren.

De Lidstaten moeten voor de gehele verplichtingsperiode (van 2021 tot en met 2030) cumulatieve besparingen op het eindenergieverbruik realiseren, die overeenkomen met nieuwe jaarlijkse besparingen van ten minste 0,8 % van het eindenergieverbruik in 2021-2023, ten minste 1,3 % in 2024-2025, 1,5 % in 2026-2027 en 1,9 % in 2028-2030. Dit komt overeen met een jaarlijkse energiebesparingsverplichting van ongeveer 1,49% per jaar. Het bereiken van deze doelstelling maakt deel uit van het burden sharing akkoord.

Een deel van de besparingen moeten verplicht worden gegenereerd bij mensen in energiearmoede, kwetsbare consumenten, gezinnen met lage inkomens en mensen in sociale huisvesting. Dit deel moet minstens overeenkomen met het aandeel van mensen in energiearmoede in de Lidstaat in kwestie. Volgens cijfers van de Europese Commissie is dit aandeel voor België 9,88%. Dit is een significant aandeel besparingen voor een doelgroep die weinig energie verbruikt.

➔ Publieke sector

De Richtlijn voorziet daarnaast in verschillende verplichtingen voor de publieke sector.

Zo moeten organisaties in de publieke sector¹² minstens 1,9% energie besparen per jaar. Deze doelstelling wordt bindend vanaf 11 oktober 2027 en er is voorzien in de mogelijkheid tot een gefaseerde invoering voor kleinere lokale besturen.

Daarnaast voorziet de Richtlijn in een renovatieverplichting voor publieke organisaties. Elk jaar moet minstens 3% van de totale vloeroppervlakte in de publieke sector gerenoveerd worden naar minstens het niveau van een bijna-energieneutraal gebouw. De Richtlijn voorziet wel in uitzonderingen voor bepaalde gebouwen (bv. erfgoed, gebedsplaatsen e.d.) en Lidstaten mogen kiezen voor een alternatieve aanpak waarbij minstens een evenwaardige energiebesparing wordt gerealiseerd en renovatiepaspoorten worden ingevoerd.

➔ Energiearmoede en consumenten

De Richtlijn legt ook meer nadruk op het verlichten van energiearmoede.

De ingevoerde wijzigingen verplichten de EU-landen prioriteit te geven aan verbeteringen van de energie-efficiëntie voor kwetsbare afnemers, personen die met energiearmoede kampen,

¹² Defensie en openbaar vervoer mogen worden uitgesloten van het toepassingsgebied.

gezinnen met lage inkomens en mensen die in sociale woningen wonen. Om eventuele negatieve effecten aan te pakken, zullen de inkomsten uit de uitbreiding van de EU-regeling voor de handel in emissierechten (ETS) tot gebouwen en vervoer worden gebruikt via het [Sociaal Klimaatfonds](#). (zie supra)

➔ Verwarming en koeling

Om tegen 2050 een volledig koolstofvrije levering van stadsverwarming en -koeling te waarborgen wijzigt de definitie van efficiënte stadsverwarming en -koeling in de nieuwe Richtlijn. Beheerders van warmtenetten die niet voldoen aan de vereisten van de definitie (die gefaseerd wordt verstrengd) moeten daarbij vijfjaarlijks een plan opmaken en maatregelen nemen om het netwerk aan te passen aan de vereisten van de nieuwe definitie. Bij renovaties van bestaande warmtenetten mag daarnaast het aandeel fossiele brandstoffen (met uitzondering van aardgas) niet toenemen.

Steun voor nieuwe hoogrenderende warmtekrachtkoppelingseenheden die aardgas gebruiken en zijn aangesloten op stadsverwarming in efficiënte stadsverwarmings- en -koelingssystemen zal slechts tot 2030 mogelijk zijn, terwijl elk ander gebruik van fossiele brandstoffen voor nieuwe warmteopwekkingscapaciteit in dergelijke systemen zal worden verboden.

Tot slot bepaalt de Richtlijn ook dat gemeenten met meer dan 45 000 inwoners verplicht een lokaal warmte- en koelingsplan moeten opmaken.

➔ Energie-audits en vereisten inzake technische bekwaamheid

Om de energiebesparingen in de industriële sector te optimaliseren, breidt de richtlijn het toepassingsgebied van de energie-auditverplichtingen uit tot alle bedrijven, ongeacht hun omvang, die energie boven een bepaalde drempel verbruiken (gemiddeld 10 TJ per jaar, gerekend over 3 jaar; alle energiedragers). Voor Vlaanderen betekent dit een significante uitbreiding van het toepassingsgebied van de verplichting, waardoor meer bedrijven onder de auditverplichting vallen.

Daarnaast maakt de richtlijn energiebeheersystemen verplicht voor grote industriële energieverbruikers (gemiddeld 85 TJ per jaar, gerekend over 3 jaar; alle energiedragers) om hun energie-efficiëntie te monitoren en te optimaliseren.

Ook moeten Lidstaten in het kader van de Richtlijn zorgen voor een passend competentieniveau voor professionals op het gebied van energie-efficiëntie, het afstemmen op de behoeften van de markt en duidelijkere en strengere eisen voor de nodige competenties opleggen. Dit omvat energiedienstverleners, energieauditors, energiebeheerders en installateurs.

2.12.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- Bevoegdheidsdiscussies

➔ In 2023 – 2024 werd op administratief en politiek niveau een bevoegdheidstabel voor de Richtlijn opgemaakt. Over het grootste deel van de Richtlijn was er politieke consensus, maar er zijn enkele openstaande punten waarover geen overeenstemming is bereikt. Het is dus niet uitgesloten dat over deze punten bevoegdheidsgeschillen zullen ontstaan. Het gaat om volgende artikelen:

- Artikel 3: Energy Efficiency First

- Artikel 21: contractuele rechten
- Artikel 24: maatregelen voor kwetsbare afnemers
- Artikel 27 (para 1 tot 4): energie-efficiëntie in het energiesysteem
- Artikel 29: energiediensten

- Beleidskeuzes

➔ In het kader van de EED dringen verschillende grote en belangrijke beleidskeuzes zich op

- Artikel 3: Energie-Efficiency First-principle
 - Het EE 1st-principle is een relatief vaag principe met een bijzonder uitgebreide scope, waarbij een **doordachte implementatie van het principe heel wat denkwerk zal vereisen**.
 - Een ondoordachte implementatie van het principe kan resulteren in een gebrek aan impact en significante extra planlast voor de Vlaamse Overheid en lokale besturen, wat zal resulteren in erosie aan draagvlak (zeker bij lokale besturen).
 - Bovendien is het EE1st-principe ook van toepassing op private ondernemingen die grote investeringen doen. Een ondoordachte implementatie van het principe zal op weerstand botsen bij bedrijven, hetzij vanuit het aspect administratieve complexiteit, hetzij vanuit een (gepercipieerde) interferentie van de overheid in investeringsbeslissingen van ondernemingen.
 - De manier waarop het principe wordt geconcretiseerd voor de verschillende sectoren is dus **absoluut cruciaal om een goede balans te vinden tussen draagvlak, werkbaarheid en ambitie**. Deze balans zal waarschijnlijk anders liggen naar gelang de sector (centrale/regionale overheid v. lokaal bestuur v. ondernemingen). De Richtlijn laat daarbij de nodige marge qua implementatie.
- Artikel 4: nationale bijdrage aan Europese doelstelling
 - Het huidige ontwerp van NEKP voorziet in een FEC van 29,934 mtoe in 2030. De Europese Commissie heeft evenwel het ambitiemechanisme getriggered en een gecorrigeerde nationale bijdrage voor België, nl. 29,02 mtoe (FEC). Dit is met andere woorden de Belgische doelstelling die moet behaald worden.
 - **De entiteiten zullen dus nieuwe maatregelen en beleid moeten ontwikkelen en opnemen in het finale NEKP om het halen van deze bijdrage mogelijk te maken.**
 - Een burden sharing voor de bepaling van de doelstelling per entiteit moet nog gebeuren.
- Artikel 8: nationale energiebesparingsdoelstelling
 - Met de maatregelen opgenomen in het ontwerp van NEKP is er nog steeds een **significante undershoot van de doelstelling**.
 - De entiteiten zullen dus nieuwe maatregelen moeten ontwikkelen en opnemen in het finale NEKP om deze doelstelling te behalen. De grootte van de gap geeft aan dat *business as usual*-gedrag (met beperkte aanscherping bestaande maatregelen) niet voldoende zullen zijn om de nieuwe doelstelling te halen. Er zal significant nieuw beleid moeten worden ontwikkeld, en dit voor zowel gezinnen, ondernemingen als voor de publieke sector.

- **Bovendien wordt geen voldoende aandeel van de besparingen gehaald bij mensen in energie-armoede of gezinnen met lage inkomens.**
 - Gezien de grootte van de totale besparingsdoelstelling en de aard van de doelgroep (nl. gezinnen met relatief beperkt verbruik) zal dit grote inspanningen vereisen.
- Energie-audits en energie-managementsystemen (artikel 11)
 - **Het Europese regime voor energie-audits verschilt op verschillende aspecten van het huidige Vlaamse kader** (o.a. ook versterkt wetgevend kader), **waarbij het op sommige punten verder gaat dan het Vlaamse kader** (bv. toepassingsgebied) **maar op andere punten minder ambitieus is dan het huidige Vlaamse kader** (bv. verplichte uitvoering van energie-efficiëntiemaatregelen met bepaalde IRR).
 - Het afstemmen van de bestaande Vlaamse regelgeving op de nieuwe Europese regelgeving zal een oefening zijn met veranderingen in het bestaande regime. Deze omzetting wordt ook expliciet voorzien in de Beleidsnota Energie en Klimaat (p. 56).
- Artikel 22 en 24: voorlichting en gezinnen in energie-armoede
 - Vlaanderen heeft vandaag al beleid rond ondersteuning voor mensen met lage inkomens. In hoeverre de bepalingen van de nieuwe Richtlijn worden 'ingekanteld' in het bestaande Vlaamse kader (met andere woorden, een argumentering dat het huidige kader voldoet) zal beleidsmatig beslist moeten worden. **De Richtlijn kan immers ook aangegrepen worden als hefboom om nieuw (additioneel) beleid te voeren rond dit specifieke thema.**
 - Bv. volledige theoretische inkanteling van one stop shops in energiehuisen v. dienstverlening energiehuisen verder versterken en verdiepen aan de hand van de one stop shop-bepalingen van de Richtlijn.
 - De precieze rol van het netwerk van experts rond energie-armoede zal vastgelegd moeten worden. De Richtlijn laat hierbij veel ruimte aan de Lidstaten om (adviserende) taken toe te kennen aan dit netwerk, maar de basistaak (het ontwikkelen van strategieën om beleidsmakers te ondersteunen in de strijd tegen energie-armoede) is verplicht.
- Artikel 25: Warmte- en koelingsplannen
 - De verplichting voor lokale besturen met meer dan 45.000 inwoners om een warmte- en koelingsplannen op te maken toont grote synergieën met wat er in de beleidsnota 2024 – 2029 Energie & Klimaat staat rond warmtenetten. Het lokale plan kan daarbij een duidelijk aanknopingspunt zijn voor bv. de aanduiding van de warmtenetbeheerder op lokaal niveau.
- Artikel 26: efficiënte stadswarmte- en koeling
 - Deze bepalingen tonen grote synergieën met de plannen in de beleidsnota.
- Artikel 30 (financiering en technische ondersteuning voor energie-efficiëntie)
 - Ook met betrekking tot artikel 30 is er al veel Vlaams beleid (MVP, MVL, MVB, ...). Ook hier kan de Richtlijn evenwel aangegrepen worden om extra beleid te voeren.

2.12.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Het Regeerakkoord bepaalt het volgende: *“Het regelgevende kader rond energie-efficiëntie wordt, waar nodig, afgestemd op de richtlijn ‘energie-efficiëntie’, zonder het bestaande kader af te zwakken.”.*
 - Deze zin lijkt in eerste instantie een standstill te introduceren: de EED zal worden geïmplementeerd zonder dat bestaand Vlaams beleid wordt afgebouwd. Dit mede in functie van het behalen van de voorziene doelstellingen.
- ➔ Weggevalen regelgeving:
 - De nieuwe Richtlijn scherpt voornamelijk bestaande bepalingen aan. De ‘herijking’ van de verplichtingen rond energie-audits (van een economisch criterium naar een verbruikscriterium) zou volgens de Commissie het aantal gevatte ondernemingen doen dalen in de Unie, maar specifiek voor Vlaanderen lijkt eerder het omgekeerde het geval, met een stijging van het aantal bedrijven dat onder de verplichting valt (ca. 1.200 vestigingen extra wegens ca. 100 door wegvallen criterium GO, en plus ca. 1.300 door verlagen drempel naar 10 TJ).
- ➔ Specifieke goldplating:
 - Het huidige beleid rond **energiebesparing en CO2-reductie in de publieke sector** kan, voor wat betreft specifieke aspecten, punten van gold plating bevatten.
 - Het Intern Klimaatplan Vlaamse Overheid en het (aflopende) Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) voorzien bijvoorbeeld in een jaarlijkse besparing van 3% (primaire energie) voor de centrale Vlaamse overheid en lokale besturen. De Europese doelstelling is 1,9% finale energiebesparing per jaar. Het lijkt, in het licht van het Regeerakkoord bij de omzetting in Vlaamse regelgeving evenwel beleidsmatig wenselijk om het ambitieniveau van de Vlaamse doelstelling te behouden.
 - Het **huidige Vlaamse beleid rond financiering van energiebesparingen** (artikel 30 Richtlijn) is op verschillende punten al grotendeels in lijn met de nieuwe verplichtingen; soms is het huidige Vlaamse beleid daarbij ambitieuzer dan wat de Richtlijn voorschrijft (e.g. beleid energiehuizen; beleid one stop shops en ontzorging; beleid rond renovatiepremies; etc.).
 - Een **lokaal warmte- en koudeplan** moet voor de EED strikt genomen enkel verplicht opgemaakt worden door gemeenten met meer dan 45.000 inwoners. In het Regeerakkoord is echter opgenomen dat een lokaal warmte- en koudeplan een duidelijk aanknopingspunt zijn voor bv. de aanduiding van de warmtenetbeheerder op lokaal niveau. Om dit te verwezenlijken dient het toepassingsgebied van de lokale warmteplannen verder uitgebreid te worden op basis van bv. rioleringsplannen en beleidsinstrumenten uit Nederland. Dit kan op goldplating lijken. Doch, om het potentieel van warmtenetten maximaal in te vullen dient er een kader te zijn om ook gemeenten met minder dan 45.000 inwoners de mogelijkheid te bieden om warmteplannen op te maken. Dit lijkt ook een onmisbare bijkomende maatregel om de bindende doelstelling in RED III van groene warmte te realiseren (artikel 23 REDIII) en geeft ook invulling aan de verplichting om informatie te verstrekken over kosteneffectieve maatregelen en financieringsinstrumenten (artikel 23 lid 2 REDIII).

2.12.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ De EED bevat enkele bestaande en nieuwe verplichtingen waar externalisering kan worden overwogen
 - Artikel 11: voor de controle op de kwaliteit van de energieaudits en de uitvoering van de maatregelen kan worden onderzocht om het Verificatiebureau in te schakelen
 - Artikel 25: controle & handhaving van lokale warmte- en koelingsplannen kan in theorie uitbesteed worden aan een onafhankelijke actor. Momenteel is er echter geen partij bekend die voldoet als onafhankelijke “bevoegde autoriteit” en achten we dit dus niet realistisch.
 - Artikel 26: voor de controle van de opmaak van de bestaande verplichting tot opmaak van KBA’s en de uitbreiding van de verplichting kan worden onderzocht om het Verificatiebureau in te schakelen

2.12.2 Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.12.2.1 Uiterste datum van omzetting en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Uiterste datum van omzetting: 11 oktober 2025, behalve de bepaling m.b.t. datacenters, waarvoor de deadline 14 mei 2024 was.
- ➔ **VEKA is binnen de Vlaamse overheid het Agentschap dat principieel verantwoordelijk is voor de implementatie van de EED.** Verschillende bepalingen hebben evenwel rechtstreeks of onrechtstreeks een grote impact op andere entiteiten van de Vlaamse Overheid, en sommige entiteiten zullen specifiek impact ondervinden van de nieuwe Richtlijn. Enkele voorbeelden zijn de volgende:
 - Voor wat betreft de bijdrage aan de nationale doelstelling (artikel 4) en de energiebesparingsverplichting (artikel 8) **zullen alle entiteiten van de Vlaamse overheid hun bijdrage moeten leveren via maatregelen**, waarbij het VEKA de coördinatie op zich zal nemen.
 - Energiebesparingsverplichting en renovatieverplichting voor publieke sector: **het Facilitair Bedrijf**
 - Het Facilitair Bedrijf neemt het beheer van verschillende gebouwen van de Vlaamse Overheid waar. Omzetting van deze verplichtingen zal een rechtstreekse impact hebben op het eigen gebouwenbeleid en het energiebeleid (maar ook beleid inzake dienstwagens etc.) van de Vlaamse Overheid.
 - Energie-efficiëntie in het bredere energiesysteem: **VNR & distributienetbeheerders**
 - De Richtlijn legt verschillende verplichtingen op aan de VNR en de distributienetbeheerders bij het uitvoeren van hun taken.
- ➔ Verantwoordelijken
 - Vnl. Cluster Energie-efficiëntie VEKA

2.12.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ **Richtlijn werd al gedeeltelijk omgezet:**
 - Artikel 5 en 6: rechtsgrond voor verdere uitvoeringsbesluit gecreëerd met decreten van 19 april 2024 en 17 mei 2024 (artikel 7.8.1. tot en met 7.8.3. Energiedecreet)
 - Artikel 12: rechtsgrond voor rapportageverplichting werd ingevoerd met decreet van 17 mei 2024.

- Artikel 28 paragraaf 6: studie rond kwalificaties en certificering van installateurs werd uitgevoerd en aangemeld bij de Commissie op 23 december 2024 (deadline: 31 december 2024).
- ➔ Bijkomend omzettingsdecreet met aanvullende rechtsgronden inzake energiebevoegdheden moet worden voorbereid.
- ➔ Omzettingsbesluiten moeten eveneens worden voorbereid.

2.12.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Voor de omzetting van de EED-richtlijn werd de volgende indicatieve tijdslijn opgemaakt:
 - Q4 2025: 1ste principiële goedkeuring decreet
 - Q2 2026: Plenaire stemming decreet
 - Q3 2026: Principiële goedkeuring 1ste besluit - *verplichtingen voor ondernemingen in kader van artikel 11, opvragingen gegevens datacenters in kader van artikel 12, verplichtingen voor overheidsdiensten in het kader van artikel 5, ...*
 - Q3-Q4 2026: Definitieve goedkeuring 1ste besluit
 - Q3-Q4 2026: Principiële goedkeuring 2de besluit - *energy-efficiency first principe, verplichtingen voor overheidsdiensten in het kader van artikel 6, ...*
 - Q1-Q2 2027: Definitieve goedkeuring 2de besluit
 - Q3-Q4 2026: Principiële goedkeuring 3de besluit - *Besluit voor omzetting artikel 26 inzake KBA (wijziging Vlarem)*
 - Q3-Q4 2026: Definitieve goedkeuring 3de besluit

2.12.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Factoren die de omzetting van de Richtlijn kunnen beïnvloeden
 - **Bevoegdheidsdiscussies**
 - Voor een (beperkt) aantal artikelen valt niet uit te sluiten dat er bevoegdheidsdiscussies kunnen zijn.
 - **Beleidskeuzes en onderhandelingen VEKP/NEKP**
 - De onderhandelingen over het VEKP/NEKP hebben een zeer grote impact op de implementatie van de EED. Wat overeengekomen wordt in het VEKP/NEKP als beleid zal uiteraard ook uitgevoerd moeten worden op Vlaams niveau.
 - Zoals eerder aangegeven zal, in het licht van de significante *gaps* voor verschillende delen van de nieuwe Richtlijn (Artikel 4, Artikel 8), er significant nieuw beleid ontwikkeld moeten worden om die (en andere) doelstellingen te halen. Dit nieuw beleid vereist een duidelijke juridische omkadering, praktische uitwerking en gedegen implementatie (met inbegrip van handhaving).
 - **Algemene omgevingsfactoren**
 - De normale beleidsprocessen zullen worden gevolgd, wat een bepaalde doorlooptijd per dossier impliceert. Er zijn voorlopig geen redenen om aan te

nemen dat deze beleidsprocessen (inwinnen verplichte adviezen etc.) bovengemiddeld veel vertraging zullen genereren.

2.12.3 Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie

2.12.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Op dit moment wordt de implementatie van de EED voorbereid via de **programmagroep EED**.
- De leiding van de programmagroep bestaat uit een programmaleider, een coördinerend beleidsmedewerker en een coördinerend jurist. Daarnaast zitten er verschillende beleidsmedewerkers en juristen in de programmagroep (+ 10 mensen), elk voor wat hun onderwerpen betreft. De programmagroep komt maandelijks samen.
 - De Programmagroep kwam voor het eerst samen in de zomer van 2024. Volgende documenten werden al opgemaakt:
 - Globale juridische analyse: een high-level overzichtsdocument met gap-analyse per artikel;
 - Programma-aanpak: procedurele basisregels over de werking van de programmagroep en wijze van omzetting
 - Bevoegdheidsanalyse: high-level overzichtsdocument van de bevoegdheidsverdeling per artikel.
 - Voor enkele (grotere/politiek gevoeligere) artikelen werden al specifieke beslisnota's gemaakt in voorbereiding (m.n. gedetailleerde gap-analyse, identificatie beleidsopties & motivatie voor voorkeur voor beleidsoptie).
 - Voor enkele (eenvoudigere/minder politiek gevoelige) artikelen werden al ontwerpen van regelgevende teksten aangeleverd. Ook een eerste versie van de Memorie van Toelichting werd al voorbereid (onvolledig, nu nog niet alle teksten aangeleverd zijn).
- ➔ Aantal betrokken beleidsmedewerkers (in VTE's):
- 1 VTE voor de inhoudelijke en juridische coördinatie
 - 0,1 VTE voor de coördinatie van artikel 4 en 8 (9,10)
 - 0,6 VTE voor omzetting artikel 5 en 6 (0,5 VTE inhoudelijk en 0,1 VTE juridisch)
 - 0,5 VTE voor artikel 3 en artikel 11 (0,3 inhoudelijk + 0,2 juridisch)
 - 0,1 VTE voor artikel 12
 - 0,1 VTE voor artikel 22 en 24 (subteam sociaal energiebeleid)
 - 0,1 VTE voor artikel 21
 - 0,5 VTE voor artikel 25 en 26 (clusters DES)
 - 0,1 VTE voor artikel 28
 - Nog geen VTE voor artikel 29
 - 0,1 VTE voor artikel 30

2.12.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

➔ NvT

2.12.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

De acute personeelsbehoefte wordt momenteel ingeschat op **3 VTE's niveau A (adjuncten van de directeur) vanaf 2025**.

- **1 VTE (adjunct van de directeur) Coördinator voorbeeldrol publieke sector** (artikel 5 en 6), o.a. voor:
 - Opstellen van publieke inventaris van alle gebouwen van organisaties die tot het toepassingsgebied behoren
 - **Bepaling welke gebouwen** buiten de verplichting zullen vallen (o.b.v. kostenefficiëntie en technische haalbaarheid) incl. bepalen methodologie afwegingskader sloop/vernieuwbouw
 - **Intensieve communicatie en vraagbehandeling** van de extra verplichtingen/doelstellingen naar alle betrokkenen onder het toepassingsgebied
 - **Opvolging en evaluatie van de verplichtingen na implementatie**
- **1 VTE (adjunct van de directeur)** voor de bijkomende taken ten gevolge van artikel 25 en 26 (lid 1 tot 3) met betrekking tot uitwerking van een kader voor de verplichte opmaak van lokale warmteplannen **enkel en alleen** voor gemeentes met meer dan 45.000 inwoners en warmtekaart:
 - Uitwerken regelgevend voorstel nieuwe verplichting rond lokale warmteplannen;
 - Inhoudelijke eisen voor lokale warmteplannen opstellen;
 - Beoordelingskader voor lokale warmteplannen uitwerken;
 - Meewerken aan project data ontsluiting van de huidige warmtevraag in Vlaanderen;
 - Communicatie naar/stakeholderoverleg met lokale besturen die onder de verplichting vallen;
 - Actualisatie van Warmtegids (in samenwerking met Netwerk Klimaat);
 - Uitwerken handhaving van nieuwe verplichting;

Indien de Vlaamse regering dit beleid wenst uit te plooiën over heel Vlaanderen, dan zal minstens een extra VTE benodigd zijn.
- **1 VTE (adjunct van de directeur)** om artikel 28 inzake erkenningsregelingen op te volgen en de erkenningsregelingen te stroomlijnen.
 - Periodiek evalueren en bijsturen van de erkenningsregelingen naar de noden van de markt (artikel 28.7)
 - Versnipperde erkenningsregelgeving (installateurs HEB, energiedeskundigen etc.) in kaart brengen met het oog op stroomlijningsoefening.
 - Eens geïmplementeerd: handhaving van de nieuwe erkenningsregelingen

2.12.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.12.4.1 Huidige taken en capaciteit

➔ Artikel 11: Energie-audits en energie-managementsystemen:

Via beslissing van de VR van 8/07/2022 werden reeds 2 VTE's (1 VTE ingenieur, 0,5 VTE niveau A - adjunct van de directeur en 0,5 VTE niveau B - deskundige) toegekend voor de controle op aanwezigheid en inhoudelijke dossierbehandeling.

In praktijk is er nog niet gestart met de handhaving o.a. wegens gebrek aan decretale rechtsgrond voor het gebruik van bepaalde essentiële energiedata en gezien deze 2 medewerkers nodig zijn om andere essentiële processen draaiend te houden.

Vanaf 2027 zal er bijkomend nood zijn aan 2 VTE (1 VTE ingenieur, 0,5 VTE niveau A - adjunct van directeur (jurist) en 0,5 VTE niveau B - deskundige) voor het handhaven van het niet uitvoeren van verplichte maatregelen. Deze bijkomende personeelsvraag vanaf 2027 werd reeds opgenomen bij de

eerste principiële goedkeuring van de regelgeving (25/02/2022), maar hierop werd nog niet ingegaan om voorafnames op de volgende regering te vermijden. Deze vraag zal hernomen worden binnen het nog uit te werken actieplan “Handhaving en operationele processen”.

2.12.4.2 Bijkomende taken

- ➔ De voorziene personeelsbehoefte vanaf 2027 zal voor artikel 11 nog aangepast moeten worden naar aanleiding van de omzetting van de EED. In het nieuwe artikel 11 worden de verplichtingen naar wie een energieaudit moet uitvoeren namelijk aangescherpt, waardoor de doelgroep gevoelig zal uitbreiden. Hierdoor zal de personeelsbehoefte voor de handhaving verhogen. De impact wordt verder bekeken bij het actieplan “Handhaving en operationele processen”.
- ➔ Om heel dit nieuwe handhavingproces mee voor te bereiden, wordt er voor de bijkomende beleidscapaciteit voor omzetting richtlijn en voorbereiding implementatie 1 extra VTE gevraagd. Zie supra.
- ➔ Naast de verdere opvolging van art. 11, zullen ook volgende taken sowieso voor een blijvende bijkomende taakbelasting zorgen:
 - Nieuwe bepalingen inzake lokale warmte- en koudeplannen: monitoren, goedkeuren en handhaven van de nieuwe verplichtingen inzake warmteplannen
 - Bepalingen inzake artikelen 3, 5, 6, 12 opvolgen en handhaven
 - Implementeren en opvolgen van de artikelen 22 en 24
 - Implementeren en opvolgen van artikel 29
 - Opvolgen en monitoren van de artikelen 8, 9 en 10

2.12.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.12.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Nog geen inschatting beschikbaar. Bij de omzetting van in de regelgeving zal telkens, indien nodig, een bijkomende personeelsvraag worden voorgelegd, zowel voor de implementatie als voor de handhaving.
- ➔ De extra opdrachten die uit de EED-richtlijn voortvloeien en waarvoor extra personeel wordt gevraagd voor de omzetting en implementatie hebben een recurrent karakter. Zie supra.

2.13 EPBD

2.13.1 Situering richtlijn

2.13.1.1 Algemeen

https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/energy-efficient-buildings/energy-performance-buildings-directive_en?prefLang=nl&etrans=nl

- **Herziene richtlijn energieprestatie van gebouwen**

De herziene richtlijn [energieprestatie van gebouwen](#) (EU/2024/1275) is op 28 mei 2024 in alle EU-landen in werking getreden en helpt het renovatietempo in de EU te verhogen, met name voor de slechtst presterende gebouwen in elk land.

Landen kunnen ook verschillende categorieën gebouwen vrijstellen van de regels, waaronder historische gebouwen.

Cruciaal is dat de herziene richtlijn gerichtere financiering van investeringen in de bouwsector mogelijk maakt, andere EU-instrumenten aanvult en energiearmoede bestrijdt door kwetsbare consumenten te ondersteunen. De EU-landen moeten er ook voor zorgen dat er waarborgen voor huurders zijn, zoals huursteun of plafonds voor huurverhogingen.

De richtlijn draagt bij tot de doelstelling om de broeikasgasemissies in de bouwsector tegen 2030 met ten minste 60 % te verminderen ten opzichte van 2015, en om tegen 2050 een koolstofvrij, emissievrij gebouwenbestand tot stand te brengen. Het werkt hand in hand met andere beleidsmaatregelen van de Europese Green Deal, zoals het emissiehandelssysteem [voor brandstoffen die in gebouwen worden gebruikt](#), de [herziene richtlijn energie-efficiëntie](#), de [herziene richtlijn hernieuwbare energie](#) en de verordening infrastructuur [voor alternatieve brandstoffen](#).

Andere maatregelen in de herziene richtlijn energieprestatie van gebouwen (EPBD) zijn:

- de geleidelijke invoering van minimumnormen voor energieprestaties voor niet voor bewoning bestemde gebouwen op basis van nationale drempels om de renovatie van gebouwen met de laagste energieprestaties in gang te zetten;
- een bindend streefcijfer om de gemiddelde energieprestatie van het nationale woningbestand tegen 2030 met 16 % te verhogen ten opzichte van 2020, en met 20-22% tegen 2035, op basis van nationale trajecten;
- een verbeterde norm voor nieuwe gebouwen om emissievrij te zijn en de berekening van koolstofimpact gedurende de hele levenscyclus voor nieuwe gebouwen;
- verbeterde [langetermijnrenovatiestrategieën](#), omgedoopt tot nationale plannen voor de renovatie van gebouwen;
- grotere betrouwbaarheid, kwaliteit en digitalisering van [energieprestatiecertificaten](#) met energieprestatieklassen op basis van gemeenschappelijke criteria;
- de invoering van paspoorten voor de renovatie van gebouwen om eigenaars van gebouwen te begeleiden bij hun gefaseerde en grondige energierenovaties;
- meer toepassing van zonne-energie technologieën op alle nieuwe gebouwen en bepaalde bestaande niet voor bewoning bestemde gebouwen waar dit technisch en economisch haalbaar is, en ervoor zorgen dat nieuwe gebouwen klaar zijn voor zonne-energie (geschikt voor zonne-energie-installaties);

- een geleidelijke uitfasering van verwarmingsketels op fossiele brandstoffen, te beginnen met het einde van de subsidies voor op zichzelf staande verwarmingsketels op fossiele brandstoffen vanaf 1 januari 2025;
- one-stop-shops voor de energierenovatie van gebouwen voor huiseigenaren, kleine en middelgrote ondernemingen en andere belanghebbenden;
- de verdere uitrol van oplaadpunten voor elektrische voertuigen in gebouwen, het wegnemen van belemmeringen voor de installatie ervan, het mogelijk maken van slim opladen en het invoeren van maatregelen voor het parkeren van fietsen in gebouwen;
- het verzamelen en delen van gegevens om de kennis over het gebouwenbestand en het bewustzijn over het energieverbruik in gebouwen te verbeteren;

2.13.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

➔ Bevoegdheidsdiscussies

- In 2024 werd op administratief en politiek niveau een bevoegdheidstabel voor de Richtlijn opgemaakt (VR 2024 2903 MED.0111/2).

Algemeen topic	Beleidslijn/doelstelling die zal worden opgenomen	Entiteit die trekt	Ondersteunende entiteit
Transport en Mobiliteit	Invulling geven aan de verplichting uit EPBD inzake infrastructuur voor duurzame mobiliteit: laadinfrastructuur ² (n.a.v. de herziening van de EPBD-richtlijn)	VEKA	dMOW
Transport en Mobiliteit	Invulling geven aan de verplichtingen inzake infrastructuur voor duurzame mobiliteit: parkeerplaatsen voor fietsen (n.a.v. de herziening van de EPBD-richtlijn)	dOMG	VEKA
Gebouwen	Invulling geven aan de verplichting inzake introductie van de materiaalimpact op het EPC (n.a.v. de herziening van de EPBD-richtlijn)	OVAM	VEKA

- Voor wat betreft de parkeerplaatsen voor fietsen trekt dOMG momenteel haar trekkersrol nog in vraag.
- Hoewel de EPBD-richtlijn in principe quasi volledig binnen de gewestelijke bevoegdheid valt, is binnen ENOVER een werkgroep opgericht specifiek voor een aantal punten waarop samenwerking tussen de gewesten nuttig is en ook federaal een rol kan spelen, o.a.:
 - EPD's (environmental product declarations - artikel 7 – GWP)
 - Energieproductie (artikel 11 – ZEB gebouwen)
 - Normen voor binnenklimaat, binnenluchtkwaliteit (artikel 13 – TBS)
 - Laadinfrastructuur normen, wetgeving mede-eigendom, fiscale regels (artikel 14 – duurzame mobiliteit)
 - Wegwerken van obstakels bij mede-eigendom en fiscale regels (artikel 17 – financiering)
 - Gemeenschappelijke visuele identiteit EPC's (artikel 19-EPC's)
 - Jaarlijkse rapportering geaggregeerde nationale gegevens databank (artikel 22-databanken)

➔ Beleidsdiscussies, o.a.:

- Artikel 3: nationaal plan voor de renovatie van gebouwen (NBRP): Welke instrumenten en verplichtingen bij nieuwbouw, renovatie, ketelvervanging, verhuur en dit zowel bij residentiële als niet-residentiële gebouwen worden ingezet in functie van het realiseren van de in de richtlijn vooropgestelde doelen, zoals het bereiken van emissievrije (ZEB) gebouwen tegen 2050, het uitfaseren van verwarmingsketels op

(louter) fossiele brandstoffen in gebouwen tegen 2040 en het laten dalen van energiearmoede. Het NBRP zal in de toekomst als bijlage deel moeten uitmaken van het NEKP.

- Artikel 4: aanpassingen aan de rekenmethodiek voor EPB en EPC, met o.a. aanpassing van de inrekening van PV-panelen en toevoeging van systemen voor elektriciteits- en warmteopslag. Wisselwerking met het project voor doorgedreven vereenvoudiging van de EPB- en EPC-regelgeving.
- Artikel 5-8 en artikel 11: vaststellen van de eisen die horen bij emissievrije gebouwen, rekening houdend met het kostenoptimum en de bepalingen rond eisen bij nieuwe en bestaande gebouwen (huidige EPB-regelgeving).
- Artikel 7, deel materiaalimpact (GWP): bepalen van de modaliteiten voor de berekening van de materiaalimpact (via TOTEM en OVAM) en de opname ervan op het EPC en de mate van wisselwerking tussen de tools van OVAM en VEKA.
- Artikel 9: vastleggen van minimale energieprestatienormen (MEPS) voor niet-residentiële gebouwen, keuze van beleidspistes, bij voorkeur vertrekkend van het bestaande EPC-NR-kader. Bepaling van uitzonderings- of afwijkingsmodaliteiten.
- Artikel 10: Verplichtingen rond zonne-energie in gebouwen, vooral wat betreft bestaande openbare gebouwen. Wisselwerking met de Vlaamse PV-verplichting voor grootverbruikers.
- Artikel 12: Keuze van instrument en beleidspistes voor uitrol van Renovatiepaspoorten. Dit zijn stappenplannen naar emissievrije gebouwen. Momenteel bevat het EPC voor bestaande gebouwen al een voorloper van zo'n stappenplan. De Richtlijn vereist echter meer inhoud en aanpasbaarheid.
- Artikel 13: Opleggen van systeemeisen bij vervangingen van installaties. Momenteel gebeurt dit enkel bij EPB-plichtige renovaties, maar het toepassingsgebied in de Richtlijn is breder. Daarnaast ook technische eisen in nieuwe gebouwen (controlefuncties voor optimale werking en vermogen om op externe signalen te reageren), en bestaande gebouwen met groot vermogen (gebouwautomatisering- en controlesystemen en automatische lichtregeling). Welke eisen en hoe deze opgelegd en gehandhaafd moeten worden.
- Artikel 14: Duurzame mobiliteit: Bepaling van uitzonderings- of afwijkingsmodaliteiten.
- Artikel 16 en 22: Uitwisseling van gegevens en databanken: Bepalen welke gegevens door welke instanties geraadpleegd moeten kunnen worden en op welke manier.
- Artikel 17: Financiering en belemmeringen: Systemen van MVP en MVL moeten blijvend voldoen aan de bepalingen van dit artikel, waaronder 'passende financiering', 'eenvoudige en gestroomlijnde aanvraag', koppeling met de beoogde energiebesparing, promoten van grondige renovaties,... Onderwijs en opleiding van voldoende personeel moet met maatregelen en financiering bevorderd worden. Er moeten maatregelen genomen worden tegen uitzetting van kwetsbare huishoudens als gevolg van huurverhoging na energierenovatie. Dit artikel heeft uiteraard een sterke wisselwerking met het NBRP uit artikel 3.
- Artikel 18: One-stop-shops voor de energieprestatie van gebouwen: Waken dat het takenpakket en de middelen van o.a. Energiehuizen hieraan blijven tegemoet komen, zie ook bepalingen EED.
- Artikel 19-21: EPC-kader: Vaststellen van de eisen die horen bij emissievrije gebouwen, rekening houdend met het kostenoptimum (huidige EPC-regelgeving en renovatieverplichting).
- Artikel 23-24: verplichte keuringen van installaties met een vermogen van meer dan 70 kW (zie verder)

- Artikel 25-26: onafhankelijke deskundigen en certificering van professionals in de bouwsector. Link met EED en onderzoek dat al lopend is i.v.m. externalisering van erkenningen.
- Artikel 27: onafhankelijke controlesystemen: Stellen eisen aan het handhavingssysteem. De noden hiervoor worden opgenomen in een apart actieplan “Handhaving en operationele processen”.

2.13.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Huidige invulling bestaande EPBD-richtlijn:
 - EPC-certificaten: inhoud, rekenmethode, erkenning, controle, software, databank
 - EPB-regelgeving: eisen, rekenmethode, erkenning, controle, software, databank
 - Langetermijnrenovatiestrategie inclusief maatregelen, o.a. premies, leningen, Energiehuizen, Woningpas
 - Eisen rond laadinfrastructuur in gebouwen
 - Inspecties van verwarmings- en koelinstallaties
- ➔ Weggevalen regelgeving:
 - De nieuwe Richtlijn scherpt voornamelijk bestaande bepalingen aan en/of breidt ze uit.
 - In de EPBD 2018 werden al installatie-eisen verplicht bij alle significante werken (bv. vervanging van) technische bouwsystemen. In Vlaanderen werd geopteerd om dit enkel in EPB-plichtige situaties op te leggen en dus niet bij werken zonder bouwvergunning. Hier heeft Vlaanderen m.a.w. reeds voor een pragmatische aanpak geopteerd.
- ➔ Goldplating
 - Een aantal concrete maatregelen in Vlaanderen gaan verder dan de EPBD, maar maken deel uit van het VEKP. Dit kan in se niet worden beschouwd als ‘goldplating’. Zie bvb.:
 - De renovatieverplichting voor residentiële gebouwen
 - Plaatsingsverbod stookolieketels bestaande bouw
 - Gelet op de beperkte impact op het effectief bereiken van de VEKP-doelstelling, is er wel ruimte om volgende maatregel bij te sturen in functie van minder regeldruk:
 - De grens voor inspecties aan verwarmings- en koelinstallaties werd al in de EPBD 2018 afgezwakt naar 70 kW (ipv 20 kW), maar het bestaande systeem van onderhoud en keuringen werd toen in Vlaanderen behouden.

2.13.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe taken) mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Verplichte keuringen gebeuren door erkende technici
- ➔ EPB-aangiftes worden ingediend door EPB-verslaggevers die erkend worden door VEKA
- ➔ Energieprestatiecertificaten worden opgemaakt door energiedeskundigen die erkend worden door VEKA
- ➔ Hierbij dient wel opgemerkt dat deze outsourcing veel handhaving en ondersteuning vereist.

2.13.2 **Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden**

2.13.2.1 Uiterste datum van omzetting en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Uiterste datum van omzetting: 29 mei 2026, behalve de bepaling m.b.t. het ontwerp van langetermijnrenovatie-roadmap, waarvoor de deadline 31 december 2025 is en de bepaling m.b.t. Building Automation And Control Systems (BACS), waarvoor de deadline 1 januari 2025 is.
- ➔ VEKA is binnen de Vlaamse overheid de bevoegde autoriteit. Voor een aantal artikels is er een andere entiteit die trekt of ondersteunt:

Algemeen topic	Beleidslijn/doelstelling die zal worden opgenomen	Entiteit die trekt	Ondersteunende entiteit
Transport en Mobiliteit	Invulling geven aan de verplichting uit EPBD inzake infrastructuur voor duurzame mobiliteit: laadinfrastructuur ² (n.o.v. de herziening van de EPBD-richtlijn)	VEKA	dMOW
Transport en Mobiliteit	Invulling geven aan de verplichtingen inzake infrastructuur voor duurzame mobiliteit: parkeerplaatsen voor fietsen (n.o.v. de herziening van de EPBD-richtlijn)	dOMG	VEKA
Gebouwen	Invulling geven aan de verplichting inzake introductie van de materiaalimpact op het EPC (n.o.v. de herziening van de EPBD-richtlijn)	OVAM	VEKA

- ➔ Verantwoordelijken
 - Vnl. Cluster Energie-efficiëntie VEKA
 - Programmaverantwoordelijke:
 - Marijke De Meulenaer (Programmaleider)

2.13.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Programmavoorstel goedgekeurd en kick-off georganiseerd
- ➔ Omzettingstabel aangemaakt
- ➔ Onderliggende projectvoorstellen voorbereid (lancering nog niet gebeurd wegens onzekerheid over beschikbare middelen):

Art 3	Nationaal Renovatieplan
Art 4	Methodieken
Art 9	Minimumnormen voor energieprestatie
Art 10	Zonne-energie in gebouwen - bestaande gebouwen
Art 12	Renovatiepaspoort
Art 13/23	Systeemeisen
Art 23/24	keuring en verslag (on hold)
Algemeen	Visievorming

2.13.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Voor de omzetting van de EPBD-richtlijn werd de volgende indicatieve tijdslijn opgemaakt:
 - Q1 2026: 1ste principiële goedkeuring decreet
 - Q3-Q4 2026: Plenaire stemming decreet
 - Q3-Q4 2026: Principiële goedkeuring 1ste besluit
 - Q3-Q4 2026: Definitieve goedkeuring 1ste besluit
 - Q1-Q2 2027: Principiële goedkeuring 2de besluit

- Q1-Q2 2027: Definitieve goedkeuring 2de besluit

2.13.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Onderhandelingen en beleidskeuzes VEKP/NEKP
- ➔ Gezien grotendeels Vlaamse bevoegdheid, eerder beperkt.
- ➔ Beschikbaarheid en planning externe uitvoerders (onderzoeksinstituten, softwareleveranciers)

2.13.3 **Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie**

2.13.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Hieronder wordt de huidige capaciteit weergegeven die meewerkt aan de omzetting van de herziene EPBD (en dus niet van de bestaande EPBD-richtlijn) en de doorgedreven vereenvoudiging EPB-EPC):
 - EPC en EPB (5 VTE)
 - 0,8 beleid EE, 3,2 methodieken, 0,5 K&O, 0,5 toezicht
 - Langetermijnrenovatiestrategie inclusief maatregelen, o.a. premies, leningen, Energiehuizen, Woningpas (1 VTE)
 - 0,5 opmaak, 0,5 premies, leningen,...
 - Eisen rond laadinfrastructuur in gebouwen (0,1 VTE)
 - Inspecties van verwarmings- en koelinstallaties (0,7 VTE)
 - **Totaal huidig: 6,8 VTE**

2.13.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.13.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

De acute personeelsbehoefte wordt momenteel ingeschat op **5 VTE's** :

- **1 VTE (adviseur/directeur niveau A2)** voor de overkoepelende projectaansturing implementatie EPBD en de juridische opvolging en ondersteuning hiervan.
- **1 VTE (technisch specialist – ingenieur niveau A)** nodig voor PV-verplichting publiek via EPC-NR (artikel 10) en ontwikkeling methode/testfase/omzetting smart readiness indicator (onder voorbehoud, artikel 15).
- **1 VTE (adjunct van de directeur – niveau A)** voor de update en monitoring van het nationaal renovatieplan (artikel 3, opvolger langetermijnrenovatiestrategie, onderdeel VEKP):
 - Gebruik en bijsturing model voor planning en opvolging van de diverse segmenten in de gebouwenmarkt
 - Uitwerking performante in house monitoring en rapportering
 - Uitwerking maatregelenpakketten voor segmenten (huurwoningen, sloop en herbouw, collectieve aanpak, appartementen, publieke gebouwen): regelgeving, implementatie, handhaving, communicatie, ...
 - Uitwerking financieringstools die bijdragen tot een verdrievoudiging van de renovatiegraad

- **1 VTE (jurist - niveau A)** om de renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen in overeenstemming te brengen met de EPBD en om de renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen te coördineren (MEPS NR, artikel 9))
- **0,5 VTE (informaticus – niveau A)** voor de technische implementatie in informatica-systemen om de huidige Vlaamse aanpak (combinatie vast stappenplan en weergave op Woningpas) in lijn te brengen met de Europese bepalingen m.b.t. renovatiepaspoort (artikel 12)
- **0,5 VTE (informaticus - niveau A)** voor systematische uitbouw data-uitwisseling (artikel 16 en artikel 22)

De hierboven vermelde behoefte houdt rekening met een duurzame inzet van het personeel. Na de omzettingfase, zal een deel worden ingezet voor handhaving (o.a minimaal label EPC-NR, renovatieverplichting/MEPS), het andere deel voor uitvoering/onderhoud (evaluatie, monitoring, onderhoud software en databanktools).

2.13.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.13.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Hieronder wordt de huidige capaciteit weergegeven die momenteel zorgt voor uitvoering en handhaving van de huidige EPBD:
- EPC en EPB (35,5 VTE)
 - 0,7 beleid EE, 9,8 methodieken, 12,5 K&O, 12,5 toezicht
 - Eisen rond laadinfrastructuur in gebouwen (0,5 VTE)
 - Inspecties van verwarmings- en koelinstallaties (0,8 VTE)
 - **Totaal huidig: 36,8 VTE**

2.13.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Uitvoering: handhaving
- Algemeen: Zoals hierboven aangehaald, zal een deel van het hierboven gevraagde personeel voor omzetting, vervolgens worden ingezet voor handhaving, zodat dit personeel doorlopend kan worden ingezet.
 - EPB/EPC: verhoging handhaving volgens Bijlage VI van de EPBD: Het opzet van het vereenvoudigingstraject is dat na de optimalisatie het huidige handhavingspersoneel performanter kan handhaven, zodat aan de doelstellingen kan voldaan worden. De problematiek inzake het huidig tekort aan handhaving, wordt opgenomen in een apart actieplan “Handhaving en operationele processen”, waarbij ook rekening zal gehouden worden met de extra capaciteit voor omzetting en implementatie van de herziene richtlijn.
 - Renovatieverplichtingen + MEPS: wordt opgenomen in het actieplan “Handhaving en operationele processen”
 - Laadinfrastructuur: 0,5 niveau C (wordt momenteel nog niet gehandhaafd.). Wordt opgenomen in het actieplan “Handhaving en operationele processen”.
 - Maatregelen klimatisatie-installaties: afhankelijk van project, minstens 0,5 niveau C. Wordt opgenomen in het actieplan “Handhaving en operationele processen”.
 - PV-verplichting EPBD: afhankelijk van piste, mogelijks binnen EPC NR en MEPS
 - BRP, SRI: onderdeel van kwaliteit EPC-certificaat
- ➔ Uitvoering: tools: personeel voor blijvend onderhoud en aanpassingen aan nodige tools zijn opgenomen in de nood bij omzetting, zodat dit personeel doorlopend kan worden ingezet.

2.13.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

➔ NvT

2.13.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Minstens 1 niveau C voor handhaving laadinfrastructuur en klimatisatie-installaties. De behandeling van deze vraag wordt doorgeschoven naar het actieplan “Handhaving en operationele processen”.
- ➔ De handhaving EPB/EPC en nieuwe handhaving van renovatieverplichtingen en MEPS zal tevens worden opgenomen in een apart actieplan “Handhaving en operationele processen”.
- ➔ Voor een aantal punten nog geen inschatting beschikbaar, want afhankelijk van gekozen piste bij omzetting. Bij de omzetting in de regelgeving zal telkens, indien nodig, een bijkomende personeelsvraag worden voorgelegd

2.14 Gaspakket

2.14.1 Situering richtlijn 2024/1788 en verordening 2024/1789

2.14.1.1 Algemeen

https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/hydrogen-and-decarbonised-gas-market_en?prefLang=nl

Het Gaspakket bestaat uit een richtlijn en een verordening. Het regelt de uitbouw van een **waterstofmarkt** en de **afbouw van aardgas** en de bijhorende infrastructuur in ons energiesysteem. Dit regelgevend kader heeft tot doel het **aandeel van hernieuwbaar - en koolstofarm gas te verhogen** om zo de broeikasgasemissies verder te verminderen. Het Gaspakket beoogt een goede werking van de interne markten voor aardgas en waterstof wat moet leiden tot voordelen voor de **mededinging, betaalbaarheid en leveringszekerheid** van energie.

Specifiek regelt het Gaspakket enkele nieuwe thema's die relevant zijn voor Vlaanderen: **waterstofdistributie, creatie van een markt voor koolstofarme gassen waaronder waterstof, geïntegreerde netontwikkelingsplannen en het exitbeleid van aardgas.**

In het Regeerakkoord wordt o.a. dit meegedeeld: *“We bereiden de toekomst van het distributienet voor aardgas voor in overleg met Fluvius en de VNR: na het aansluitbeleid van vroeger onderzoeken we een exitbeleid, het optimaal uitrollen van de digitale gasmeter en een aangepast tariefmodel”.*

Na omzetting van de Gasrichtlijn in Vlaamse regelgeving zal er een **Vlaamse distributienetbeheerder voor waterstof** benoemd worden. In de beleidsnota Energie worden alle Vlaamse distributienetbeheerders verzocht om samen een **geïntegreerd 10-jarig netontwikkelingsplan** op te stellen dat inspeelt op de toekomstige noden en “in overeenstemming is met de energietransitie naar een klimaatneutrale energievoorziening en het exitbeleid voor aardgas”.

De Gasrichtlijn heeft speciale aandacht voor de **bescherming van consumenten**. Informatie m.b.t. hun **energieverbruik** moet waarheidsgetrouw en duidelijk worden weergegeven en moet op een gebruiksvriendelijke manier kunnen ingezet worden. Consumenten moeten bijvoorbeeld snel en gemakkelijk energiecontracten kunnen vergelijken en indien gewenst van leverancier veranderen. Verder wordt de **drempel** voor het aanvechten van **geschillen** tussen marktdeelnemers **verlaagd** door o.a. behandeling door buitengerechtelijke instanties. Er komen ook regels m.b.t. prijsbepalingen en andere acties te genomen worden tijdens **energiecrisissen**.

2.14.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

➔ Vaststellen van ontmantelingsproces aardgasdistributienet.

Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Hoe blijven bij afnemend aardgasgebruik de aardgasnettarieven betaalbaar voor iedereen? Waar zal gestart worden met het uit dienst nemen van de aardgasleidingen? Hoe worden stranded assets vermeden? Wat moet er met de aardgasleidingen gebeuren? In welke mate is het rendabel om de afgebouwde netten open te houden i.f.v. de beschikbare en betaalbare volumes “groene” gassen? Welke restnetten betreft het dan concreet?

➔ Vaststellen regels m.b.t. waarborgen bescherming (kwetsbare) afnemers.

Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Hoe wordt vermeden dat bij de ontmanteling van het aardgasdistributienet de kwetsbare afnemers zonder verwarming of met hoge kosten komen te zitten?

- ➔ Vaststellen regels m.b.t. aanleggen, exploitatie en beheer van de waterstofnetten.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Op basis van welk (technisch) criterium kan het onderscheid gemaakt worden tussen distributie en transport? Hierover moet een akkoord/juridische duidelijkheid worden gevonden met de federale overheid en de andere gewesten.
- ➔ Vaststellen regels m.b.t. marktwerving voor waterstof: rechten en plichten van marktdeelnemers, bepaling regulator en bijhorende taken, toegang tot waterstofnet.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Aan welke kwaliteitsvereisten (vb. zuiverheidsgraad) moet een producent van H₂ voldoen om toegang te krijgen tot het waterstofdistributienet? Daarbij rijst ook de vraag of het opleggen van dergelijke kwaliteitsvereisten een federale bevoegdheid is dan wel een bevoegdheid van de gewesten.
- ➔ Vaststellen regels m.b.t. bepaling en invulling van waterstofdistributienetbeheerder en bijhorende taken.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Aan welke voorwaarden moet de waterstofnetbeheerder voldoen? Welke factoren zijn doorslaggevend in de selectie van de distributienetbeheerder? Wat met ontvlechting ten opzichte van andere distributie-activiteiten?
- ➔ Vaststellen van veiligheidscode voor waterstofdistributie.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Hoe en door wie zal de controle op de veiligheid waterstofdistributie en de handhaving van de veiligheidscode waterstofdistributie georganiseerd worden? Het lijkt logisch dat dit, zoals voor aardgas het geval is, een taak van dOMG wordt.
- ➔ Vaststellen regels m.b.t. ontvlechting distributiesysteembeheerders/ waterstofdistributienetbeheerders.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Hoe streng moeten de ontvlechtigingsvereisten zijn waaraan de waterstofdistributienetbeheerder moet voldoen?
- ➔ Vaststellen regels m.b.t. uitrol en functionaliteiten van digitale meters aardgas en waterstof.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Kunnen gezinnen zonder of met een heel laag aardgasverbruik uitgesloten worden van de uitrol van de digitale aardgasmeter? Moet een KBA opgemaakt worden voor de digitale waterstofmeter?
- ➔ Vaststellen regels m.b.t. organisatie gegevensbeheer: toegang, opslag, manier van uitwisselen.
- ➔ Vaststellen regels m.b.t. openbaredienstverplichtingen aan aardgas- en waterstofbedrijven.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Aan welke openbare dienstverplichtingen moet de waterstofnetbeheerder voldoen en staat hier een financiële compensatie tegenover of niet? Maakt dit onderdeel uit van de taxshift?

- ➔ Vaststellen regels m.b.t. aansluiting van nieuwe productie-installaties van hernieuwbaar en koolstofarm gas.
Mogelijke beleidskeuzes die zich aandienen in dit verband: Zal Vlaanderen naar de toekomst toe de productie van biogas gaan stimuleren of net niet? Belangrijke link met het landbouwbeleid.
- ➔ Het al dan niet invoeren van garanties van oorsprong voor koolstofarme gassen.

2.14.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Artikel 3.1.56 stelt momenteel dat op basis van de jaarlijkse rapporteringen van de netbeheerders het VEKA minstens tweejaarlijks de uitrol van de digitale meters evalueert. Die evaluatie vond plaats in 2021 en 2023 en zou opnieuw in 2025 gemaakt moeten worden. Gelet op de verre vordering van de uitrol en de beperkte impact die eerdere evaluaties hadden, kan in vraag gesteld worden of deze niet Europees verplichte evaluatie nog zinvol is.

2.14.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Voor de omzetting van het Gaspakket werden geen elementen geïdentificeerd die zich er toe lenen om in grote mate uit te besteden. Externe begeleiding om te komen tot een exitstrategie voor aardgas lijkt aangewezen. Dit vervangt de noodzakelijke betrokkenheid en sturing van het VEKA in dit thema niet.
- ➔ Inzake de uitvoering van het Gaspakket zitten heel wat (nieuwe) taken bij externen:
 - Uitrol digitale meters waterstof: waterstofdistributienetbeheerder
 - Toezicht op regels mbt waterstofmarkt: VNR
 - Opmaak netontwikkelingsplannen: distributienetbeheerders
 - Goedkeuring investeringsplannen: VNR
 - Uitrol digitale meters aardgas: Fluvius
 - Veiligheid H2-distributie: ?

2.14.2 Tijdslijn voor omzetting en opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.14.2.1 Uiterste datum van omzetting en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Uiterste omzettingstermijn: 5 augustus 2026
- ➔ Verantwoordelijkheden: VEKA is binnen de Vlaamse overheid de bevoegde autoriteit voor de omzetting van het Gaspakket.
- ➔ Andere betrokkenen zijn de federale overheid, de Europese Commissie, VNR, Fluvius, Fluxys, FEBEG en H2-stakeholders.
- ➔ Verantwoordelijk team: systeemintegratie en flexibiliteit

2.14.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Omzettingstabel is opgemaakt

- ➔ Intra-Belgisch overleg is opgestart

2.14.2.3 Vervolgstappen

- ➔ De omzetting gebeurt in twee fasen: eerst het Waterstofnettendecreet, daarna het Gaspakketdecreet. Via het Waterstofnettendecreet zullen die elementen uit het Gaspakket omgezet worden die te maken hebben met de distributie van H₂ en met de opmaak van geïntegreerde investeringsplannen voor elektriciteit, aardgas, waterstof en warmte.
- ➔ In de tweede fase komen dan de overige zaken uit het Gaspakket aan bod.
- ➔ Volgende indicatieve tijdslijn werd opgemaakt voor de omzetting van het gaspakket:
- Q1 2026: 1ste principiële goedkeuring Waterstofnettendecreet
 - Q3-Q4 2026: Plenaire stemming decreet
 - Q3-Q4 2026: Principiële goedkeuring besluit
 - Q1-Q2 2027: Definitieve goedkeuring besluit

 - Q1-Q2 2028: 1ste principiële goedkeuring Gaspakketdecreet
 - Q3-Q4 2028: Plenaire stemming decreet
 - Q3-Q4 2028: Principiële goedkeuring besluit
 - Q3-Q4 2028: Definitieve goedkeuring besluit

2.14.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Bovenstaande tijdslijn kan impact ondervinden van de bevoegdheidsdiscussie mbt het onderscheid tussen transport en distributie.
- ➔ Mogelijks kan het onderscheid tussen transport en distributie dat van toepassing is voor aardgas worden doorgetrokken naar waterstof. Hierover moet overeenstemming gevonden worden met de andere entiteiten.

2.14.3 *Benodigde middelen voor omzetting, voorbereiding en implementatie*

2.14.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Binnen het team systeemintegratie en flexibiliteit worden voor dit beleidsthema ingezet:
- 0,4 VTE senior profiel
 - 0,8 VTE startend profiel sinds 2/12
- ➔ Dit is de ondergrens aan benodigd personeel in functie van een afdoende maturiteit van de organisatie.

2.14.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ Cfr. regularisatie van 2 klimaatjuristen. (zie eerdere vermelding bij ETS Vaste installaties).
- ➔ Binnen het team juridische ondersteuning worden voor dit beleidsthema ingezet: 0,7 VTE jurist startend profiel

2.14.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Om voldoende grondige expertise te kunnen opbouwen en kennis duurzaam te kunnen borgen binnen de organisatie (gelet op mogelijke ziekte, uitstroom, ...) wordt **de acute personeelsbehoefte voor de omzetting van het Gaspakket momenteel ingeschat op 1 VTE niveau A (1 adjunct van de directeur) vanaf 2025.**
- ➔ Het betreft een personeelsbehoefte voor de analyse en voorbereiding van regelgeving voor de omzetting, o.a.
 - Een verdere uitwerking en concrete implementatie van het decreet over de distributie van waterstof via pijpleidingen in het Vlaamse Gewest (o.a. uitvoeringsbesluiten/MB's, rapportage van bedrijven, goedkeuringsproces veiligheid...)
 - Opvolgen, omzetten en uitvoeren van bijkomend Europees beleid inzake waterstof (rapportage i.v.m. veiligheid, standpuntbepaling, ...)
 - Opvolgen van het internationaal beleid inzake waterstof (o.a. in pentalateraal forum, Waterstof Industrie Cluster...)
 - Uitwerken van informatieluik op VEKA-website, beantwoorden van vragen van de verschillende stakeholders, communicatie-acties, publicatie van de beschikbare data op de website.
 - Intra-Vlaams overleg (o.a. met departement WEWIS en VLAIO): beleid op elkaar afstemmen, overlap vermijden en beleid uitvoeren (bv. Actualisatie Vlaamse waterstofstrategie)

2.14.4 **Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving**

2.14.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ De vandaag ingezette 1,2 VTE inhoudelijke medewerkers van het team systeemintegratie en flexibiliteit die mee zullen instaan voor de omzetting van het Gaspakket vervullen momenteel ook al volgende bijkomende taken en processen:
 - Input leveren en opvolgen van investeringsplannen (en uitdienstnameplannen) van Fluvius
 - Opvolgen van de uitrol van de digitale aardgasmeter en hierrond beleidsvoorstellen formuleren
 - Deelname aan Vlaamse Taskforce Waterstof
 - Deelname aan intra-Belgisch overleg in Enover Gaspakket en Enover Waterstof
 - Deelname aan Europees overleg met betrekking tot waterstof zoals Beneluxunie, Penta Hydrogen, Belgian Hydrogen Council, ...
 - Dossier veiligheid aardgasdistributienet coördineren. Handhaving hiervan werd uiteindelijk aan dOMG toegewezen.
 - Inhoudelijke ondersteuning bij het opvragen van waterstofverbruik bij bedrijven
 - Contactpersoon voor waterstof gerelateerde thema's bij andere beleidsdomeinen: Waterstofbank, Waterstofvisie MOW, Waterstofvisie VLAIO/DWEWIS, RFNBO doelstelling

2.14.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Nog geen inschatting beschikbaar. Bij de omzetting van in de regelgeving zal telkens, indien nodig, een bijkomende personeelsvraag worden voorgelegd.
- ➔ Sowieso dienen onderstaande extra taken blijvend opgevolgd te worden door bovenvermelde VTE (incl meervraag):
 - Opmaak van geïntegreerde netontwikkelingsplannen: netbeheerders met input van VEKA

- Uitdienstnameplannen aardgasdistributienet: Fluvius met input/sturing vanuit VEKA
- Beoordelen netontwikkelings- en uitdienstnameplannen: regulator
- Toezicht op veiligheid H2-distributie: ?

2.14.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

➔ Niet van toepassing

2.14.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Nog geen inschatting beschikbaar. Bij de omzetting van in de regelgeving zal telkens, indien nodig, een bijkomende personeelsvraag worden voorgelegd.
- ➔ Sowieso wordt er voor de bijkomende taken in 1ste instantie gekeken naar de bijkomende personeelscapaciteit die ter beschikking wordt gesteld voor de omzetting van de richtlijn. Zie supra.

2.15 Richtlijn inzake industriële emissies en emissies van veehouderij (IED 2.0)

2.15.1 *Situering richtlijn*

2.15.1.1 *Algemeen*

https://environment.ec.europa.eu/topics/industrial-emissions-and-safety/industrial-and-livestock-rearing-emissions-directive-ied-20_en?prefLang=nl&etrans=nl

Een groot deel van de vervuiling in Europa is afkomstig van industriële productieprocessen, waaronder de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen, lozing van afvalwater en afvalproductie. De [herziene richtlijn inzake industriële emissies en emissies in de veehouderij](#) (Richtlijn 2010/75/EU of “RIE 2.0”), zoals gewijzigd bij [Richtlijn 2024/1785](#), is het belangrijkste EU-instrument om deze emissies in de lucht, het water en het land te verminderen en de afvalproductie van grote industriële installaties en intensieve veehouderijen (varkens en pluimvee) te voorkomen.

De meest recente regels zullen innovatie in nieuwe en opkomende technologieën helpen bevorderen en materiaalefficiëntie en decarbonisatie bevorderen door groenere praktijken aan te moedigen. Dit zal grote Europese industrieën helpen om tegen 2050 te voldoen aan de ambitie van de EU om alle verontreiniging [tot nul terug te dringen](#).

2.15.1.2 *Huidige taken en capaciteit*

- ➔ Deze richtlijn zal voornamelijk opgevolgd worden vanuit andere entiteiten van het beleidsdomein omgeving. Eventuele taken voor het VEKA zijn op dit moment nog niet duidelijk. Het is dan ook voorlopig onduidelijk in welke mate extra personeel nodig zal zijn.
- ➔ Voorlopig wordt dit opgevolgd binnen de bestaande capaciteit (maximaal 0,1 VTE) binnen het VEKA.

2.15.1.3 *Bijkomende taken*

- ➔ Nog niet uitgeklaard (zie hierboven). Materies waar VEKA bij betrokken zou kunnen zijn:
 - De opmaak van het nieuw IMJV;
 - De op te stellen transformatieplannen;
 - De E-rubriek.

2.15.1.4 *Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024*

- ➔ NvT

2.15.1.5 *Resterende nood aan bijkomende middelen*

- ➔ Nog niet uitgeklaard (zie hierboven).

2.16 Verordening F-gassen

2.16.1 Situering verordening

2.16.1.1 Algemeen

➔ Inleiding

https://climate.ec.europa.eu/eu-action/fluorinated-greenhouse-gases_en?prefLang=nl

Op 20 februari 2024 werd de nieuwe EU-verordening rond gefluoreerde broeikasgassen (F-gassen) gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie en trad deze in werking op 11 maart 2024. De verordening is rechtstreeks toepasselijk en moet bijgevolg niet worden omgezet in nationale wetgeving. Met deze nieuwe EU-verordening worden verstrengde regels rond het gebruik van F-gassen (HFK's, PFK's en SF6) en het op de markt brengen van apparatuur die F-gassen bevat ingevoerd. De EU-verordening moet ervoor zorgen dat het gebruik en de uitstoot van deze sterke broeikasgassen sterk wordt afgebouwd en dat er sneller wordt ingezet op onder meer F-gas vrije koel-, airco- en warmtepompapparatuur en elektrische schakelinrichtingen.

Daarnaast worden de uitbatingsvoorwaarden, zoals deze nu al gelden voor apparatuur met fluorkoolwaterstoffen (HFK)-koelmiddelen, uitgebreid naar apparatuur met zogenaamde hydrofluorolefine (HFO)-koelmiddelen zoals HFO-1234yf en HFO-1234ze. Deze HFO's worden vaak als alternatief voor de HFK's naar voren geschoven en hebben inderdaad een zeer lage bijdrage aan het broeikaseffect. Wanneer deze echter ontsnappen naar de atmosfeer ten gevolge van lekkage uit apparatuur of bij onzorgvuldige afvoer wanneer de apparatuur wordt afgedankt, ontbinden enkele van deze HFO's echter in zogenaamde "forever-chemicals" waarvan is aangetoond of vermoed wordt dat zij tot PFAS worden afgebroken. PFAS zijn chemische stoffen die resistent zijn tegen afbraak en mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid en het milieu. Daarom moeten ondernemingen overwegen om, indien beschikbaar, alternatieven te gebruiken die minder schadelijk zijn voor de gezondheid, het milieu en het klimaat.

Snellere afbouw van HFK's

De vorige EU-verordening voerde in 2014 een quotasysteem in die importeurs en producenten van HFK's beperkingen oplegden qua volumes HFK's en HFK-bevattende apparatuur die op de EU-markt mochten worden gebracht. Door trapsgewijs de toegelaten quota's te reduceren moest dit quotasysteem ervoor zorgen dat de hoeveelheid HFK's die tegen 2030 op de markt wordt gebracht met 79% wordt gereduceerd ten opzichte van de hoeveelheid die in 2015 op de markt werd gebracht (in CO2-equivalenten uitgedrukt). De nieuwe EU-verordening legt op dat in 2030 het op de EU-markt toegelaten volume met 95% in plaats van 79% moet gereduceerd zijn. Op langere termijn (2050) zullen geen nieuw geproduceerde HFK's nog op de EU-markt mogen worden geplaatst.

Concreet betekent dit dat er steeds minder HFK-koelmiddelen op de markt zullen beschikbaar zijn en dat hierdoor de kostprijs van HFK-koelmiddelen nog meer zal stijgen en het bijgevolg interessanter wordt om over te stappen naar F-gasvrije koelsystemen. Exploitanten van bestaande koel-, airco- en warmtepompapparatuur op basis van HFK's doen er bovendien goed aan installaties zo lekdicht en duurzaam mogelijk te onderhouden aangezien de beschikbaarheid van HFK's daalt en de kostprijs ervan stijgt.

2.16.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- *Intra-Belgische bevoegdheidsverdeling*

- ➔ Voor zo goed als de volledige verordening is duidelijk welke onderdelen tot de federale dan wel tot de gewestelijke bevoegdheid behoren. Voor één specifieke bepaling moet nog verder juridisch uitgeklaard worden wie de bevoegde overheid is. Het betreft het opvolgen van rapporteringen van exploitanten die SF6-bevattende apparatuur (waaronder elektriciteitsnetbeheerders) in dienst nemen voorbij de vooropgestelde verbodsbepalingen en hierbij gebruik maken van de tijdelijke uitzonderingsbepalingen op het verbod. Om dit uit te klaren heeft het VEKA de vraag naar de identificatie van bevoegde overheid aan de andere gewesten en de federale overheid gesteld zodat dit op korte termijn kan worden uitgeklaard. Vanaf 2026, de datum van inwerkingtreding van de eerste verbodsbepalingen voor welbepaalde types elektrische schakelinrichtingen, zullen dergelijke rapporteringen plaats vinden aangezien verwacht wordt dat de beschikbare technologie gebruikers van dergelijke apparatuur niet toelaat de verbodsdta te kunnen respecteren.

- *Inhoudelijke beleidskeuzes*

- ➔ De goedkeuring van de nieuwe EU-verordening F-gassen brengt met zich mee dat een aantal erkenningsprocedures van bedrijven en technici die werkzaamheden verrichten aan F-gasbevattende apparatuur moeten worden geactualiseerd. Het betreft aanpassingen aan de erkenningsregeling voor:
- Koeltechnici en koeltechnische onderhoudsbedrijven
 - Onderhoudstechnici en -bedrijven die F-gasbevattende brandbeveiligingssystemen installeren en onderhouden
 - Technici die SF6-bevattende elektrische schakelinrichtingen onderhouden
 - Personen die F-gassen terugwinnen uit airco's van voertuigen
- ➔ Zowel de scope van F-gassen waarvoor een erkenning nodig is, de toepassingen die onder de erkenningsverplichting vallen en de werkzaamheden die aan de apparatuur worden verricht en waarvoor men een erkenning moet bezitten moeten worden uitgebreid. Ook moet voor een aantal erkenningen een beperkte geldigheidsduur worden ingevoerd, waar deze tot nog toe een onbeperkte geldigheidsduur hadden en moet hiervoor een 7-jaarlijkse bijscholing worden georganiseerd.

Door onderbestaffing bij VEKA wordt momenteel enkel een minimale uitvoering van de Europese erkenningsverplichtingen gegarandeerd. Aangezien de erkenningsprocedures nu moet worden geactualiseerd, is er een momentum voor evaluatie en bijsturing van de huidige erkenningspistes waarbij kan worden gezocht naar een meer werkbare en kwaliteitsvollere invulling van de erkenningsregelingen. Binnen het VEKA is dan ook een evaluatie-oefening van deze erkenningsdossiers lopende en waarbij wordt nagegaan hoe dit beleidsinstrument beter kan worden ingezet, onder meer door na te gaan in hoeverre er met betrokken sectoren nauwer kan worden samengewerkt.

- ➔ Ook in uitvoering van de F-gassenverordening wordt door OVAM onderzocht hoe de inzameling van F-gassenhoudend isolatiemateriaal uit woningen kan worden ingezameld en verwerkt.
- ➔ Vanuit de afdeling Handhaving van het departement Omgeving worden ook gerichte controles naar het gebruik van F-gassen in apparatuur uitgevoerd.

2.16.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Zoals hierboven aangehaald kunnen er door de lopende evaluatie-oefening en een betere afstemming met de betrokken sectoren efficiëntiewinsten worden geïdentificeerd die de erkenningsprocedures transparanter, meer gedragen door de sector en kwaliteitsvoller kunnen maken.
- ➔ Voor één erkenningsdossier (voor personen die F-gassen terugwinnen uit airco's van voertuigen) is in het verleden – om reden van uniformiteit - beslist om een erkenningsverplichting in te voeren, terwijl vanuit de EU-regelgeving (zowel de vorige als de huidige verordening) een verplichting tot het volgen van een opleiding volstaat. Er kan overwogen worden om bij de actualisatie van de erkenningsregeling de Europese lijn aan te houden.

2.16.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Voor de actualisering van de erkenningsregelingen en de uitrol van de vernieuwde erkenningsprocedures maar ook voor de uitvoering van een aantal taken is een intensievere samenwerking met de betrokken sectoren gewenst. Dit zou kunnen en moeten leiden tot het ontlasten van takenpakket van VEKA, advisering van het VEKA door de sector inzake vereiste kennisniveau, technische aspecten van de erkenningsregeling, sensibilisering. Op die manier zou de erkenningsregeling meer gedragen worden door de sector en is er ook meer garantie op een kwaliteitsvollere invoering en uitwerking van de erkenningsverplichting.

2.16.2 Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.16.2.1 Uiterste datum van implementatie en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Voor de verschillende erkenningsverplichtingen worden verschillende uitvoeringsverordeningen opgesteld die de minimumopleidingseisen bevatten waaraan de geactualiseerde erkenningsregelingen moeten voldoen. Lidstaten hebben twaalf maanden na inwerkingtreding van de uitvoeringsverordeningen om hun certificeringsprogramma aan te passen. Van de vier uitvoeringsverordeningen die handelen over de verschillende sectoren waarvoor er een certificeringsverplichting bestaat, is er momenteel één die definitief is en reeds in werking is getreden, nl voor de erkenningsregeling voor koeltechnici en koeltechnische bedrijven. Dit impliceert dat tegen september 2025 lidstaten de Commissie in kennis moeten stellen van hun geactualiseerde certificeringsprogramma.

2.16.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Zoals hoger vermeld vindt binnen het VEKA een evaluatie van de erkenningsregelingen plaats en worden mogelijke verbeteropties nagegaan. Deze evaluatie moet begin 2025 worden afgerond.

2.16.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Zie timing van VEKA-evaluatie erkenningsregelingen

- ➔ Principiële goedkeuring van het besluit tot herziening van de F-gasverordening wordt voorzien in Q1 2026
- ➔ Definitieve goedkeuring: Q2 2026

2.16.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Voor de erkenningsregeling voor koeltechnici en koeltechnische bedrijven is er een sterke vraag vanuit de sector dat er zoveel mogelijk afstemming tussen de drie gewesten gebeurt over de actualisering van de erkenningsregeling die wordt ingevoerd en dat wordt vermeden dat de erkenningspistes in de drie gewesten sterk verschillen, zodat voor de technici de erkenningsverplichtingen duidelijk en uniform over de drie gewesten zijn.
- ➔ De huidige Vlaamse erkenningsprocedure voor koeltechnische bedrijven voorziet dat een koeltechnisch bedrijf de erkenning kan bekomen indien het met goed gevolg gekeurd wordt door een erkende keuringsinstelling. Op dit moment is er echter geen enkele keuringsinstelling meer die nog de vereiste accreditatie bezit om de keuring van koeltechnische bedrijven te mogen uitvoeren. Dit betekent dat het momenteel niet meer mogelijk is om als koeltechnisch bedrijf via de Vlaamse procedure, namelijk via de keuring door een erkende keuringsinstelling, een Europees certificaat en Vlaams erkenningsbewijs te bekomen. Koeltechnische bedrijven die in het Vlaamse Gewest wensen te werken zijn bijgevolg verplicht om buiten het Vlaamse Gewest een Europees certificaat te behalen en zich vervolgens bij de Vlaamse overheid aan te melden om zo de verplichte Vlaamse erkenning te bekomen. Het overgrote merendeel laat zich daarom in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest registreren. De reden waarom keuringsinstellingen niet langer de vereiste accreditatie bezitten is dat er een lage prioriteit aan deze keuringen wordt gegeven door het zeer beperkt aantal keuringen die werden uitgevoerd. Hierdoor wordt de grote kost die een accreditatie met zich meebrengt onmogelijk gecompenseerd. Koeltechnische bedrijven kozen er immers massaal voor om een goedkope erkenningsprocedure in een ander gewest (de erkenningsprocedure in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is gratis) of een andere EU-lidstaat de procedure te doorlopen.

Indien van oordeel is dat er terug een werkbare en uitvoerbare Vlaamse erkenningspiste voor bedrijven moet komen, dan moet de regelgeving hiervoor aangepast worden en moet hiervoor de nodige personeelscapaciteit worden voorzien bij het VEKA.

2.16.3 *Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie*

2.16.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Bij VEKA is momenteel 1 VTE die de F-gasproblematiek opvolgt. Voor de bovenvermelde evaluatie van de erkenningsregelingen is er tijdelijk 0.1 VTE ingeschakeld. Voor juridische ondersteuning bij aanpassingen aan de regelgeving is 0.3 VTE bij VEKA ingeschakeld.

2.16.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.16.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Indien men van oordeel is dat de niet-uitvoerbaarheid (zie 2.16.2.4) van de Vlaamse erkenningsregeling voor koeltechnische bedrijven (waardoor koeltechnische bedrijven momenteel zich via het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moeten in orde stellen) moet worden weggewerkt, dan moet de Vlarel-regelgeving worden herzien.

Door het ontbreken van een geaccrediteerde keuringsinstelling, is het momenteel niet mogelijk om de Vlaamse erkenningsprocedure voor koeltechnische bedrijven te volgen. Een herziening van de betreffende regelgeving (Vlarel) dringt zich bijgevolg op en werd aangekondigd als antwoord op SV 1180.¹³ Indien de erkenningsregeling wordt hervormd naar een interne erkenningsprocedure, impliceert dit naar schatting 200 aanvraagdossiers per jaar die moeten worden behandeld door het VEKA. Daarnaast brengen andere onderdelen van de herziene F-gasverordening bijkomende taken met zich mee voor het VEKA.

- ➔ Acute vraag naar **0,5 VTE niveau A (adjunct van de directeur)** voor de opstart van uitvoering van de gewijzigde F-gasverordening en de wijziging van de erkenningsregeling voor koeltechnische bedrijven, waarbij onder andere volgende taken dienen opgenomen:
- Sensibiliseren van betrokken sectoren inzake de erkenningsverplichtingen en de aanpassingen aan de erkenningsregeling, met name de hervorming van de erkenningsaanvraagprocedure
 - Behandeling van de erkenningsaanvragen van koeltechnische bedrijven die bij het VEKA worden ingediend op volledigheid en inhoud
 - Opvolging van correcte registratie van handelingen met F-gassen door erkende koeltechnische bedrijven
 - Globale administratieve en inhoudelijke opvolging van de correcte uitvoering van de erkenningsregeling
 - Loketfunctie voor de behandeling van individuele vragen van exploitanten, koeltechnici en koeltechnische bedrijven

2.16.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.16.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Momenteel is er 1 VTE betrokken bij de uitvoering van het beleid en de handhaving rond F-gassen.
- ➔ Inzake handhaving wordt ook door de afdeling Handhaving van het dept Omgeving gericht toezichtsbeleid gevoerd.

2.16.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Voorbereiden, invoeren van de actualisatie van de erkenningen met betrekking tot F-gassen
- ➔ Opvolgen, coördineren en uitvoeren van de F-gaserkenningsdossiers

2.16.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

¹³ <https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/schriftelijke-vragen/1663338>.

2.16.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Op basis van de evaluatie van de huidige erkenningsregeling (zie hoger) en afhankelijk van de gekozen piste voor actualisering van de erkenningsregelingen zal bepaald worden hoeveel VTE's vereist zijn voor de verdere implementatie en uitvoering van de erkenningsdossiers. Een voorstel hiervoor zal opgenomen worden in de evaluerende nota.
- ➔ Indien wordt beslist om een nauwere samenwerking aan te gaan met de betrokken sectoren, moeten er ook financiële middelen worden voorzien. In kader van hun erkenning betalen technici en bedrijven een jaarlijkse retributie. Middelen zouden kunnen komen uit dit retributiefonds. Mogelijkheden en hoogte van het toe te kennen bedrag moet nog worden onderzocht, alsook de taken die mogelijk door betrokken actoren zouden kunnen worden uitgevoerd.

2.17 Verordening Methaanemissies

2.17.1 Situering verordening

2.17.1.1 Algemeen

https://energy.ec.europa.eu/topics/carbon-management-and-fossil-fuels/methane-emissions_en?prefLang=nl&etrans=nl

De allereerste EU-verordening inzake de vermindering van methaanemissies in de energiesector (EU/2024/1787) is op 4 augustus 2024 in werking getreden.

De verordening heeft tot doel een einde te maken aan het vermijdbare vrijkomen van methaan in de atmosfeer, zowel in de EU als in onze mondiale toeleveringsketens, en methaanlekken door fossiele-energiebedrijven die in de EU actief zijn, tot een minimum te beperken.

De bij de verordening ingevoerde regels omvatten:

- betere meting, rapportage en verificatie van methaanemissies in de energiesector
- een onmiddellijke vermindering van de emissies door verplichte lekdetectie en -reparatie en een verbod op afblaas- en affakkelpraktijken, waarbij methaan rechtstreeks in de atmosfeer vrijkomt;
- een vereiste inzake methaantransparantie bij invoer, waarbij informatie wordt verzameld over de vraag of en hoe exporterende landen/ondernemingen methaanemissies meten, rapporteren en verminderen, met het oog op de vaststelling van een methaanintensiteitsprofiel van die entiteiten;

De EU-regels voor de meting en rapportage van methaanemissies bouwen voort op het partnerschap voor methaan in de olie- en gassector 2.0. (OGMP 2.0). Dit betreft een kader om de exacte locaties en volumes van uitgestoten methaan te helpen begrijpen, waardoor een verschuiving mogelijk is van schattingen naar directe metingen van methaanemissies, gecontroleerd door onafhankelijke verificateurs. De urgentie om methaanemissies aan te pakken komt tot uiting in de regels inzake mitigatie die tot doel hebben de emissies snel na de inwerkingtreding van de wetgeving te verminderen.

Voor **olie en gas moeten** bedrijven hun apparatuur regelmatig inspecteren om lekken op te sporen. Indien gevonden, moeten ze onmiddellijk worden gerepareerd, meestal binnen 5 of 15 werkdagen en gecontroleerd om ervoor te zorgen dat reparaties succesvol waren. De verordening verbiedt ook afblazen en routinematig affakkelen, waardoor afblazen alleen in uitzonderlijke of onvermijdelijke omstandigheden om veiligheidsredenen mogelijk is. Het staat affakkelen alleen toe als herinjectie, gebruik ter plaatse of vervoer van het methaan naar een markt technisch niet haalbaar zijn, met strengere regels voor de wijze waarop het kan worden uitgevoerd.

Voor **steenkool voorziet** de verordening in een geleidelijke afschaffing van het afblazen en affakkelen van methaan, om ervoor te zorgen dat rekening wordt gehouden met veiligheidsaspecten in kolenmijnen. Het verplicht de EU-landen ook om mitigatieplannen op te stellen in het geval van verlaten kolenmijnen en inactieve olie- en fossiele gasputten.

2.17.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- *Intra-Belgische bevoegdheidsverdeling*

- ➔ De bevoegdheidsverdeling inzake de Methaanverordening maakt het voorwerp uit van constructieve discussies tussen de verschillende Belgische entiteiten. De bevoegdheidsverdeling kan op verschillende manieren bekeken worden, en afhankelijk van welke invalshoek wordt gebruikt, kan men tot andere conclusies komen. Vereenvoudigd komt het neer op het volgende:
 - Op basis van energie-bevoegdheid (Artikel 6, §1, VII BWHI)
 - Methaanemissies worden gezien als een accessorium van de energiebevoegdheid
 - Dan zou de implementatie en handhaving van de methaanverordening op het distributienet en de gesloten distributienetten een gewestelijke bevoegdheid zijn
 - De implementatie en handhaving van de methaanverordening op het vervoersnetwerk, de LNG-installatie in Zeebrugge en de grote opslaginfrastructuur (waaronder Loenhout) zou dan een federale bevoegdheid zijn
 - Op basis van leefmilieubevoegdheid (Artikel 6, §1, II BWHI)
 - In deze visie worden methaanemissies vooral gezien als een op zichzelf staande emissie van broeikasgassen, waardoor deze door de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof onder de gewestelijke bevoegdheid vallen
 - Hierdoor is het Vlaams Gewest bevoegd voor alle infrastructuur die zich op het grondgebied van het Vlaams gewest bevindt, dus ook de delen van het vervoersnetwerk, de LNG-installatie etc.
- ➔ Over andere delen van de Verordening is geen discussie (bv. artikel 27 e.v. over import is een federale bevoegdheid).
- ➔ Besprekingen over de bevoegdheidsverdeling zijn lopende in de Nationale Klimaatcommissie, maar de federale overheid heeft aangegeven dat ze richting de gewesten kijkt om de Methaanverordening te handhaven op federale energie-infrastructuur. Voorlopig ziet het er dus naar uit dat ook voor het vervoersnetwerk voor aardgas, de LNG-terminal in Zeebrugge en de ondergrondse opslaginfrastructuur in Loenhout het Vlaamse Gewest de bevoegde autoriteit zal leveren. Het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest zien deze taken echter toch voor de federale overheid, waardoor de discussie nog niet beslecht is.
 - *Intra-Vlaamse verdeling*
- ➔ Er zijn gesprekken lopende binnen de Vlaamse administratie wie welke taken zal opnemen bij de implementatie van de Methaanverordening. De gesprekken worden gevoerd tussen volgende actoren:
 - Het VEKA
 - dOMG (Afdeling Handhaving; Afdeling Beleid en Juridische Ondersteuning)
 - VMM
- ➔ Bij dOMG en VEKA is er een principiële akkoord dat de Methaanverordening impact heeft op het eigen werkgebied, en dat beide entiteiten een rol zouden kunnen opnemen bij de implementatie van de Verordening. Er is evenwel nog geen akkoord over de precieze verdeling van de taken en de randvoorwaarden waaronder deze taken opgenomen zouden kunnen worden (extra middelen; extra personeel; etc.).
- ➔ De VMM heeft nog geen principiële beslissing genomen over de rol die zij wil of kan spelen op gebied van de Verordening.

- ➔ Zodra er duidelijkheid is over de federale positie rond bevoegdheid (die uiteraard een impact heeft op de benodigde middelen), zullen VEKA, dOMG en VMM trachten tot een gecoördineerde taakverdeling te komen. Zodra er consensus is - of bij gebreke aan consensus - zullen de betrokken kabinetten (kabinet-Depraetere; kabinet-Brouns) op de hoogte worden gebracht van de afspraken voor politieke validering, die eventueel via een co-agendering gefinaliseerd kunnen worden op de VR. De ambitie is om duidelijkheid te hebben in het 1ste kwartaal 2025.

- *Inhoudelijke beleidskeuzes*

- ➔ Gezien het gaat om een verordening, zijn er relatief weinig beleidskeuzes die nog gemaakt kunnen (of mogen) worden.

2.17.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ De Verordening is volledig nieuw.
➔ Er is geen goldplating, aangezien het geen Richtlijn is.

2.17.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Niet van toepassing. De aard van de Verordening maakt externalisering moeilijk en bovendien moeilijk verdedigbaar.

2.17.2 Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.17.2.1 Uiterste datum van implementatie en situering verantwoordelijkheden

- ➔ De Verordening treedt gefaseerd in werking, waarbij de belangrijkste werkzaamheden ongeveer midden 2025 beginnen.
- Eerste verplichting (notificatie van bevoegde autoriteit): Q1 2025
 - Inspecties
 - Eerste routine-inspectie: 5 mei 2026
 - Rapporteringsverplichtingen:
 - Eerste rapportage op basis van generieke emissiefactoren: augustus 2025,
 - Daarna meer granulaire rapportering: 5 februari 2026 (operated assets) of 5 februari 2027 (non-operated)
 - Tot slot rapportering op basis van metingen: 5 februari 2027 en 5 februari 2028
 - LDAR-verplichtingen:
 - 5 mei 2025: eerste LDAR programma notificeren voor bestaande sites
 - Eerste LDAR Survey type 2: 5 augustus 2025
 - ...
- ➔ Bepaalde artikelen zijn nu al in werking.
- Bv notificatie van affakkelen en luchten.

2.17.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Een eerste ontwerp van uitvoeringsdecreet werd reeds opgemaakt, gecirculeerd naar dOMG + VMM en met hen besproken. Dit decreet moet herwerkt worden (timing: Q1 2025).

2.17.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Volgende indicatieve tijdslijn werd opgemaakt voor de implementatie van de verordening:

- Eerste principiële goedkeuring decreet: Q4 2025
- Definitieve goedkeuring decreet: Q3-Q4 2026
- Eerste principiële goedkeuring uitvoeringsbesluit: Q1 – Q2 2027
- Definitieve goedkeuring besluit: Q3-Q4 2027

2.17.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Factoren die tot vertraging kunnen leiden:

- Bevoegdheidsdiscussies intra-België
 - Risico: gemiddeld
 - In theorie kunnen er bevoegdheidsdiscussies ontstaan tussen de verschillende entiteiten. Voorlopig ziet het er evenwel naar uit dat, mede door de goede contacten tussen de administraties, een vergelijk kan en zal worden gevonden. Er zijn echter nog geen politieke instructies ontvangen, waardoor het niet duidelijk is of er op politiek niveau overeenstemming gevonden kan worden.
- Geen intra-Vlaams akkoord over taakverdeling
 - Risico: laag tot gemiddeld
 - Zolang er geen akkoord is over de intra-Vlaamse taakverdeling, kan regelgeving op besluitsniveau niet worden goedgekeurd. Hangt dan af van politieke tranchering.

2.17.3 Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie

2.17.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Er is geen bestaande capaciteit, aangezien het om een nieuwe Verordening gaat. De Verordening wordt op dit moment voornamelijk opgevolgd door een beleidsmedewerker die het Europese onderhandelingsproces mee opvolgt en een jurist uit team BBIK.
- ➔ Voorlopig is de werklast bij het VEKA:
- Beleidsmedewerker (BBIK): 0,1 VTE
 - Jurist (BBIK): 0,1 VTE

2.17.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.17.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

Vraag naar 0,5 VTE niveau A (adjunct van de directeur) bij het VEKA voor de opstart van uitvoering van de Methaanverordening.

2.17.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.17.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Volledig nieuwe Verordening, dus niet van toepassing.

2.17.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Volledig nieuwe verordening; alle taken zijn nieuw.

2.17.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.17.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Zal afhangen van de taakverdeling tussen VEKA, dOMG en VMM en de intra-Belgische bevoegdheidsverdeling.
- ➔ Bij een effectieve rol voor de federale overheid resp. dOMG en/of VMM zal er voor de uitvoering van deze Verordening weinig of geen bijkomend personeel - bovenop de eerder vermelde 1 VTE voor de opstart van de implementatie - nodig zijn bij VEKA.
- ➔ Indien er toch bijkomende taken aan het VEKA worden toegekend (in plaats van aan dOMG, VMM of de federale overheid) zullen er in functie van de bijkomende taken extra VTE's moeten gevraagd worden via het actieplan "Handhaving en operationele processen".

2.18 Verordening inzake landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw (LULUCF)

2.18.1 *Situering verordening*

2.18.1.1 Algemeen

https://climate-ec-europa-eu.translate.google.com/translate/en/nl/sector-en?x_tr_sl=en&x_tr_tl=nl&x_tr hl=nl&x_tr_pto=sc

De [herziene verordening inzake landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw \(LULUCF\)](#), heeft tot doel heeft het bestuur te verbeteren, de transparantie te bevorderen en het verband tussen klimaatmitigatie en milieubeschermingsmaatregelen te versterken.

Belangrijke bepalingen zijn onder meer:

- ➔ Ambitieuze, eerlijke en bindende nationale streefcijfers voor nettokoolstofverwijdering voor de sector landgebruik. De lidstaten moeten hun nationale plannen afstemmen op deze streefcijfers en duurzame landbeheerpraktijken en regelingen voor koolstoflandbouw bevorderen
- ➔ Bevordering van synergieën tussen klimaatmitigatie- en milieubeschermingsmaatregelen om de klimaat- en biodiversiteitscrises aan te pakken
- ➔ Vereenvoudiging van de rapportageregels om deze in overeenstemming te brengen met internationale normen en de transparantie te vergroten
- ➔ Gebruik van datasets die zijn verkregen via geavanceerde landmonitoringtechnologieën, zoals satellieten, om de monitoring, rapportage en verificatie van emissies en verwijderingen te verbeteren.

De herziene verordening bestaat uit twee perioden:

Periode 1: 2021 - 2025

De bij de eerste LULUCF-verordening (EU) 2018/841 vastgestelde maatregelen blijven van toepassing. De herziening van de verordening doet geen afbreuk aan de huidige "geen debet"-regel volgens welke elke lidstaat ervoor moet zorgen dat de geboekte emissies ten gevolge van landgebruik worden gecompenseerd door ten minste een gelijkwaardige hoeveelheid geboekte verwijderingen. De herziening omvat ook mechanismen om de gevolgen van en de aanpassing aan natuurlijke verstoringen aan te pakken.

Periode 2: 2026 - 2030

Deze periode breidt het territoriale toepassingsgebied van de verordening uit tot alle beheerde grond en voert het **EU-brede streefcijfer voor nettoverwijderingen voor 2030** in, dat erop gericht is de nettoverwijderingen in de EU met ongeveer 15 % te verhogen en dalende trends om te buigen. De nalevingsregels worden vereenvoudigd, **waarbij wordt overgestapt van boekhoudkundige benchmarks naar gerapporteerde emissies en verwijderingen**, waarbij gebruik wordt gemaakt van nauwkeurige gegevens die zijn verkregen via geavanceerde monitoringtechnologieën. Dit omvat het gebruik van geografische gegevens en teledetectie.

2.18.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- ➔ De verordening bevat geen maatregelen op zich, maar wel doelstellingen die moeten gehaald worden via maatregelen opgenomen in het VEKP/NEKP en waarover gerapporteerd moet worden via het NEKP voortgangsrapport.

2.18.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Het gaat om een verordening die doelstellingen oplegt, dus geen beleidsmarge.

2.18.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Geen uitbesteding mogelijk.

2.18.2 Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden

2.18.2.1 Uiterste datum van implementatie en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Aanmelding maatregelen verloopt via actualisering van het NEKP.
- ➔ Rapportering over de maatregelen verloopt via het NEKP voortgangsrapport.
- ➔ Beide worden getrokken door dOMG voor LULUCF, alhoewel coördinatie van het VEKP/NEKP bij het VEKA zit.

2.18.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Loopt samen met het proces van actualisering VEKP/NEKP

2.18.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Afhankelijk van proces actualisering VEKP/NEKP
- ➔ .

2.18.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ Sterk afhankelijk van politieke proces rond actualisering VEKP.

2.18.3 Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie

2.18.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Bij VEKA: 0,1 als business partner bij Team VEKP voor dOMG.

2.18.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.18.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

➔ NVT – wordt opgevangen door dOMG.

2.18.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.18.4.1 Huidige taken en capaciteit

➔ NVT

2.18.4.2 Bijkomende taken

➔ NVT

2.18.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

➔ NvT

2.18.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

➔ NVT

2.19 De verordening inzake koolstofverwijderingen en koolstoflandbouwcertificering (CRCF)

2.19.1 *Situering verordening*

2.19.1.1 Algemeen

https://climate.ec.europa.eu/eu-action/carbon-removals-and-carbon-farming_en?prefLang=nl&etrans=nl

De verordening [inzake koolstofverwijderingen en koolstoflandbouw \(CRCF\)](#) (EU/2024/3012) is op 6 december 2024 in het Publicatieblad van de EU bekendgemaakt en vormt het eerste EU-brede vrijwillige kader voor de certificering van koolstofverwijderingen, koolstoflandbouw en koolstofopslag in producten in heel Europa. Door EU-kwaliteitscriteria vast te stellen en monitoring- en rapportageprocessen vast te stellen, zal de CRCF-verordening investeringen in innovatieve technologieën voor koolstofverwijdering en duurzame oplossingen voor koolstoflandbouw vergemakkelijken en tegelijkertijd greenwashing aanpakken.

2.19.1.2 Beleidskeuzes die zich aandienen

- ➔ Vraag of België een nationale bevoegde autoriteit wil toelaten, die dan certificeringsinstanties voor koolstofverwijderingen erkent (in lijn met de Europese methodologie die nog verder wordt uitgewerkt via delegated en implementing acts)

2.19.1.3 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Het gaat om een verordening, met dus geen beleidsmarge.

2.19.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Er moet een bevoegde autoriteit worden ingesteld voor de monitoring en erkenning van certificatieschema's. Hiervoor zou de federale overheid kunnen aangeduid worden, gezien erkenning ook kan gebeuren via een accreditatie-orgaan (in België het federale BELAC).

2.19.2 *Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden*

2.19.2.1 Uiterste datum van implementatie en situering verantwoordelijkheden

- ➔ Er zijn geen specifieke deadlines opgenomen in de verordening, maar die kunnen nog worden ingesteld via de implementing en delegated acts van de Europese Commissie.

2.19.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ VEKA (BBIK) volgt de ontwikkeling van de implementing en delegated acts op.

2.19.2.3 Vervolgstappen

- ➔ Voorlopig geen.

2.19.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ De timing is afhankelijk van de snelheid van de Europese Commissie bij de implementing en delegated acts.

2.19.3 Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie

2.19.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Het gaat om een nieuwe verordening, dus geen bestaande beleidstaken.

2.19.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.19.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ 1 VTE voor de operationalisering indien de Vlaamse Regering beslist om een bevoegde autoriteit op te richten op gewestelijk niveau.
- ➔ Tot zolang deze beslissing niet getroffen is, is deze vraag ook zonder voorwerp.

2.19.4 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

2.19.4.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Het gaat om een nieuwe verordening, dus geen bestaande taken.

2.19.4.2 Bijkomende taken

- ➔ Indien er beslist wordt om een bevoegde autoriteit op te richten: nazicht van erkenningsaanvragen van certificeringsmechanismen en rapportering naar de Europese Commissie

2.19.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.19.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Kan opgevangen met de 1 VTE gevraagd onder 2.19.3.3.

2.20 Verordening voor een nettonulindustrie (NZIA)

2.20.1 *Situering verordening*

2.20.1.1 *Algemeen*

- ➔ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act_en?prefLang=nl&etrans=nl
- ➔ De verordening voor een nettonulindustrie (NZIA) creëert een regelgevingskader om het concurrentievermogen van de EU-industrie aan te scherpen. De verordening beoogt ook ondersteuning van cruciale technologieën die van belang zijn voor het koolstofvrij maken van de economie.

De verordening voor een nettonulindustrie heeft tot doel de Europese productiecapaciteit voor nettonultechnologieën en de belangrijkste componenten daarvan te vergroten en belemmeringen voor de opschaling van de productie in Europa weg te nemen. De verordening zal het concurrentievermogen van de sector nettonultechnologie vergroten, investeringen aantrekken en de markttoegang voor schone technologie in de EU verbeteren. Dit ondersteunt de transitie naar schone energie en verbetert de energieveerkracht van de EU. De publieke overheid heeft ook een voorbeeldfunctie binnen de verordening. Zo zal in de toekomst rekening gehouden moeten worden met bijkomende criteria binnen overheidsopdrachten, veilingen en premiestelsels om de eigen strategische productie binnen de EU van die kritieke technologieën te ondersteunen.

In de wet is de doelstelling vastgesteld dat de productiecapaciteit voor nettonul tegen 2030 moet voldoen aan ten minste 40 % van de jaarlijkse uitrolbehoeften van de EU, waardoor fabrikanten en investeerders voorspelbaarheid, zekerheid en langetermijnsignalen krijgen. De verordening heeft ook tot doel tegen 2030 een EU-markt voor CO₂-opslagdiensten tot stand te brengen. In de richtlijn wordt een doelstelling op het niveau van de Unie vastgesteld en wordt een jaarlijkse CO₂-opslagcapaciteit van ten minste 50 miljoen ton verplicht gesteld.

2.20.1.2 *Beleidskeuzes die zich aandienen*

- ➔ Voor de verdeling van de bevoegdheid binnen de veiling/tender verplichting in artikel 26 (zie volgende) zal de doelstelling voor het toepassen van de minimumverplichtingen en gunningscriteria op 30% van de totale geveilde nettonultechnologie capaciteit binnen een lidstaat verdeeld moeten worden tussen de gewesten en federaal. Het gaat namelijk om een Belgische minimumverplichting.

2.20.1.3 *Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?*

- ➔ Het gaat om een verordening, waardoor er geen beleidsmarge is. De verordening is echter relatief opgesteld, waardoor de impact relatief beperkt gehouden kan worden (bv. relatief beperkte aanpassingen aan premies).

2.20.1.4 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Niet mogelijk, gezien het betrekking heeft op kerntaken van de overheid (rapportering CCUS; premies en overheidsopdrachten)

2.20.2 **Tijdslijn opstart implementatie + verantwoordelijkheden**

2.20.2.1 Uiterste datum van implementatie en situering verantwoordelijkheden

- ➔ De verordening bevat verschillende tijdslijnen voor verschillende implementatie-aspecten voor het VEKA
 - Rond premies (artikel 28):
 - ➔ Tijdslijn: Vanaf 30 maart 2025 – met de publicatie van de uitvoeringshandeling rond de pre-kwalificatie en gunningscriteria voor veilingen
 - ➔ Bij ontwerpen van een premie of financieel schema voor huishoudens, bedrijven en consumenten gericht tot de aankoop van een nettonultechnologie, moet de lidstaat een bijkomende premie toekennen tot maximaal 5% van de kost.
 - ➔ Onzekerheid: gaat niet om een minimumpercentage, maar een verplichting tot het kijken naar toekenning van deze premie.
 - ➔ Bevoegd binnen VEKA: Clusteroverschrijdend: vb. warmtepomppremie
 - Rond tenders en veilingen (artikel 26):
 - ➔ Tijdslijn: Vanaf 30 maart 2025 – met de publicatie van de uitvoeringshandeling rond de pre-kwalificatie en gunningscriteria voor veilingen.
 - ➔ Over het gebruik van pre-kwalificatiecriteria en gunningscriteria bij het gunnen in veilingen van nettonultechnologieën (zoals binnen de calls groene stroom en groene warmte).
 - ➔ De criteria en minimumvoorwaarden die in de tekst opgesomd staan, zijn van toepassing op alle veilingen uitgevoerd op een uitvoerig aantal technologieën en ten minste 30% van de jaarlijkse geveilde hoeveelheid per lidstaat, of ten minste 6 Gigawatt per jaar per lidstaat.
 - ➔ Bevoegd binnen VEKA: Cluster duurzame energiesystemen – team beleid
 - Rond CCUS (artikels 21 tot en met 23):
 - ➔ Tegen 1 oktober 2024: aanmelden van gas- en olieproducerende entiteiten binnen de lidstaat tussen 2020 en 2023
 - ➔ Tegen 31 december 2024: publiek maken van data over geologische opslagplaatsen die vergund kunnen worden voor CO₂-opslag
 - ➔ Tegen 31 december 2024 (en elk jaar opvolgend): publiceren en notificeren aan de COM van de jaarlijkse CC(U)S rapportering van lidstaten
 - ➔ Tegen juli 2026: opzetten van een boetesysteem bij non-conformiteit van een onderneming aan de 50 miljoen ton CO₂ injectiecapaciteit tegen 2030
 - ➔ Bevoegd binnen VEKA: Cluster EKT – team CCUS
 - Er zijn ook enkele implementatieaspecten van de NZIA die door andere beleidsdomeinen worden uitgevoerd.

- ➔ Opvolging van de technologiegerelateerde uitvoeringswetgeving en algemene coördinatie door WEWILS
- ➔ Aanvullen van het NEKP-hoofdstuk 'onderzoek, innovatie en competitiviteit' volgens NZIA zal ook door WEWILS gedaan moeten worden
- ➔ Het opzetten van de one-stop-shop of single point of contact voor vergunningen door dOMG en VLAIO
- ➔ Opvolging rond versnellen van bepaalde vergunningstermijnen wordt gedaan door dOMG

2.20.2.2 Huidige stand van zaken

- ➔ Rond premies: dit punt is momenteel opgenomen binnen de voorbereidingen rond de herziening van de warmtepomppremie.
- ➔ Rond veilingen en tenders: call groene stroom wordt momenteel afgebouwd. Vraag is in welke mate deze nieuwe criteria van toepassing zijn in de andere huidige/toekomstige veilingsondersteuningsmechanismes.
- ➔ Rond CCUS: de notificaties inzake de eerste drie aanmeldingsverplichtingen werden succesvol voltooid. Het werk rond het boetesysteem zal waarschijnlijk door federaal gebeuren. De notificatie voor het jaarrapport dient wel jaarlijks te gebeuren

2.20.2.3 Vervolgstappen

2.20.2.4 Omgevingsfactoren

- ➔ De verschillende procedures en stappen rond het ontwerpen van een nieuw veilingmechanisme of premiestelsel lopen vaak onafhankelijk van de NZIA-verplichting en worden aangepord door beleidskeuzes.
- ➔ Op het moment dat een nieuw mechanisme voorbereid wordt, dienen de NZIA-verplichtingen echter best meegenomen te worden naar de onderhandelingstafel.

2.20.3 *Benodigde middelen voor voorbereiding en implementatie*

2.20.3.1 Huidige beleidstaken en capaciteit

- ➔ Het gaat om een nieuwe verordening, dus geen bestaande taken.

2.20.3.2 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

- ➔ NvT

2.20.3.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ NVT – dit wordt opgevangen binnen de huidige capaciteit.

2.20.4 *Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving*

2.20.4.1 Huidige taken en capaciteit

➔ Het gaat om een nieuwe verordening, dus geen bestaande taken.

2.20.4.2 Bijkomende taken

➔ Zie 2.20.2.1

2.20.4.3 Bijkomende middelen goedgekeurd via nota aan de Vlaamse regering van 31 mei 2024

➔ NvT

2.20.4.4 Resterende nood aan bijkomende middelen

➔ NvT – dit wordt opgevangen met de huidige middelen

2.21 Opvolging nieuwe inkomstenstromen Vlaams Klimaatfonds

2.21.1 *Situering nood*

2.21.1.1 Algemeen

- ➔ De emissierechtenhandel voor vaste installaties en luchtvaart (**ETS1**) is vastgelegd in de ETS-Richtlijn 2003/87. De opbrengst uit de emissiehandel wordt toegewezen aan de lidstaten. De richtlijn bepaalt welke uitgaven de lidstaten met deze veilingopbrengsten mogen doen. Voor de opbrengsten vanaf 5 juni 2023 geldt dat deze voor 100% moeten worden besteed aan deze uitgavencategorieën en/of de compensatie van indirecte emissiekosten (ICL). Voordien was dit minder dwingend geformuleerd.

In België worden deze opbrengsten ontvangen door de FOD VVVL en vervolgens verdeeld onder de federale en de drie gewestelijke overheden. De verdeling gebeurt, althans t.e.m. het veilingjaar 2022, volgens een verdeelsleutel die werd afgesproken in een samenwerkingsakkoord¹⁴. Voor de periode daarna wordt voorlopig voor begrotingsdoelstellingen dezelfde verdeelsleutel gebruikt.

In Vlaanderen worden alle veilingopbrengsten die door de FOD VVVL worden doorgestort toegewezen aan het Vlaams Klimaatfonds (VKF), zoals bepaald door het zogenaamde oprichtingsdecreet¹⁵. In dit decreet worden ook de bestedingscategorieën vastgelegd. Een meer gedetailleerde beschrijving van de manier waarop de opbrengsten worden toegewezen aan Vlaamse klimaatmaatregelen staat in het zogenaamde VKF-bestedingskader¹⁶.

De besteding en opvolging van de veilingopbrengsten gebeurt grotendeels volgens een vast patroon, de 'VKF-rondes', die steeds de volgende stappen kennen:

- Stap 1: verdeling van de beschikbare middelen over gekende en nieuwe maatregelen
- Stap 2: elke maatregel wordt individueel goedgekeurd door de VR, en het budget wordt bevestigd
- Stap 3: het budget voor de goedgekeurde maatregelen wordt in schijven herverdeeld vanuit provisie-artikelen naargelang de noden van de entiteiten (of betoelaagd wanneer kasmiddelen worden gebruikt)
- Stap 4: gebruik van de middelen door de entiteiten
- Stap 5: rapportering
- Stap 6: terugstorting van niet vastgelegde middelen (enkel voor bepaalde toelagen)

2.21.2 *Inschatting benodigde middelen*

2.21.2.1 Huidige taken en capaciteit

¹⁴ Samenwerkingsakkoord van 22 september 2023 tussen de Federale Staat, het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest betreffende sommige bepalingen van de verdeling van de Belgische klimaat- en energiedoelstellingen voor het begin van de periode 2021-2030 en de verdeling van de federale opbrengsten uit de veiling van emissierechten voor de jaren 2015 tot en met 2020.

¹⁵ Decreet van 13 juli 2012 houdende bepalingen tot begeleiding van de tweede aanpassing van de begroting 2012, art. 14.

¹⁶ 'Visienota betreffende de cofinanciering in functie van de kostenefficiëntie voor allocatie van middelen uit het VKF voor Vlaamse mitigatiemaatregelen' (VR 2020 1109 DOC.0985/1BIS)

- ➔ Tussen 2013 en 2024 werden er 8 VKF-rondes georganiseerd. Bij de eerste 5 rondes werd gebruik gemaakt van kasmiddelen die door de FOD VVVL waren doorgestort naar het VKF. Door het uitblijven van tijdige samenwerkingsakkoorden worden de kasmiddelen niet meer regelmatig doorgestort, waardoor sinds 2022 gewerkt wordt met algemene middelen (de 'Klimaatprovisie'), die in een later stadium (bij effectieve doorstorting van veilingopbrengsten) gecompenseerd worden door desaffectatie. Eind 2024 waren er ca. 90 maatregelen goedgekeurd door de VR, waarvan er ca. 20 volledig afgelopen zijn en geen opvolging meer behoeven.

De taken die VEKA opneemt in dit proces zijn:

- Prognoses/realisaties op vlak van veilingopbrengsten en uitgaven (voor begrotingsrondes en verdelingen)
- Verdeling (stap 1): opmaak NP en MED VR
- Beheer van bestedingskader
- Goedkeuring van klimaatmaatregelen (stap 2): begeleiding van de entiteiten (ca. 10/jaar)
- Herverdelingen (stap 3): 2x/jaar gecoördineerd BVR; in bepaalde gevallen, bv. als er kasmiddelen zijn, wordt gewerkt met toelage-MB's
- Vastleggingen en betalingen (stap 4): voor bepaalde (oudere) maatregelen én voor internationale klimaatfinanciering (IKF) gebeuren de transacties rechtstreeks op het VKF door VEKA
- Vlaamse rapportering (stap 5): opmaak van een financieel overzichtsrapport, en gedetailleerd rapport met opvolging van de bestedingen per individuele maatregel
- Europese rapportering (stap 5)
- Terugvorderingen (stap 6)
- Begroting (BA, BO, BU) en bijhorende opvolging door FB, Rekenhof en INR

De opvolging van de bestedingen is beperkt tot het opvragen van een stand van zaken van vastleggingen en vereffeningen, en een beperkte inhoudelijke rapportering. VEKA doet dus geen (boekhoudkundige) controle van de entiteiten.

De taken worden hoofdzakelijk uitgevoerd door een begrotingstechnische medewerker (0,3 VTE) en een medewerker voor de prognoses, bestedingskader, herverdelingen/toelagen en rapportering (0,6 VTE). De begeleiding van de entiteiten bij het goedkeuren van nieuwe maatregelen gebeurt door een drietal medewerkers, afhankelijk van de nodige expertise (totaal 0,1 VTE).

2.21.2.2 Bijkomende taken

- ➔ Het **ETS1-systeem** wordt verdergezet, en werd sinds 2024 uitgebreid met maritiem transport. De Vlaamse inkomsten bedroegen in de periode 2021-2025 ca. 300 mio euro/jaar. Volgens de meest recente prognoses zou dit bedrag zakken naar ca. 250 mio euro/jaar gemiddeld over de periode 2026-2030 (rekening houdend met een CO₂-prijs die op hetzelfde lage niveau blijft als in 2024). De beleidsnota Energie en Klimaat voorziet om deze middelen toe te kennen aan een beperkter aantal maatregelen dan in het verleden het geval was. Qua tijdsbesteding moet dit alles dus een gunstige impact hebben op het aantal goed te keuren maatregelen, de verdeling van middelen, de rapportering en eventuele heroriëntatie van middelen. Anderzijds werden er **in de periode 2021-2023 zeer veel maatregelen goedgekeurd die nog tot pakweg 2035 opvolging nodig zullen hebben.**

Een nieuw en definitief goedgekeurd samenwerkingsakkoord over de intra-Belgische verdeling van de veilingopbrengsten wordt niet voor (eind?) 2026 verwacht. Dit betekent dat de werking met herverdelingen vanuit de Klimaatprovisie (2x/jaar) nog zal moeten worden toegepast voor de maatregelen die in 2025-2026 worden goedgekeurd, en dat die herverdelingen wellicht zullen doorlopen tot ná 2035. Als er vanaf begrotingsjaar 2027 opnieuw kasmiddelen worden doorgestort naar het VKF, dan kan opnieuw worden gewerkt met toelagen uit het VKF naar de entiteiten. In het verleden werd het volledige budget voor een maatregel in één keer betoelaagd, wat een veel lagere werklast betekende dan de huidige verdelingen waarbij VAK/VEK 2x/jaar wordt voorzien. **Het Rekenhof heeft er al herhaaldelijk op gewezen dat het aangewezen is om ook bij een toelage-aanpak te werken met jaarlijkse toelagen van VAK/VEK, wat een veel grotere werklast met zich mee zou brengen.**

- ➔ Het **ETS2-systeem** start in 2027. De veilingopbrengsten van 2027 komen volgens de huidige ESR-regels in 2028 ter beschikking zodat vanaf dat jaar uitgaven kunnen gebeuren. Volgens de laatste prognoses zullen de **veilingopbrengsten uit ETS2 ca. 3x à 4x hoger liggen dan die uit ETS1**. Dit betekent dat er potentieel veel meer klimaatmaatregelen kunnen worden gesponsord dan onder ETS1. Anderzijds geldt ook hier de bepaling in de beleidsnota dat de middelen zullen worden toegewezen aan een beperkt aantal maatregelen. De ETS2-veilingopbrengsten kunnen ingezet worden voor het volgende:
 - (a) klimaatmaatregelen: grote overlap met de mogelijkheden voor de ETS1-inkomsten, maar met een focus op maatregelen met een sociale impact. In de beleidsnota zijn deze budgetten voorbehouden voor de ESR-sectoren die gevat zijn door ETS2, i.h.b. voor Mijn VerbouwPremie, Mijn VerbouwLening, collectief renovatiebeleid, ...;
 - (b) als cofinanciering voor maatregelen die middelen krijgen uit het Europees Sociaal Klimaatfonds;
 - (c) de terugbetaling van actoren die onterechte bijdragen hebben geleverd aan het ETS2-systeem.

Wat betreft de middelen die voor klimaatmaatregelen worden gebruikt, zal wellicht een gelijkaardig bestedings- en opvolgingssysteem moeten worden uitgewerkt als voor de ETS1-inkomsten. Dit systeem kan deels overlappen met dat van de VKF-rondes onder ETS1, maar Europa zal zeer waarschijnlijk eisen dat er **apart wordt gerapporteerd over de besteding van beide typen inkomsten**.

- ➔ **CBAM** start in 2026, de opbrengsten zullen vanaf 2027 gebruikt kunnen worden. Het is nog onduidelijk voor welke doeleinden deze maatregelen kunnen/zullen worden gebruikt. De huidige prognoses geven nog geen uitsluitsel over de grootteorde van de bedragen die voor Vlaanderen beschikbaar zullen zijn. Voor dit actieplan wordt voorlopig uitgegaan van een bestedings- en opvolgingssysteem gelijkaardig aan dat voor de klimaatmaatregelen onder ETS1 en ETS2.
- ➔ In de periode 2025-2026 zullen de nieuwe bestedings- en opvolgingssystemen moeten worden uitgewerkt. In de daaropvolgende periode moet over de uitvoering gewaakt worden.

2.21.2.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ De impact van deze nieuwe regelgeving is, samengevat, als volgt:
 - veel hogere inkomsten, dus meer maatregelen die goedgekeurd en opgevolgd dienen te worden;

- werken met jaarlijkse toelagen vanaf 2027 (i.p.v. éénmalige toelagen) zou een bijkomende werklast betekenen;
- de besteding van ETS1-, ETS2- en CBAM-inkomsten moeten apart traceerbaar zijn, waarbij we beogen om de besteding en opvolging maximaal op elkaar af te stemmen;
- binnen ETS2 moeten (eventuele) co-financieringsuitgaven ikv Sociaal Klimaatfonds en terugbetalingen apart opvolgbaar zijn;
- drie verschillende inkomstenbronnen betekent meer verschillende prognoses e.d. voor begrotingsdoeleinden.

De opvolging van het grote aantal maatregelen uit de periode 2021-2023 zal zich nog laten voelen tot ca. 2035.

Om transparantie en beperking van de werklast te kunnen blijven garanderen, is het belangrijk om voor het VKF het volgende in het achterhoofd te houden:

- in het VKF komen enkel inkomsten toe gerelateerd aan de systemen ETS1, ET2 en CBAM, met name veilingopbrengsten (of uitzonderlijk, boetes);
- het VKF fungeert als een high level fonds van waaruit budgetten vertrekken naar entiteiten die daarmee vastleggingen en betalingen doen. Het VKF wordt slechts zeer uitzonderlijk gebruikt om rechtstreeks betalingen of ontvangsten te doen met actoren op het terrein.

➔ Het grotere te besteden bedrag en de bijkomende complexiteit noopt de aanwerving van 0,5 extra VTE, niveau A. De tijdsbesteding zou er dan als volgt uitzien:

De personeelsnood verhoogt naar verwachting van de huidige 1 VTE naar ruim 1,5 VTE in de toekomst.

➔ Er is een bijkomende nood aan **0,5 VTE adjunct van de directeur** voor het opvolgen van de dossiers (uitbetalingen, financiële opvolging, rapportering, ...), prognoses en opvolgen verschillende ETS-inkomsten (ETS 1/2/Luchtvaart/Scheepvaart/CBAM/SCF) en opmaken van herverdelings- of toelagebesluiten.

2.22 Versterking interne organisatiebeheersing

2.22.1 Situering nood

2.22.1.1 Algemeen

- ➔ Het VEKA is de laatste jaren aan heel wat organisatorische veranderingen onderhevig geweest en blijft ook nu een organisatie in transitie. De organisatie is gegroeid in aantal medewerkers, maar de onderliggende processen en structuren zijn niet altijd mee ontwikkeld. Prioritair moet worden ingezet op het versterken van de organisatiebeheersing, meer bepaald het opzetten, ondersteunen en verbeteren van het risicobeheer, het procesmanagement en het project- en portfoliomanagement. Het toevoegen van nieuwe taken en opdrachten leidt tot een verhoging van het aantal processen (die te documenteren zijn), het aantal risico's (te identificeren, evalueren en beheersen) en tot nieuwe uit te voeren projecten en programma's (die samen opgevolgd worden op portfolioniveau).

Voor het risicobeheer en procesmanagement werd externe consultancy aangetrokken omdat er onvoldoende interne capaciteit is. De PMO werking voor business projecten (portfoliobeheer en ondersteuning van projectleiders) is opgestart maar kan momenteel niet opgenomen worden. Business projecten omvatten vaak, maar niet altijd een IT project. Daarnaast zijn er pure IT projecten. Er is nood aan de uitbouw van de interne capaciteit om deze domein op te nemen zonder externe consultancy.

2.22.2 *Inschatting benodigde middelen*

2.22.2.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Risicomanagement: opvolgen van externe consultancy, feedback en richting geven aan ontwikkelde kaders (raamwerk, leidraad, sjablonen) en roadmap, inplannen van meeting, overkoepelende opvolging van aanbevelingen door en rapportering aan Audit Vlaanderen: 0,1 VTE.
- ➔ Procesmanagement: opvolgen van externe consultancy, meewerken en richting geven aan ontwikkeling proceskaart en opzet procesmanagement: 0,1 VTE
- ➔ PMO aan business kant: 0 VTE

2.22.2.2 Bijkomende taken

- ➔ De implementatie van bovenstaande richtlijnen zal leiden tot een substantiële verhoging van het aantal processen (meerdere per richtlijn) bij de beleidsuitvoering en tot nieuwe risico's (te identificeren, evalueren en beheersen). Het omzetten van de richtlijnen vergt nieuwe projecten en programma's (die samen opgevolgd worden op portfolioniveau). Ook in de fase na de omzetting zullen er projecten blijven komen, in kader van evaluaties, bijsturingen, nieuwe ontwikkelingen.

2.22.2.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Voor het risicobeheer en procesmanagement werd externe consultancy aangetrokken omdat er onvoldoende interne capaciteit is.
- ➔ Er is voor de begeleiding van dit veranderingstraject een **nood aan een 1 VTE niveau A (adjunct van de directeur - medewerker organisatiebeheer)**.
- Risicomanagement: ondersteunen van proceseigenaren bij het identificeren, evalueren en opstellen van actieplannen voor het beheren van risico's: 0,3 VTE.
 - Procesmanagement: opstellen en actueel houden proceskaart, ontwikkelen van kader voor procesmanagement, ondersteunen bij documentatie van processen: 0,3 VTE
 - PMO business projecten: 0,4 VTE

2.23 Structurele versterking HR

2.23.1 Situering nood

2.23.1.1 Algemeen

Competente en tevreden medewerkers zijn het voornaamste kapitaal van het agentschap om haar opdrachten te kunnen realiseren. Het personeelsbestand van het VEKA kan niet blijven groeien zonder de HR- en organisatie-ondersteuning binnen het agentschap kwantitatief en kwalitatief te versterken. Een kwaliteitsvol HR- en organisatiebeleid is onmisbaar om de organisatiedoelstellingen en het welzijn van de medewerkers te verzekeren.

HR

De HR-uitdagingen van het agentschap zijn groot:

- In een groeiend en jong agentschap moeten er op quasi continue basis vacatures gelanceerd worden (opmaak functiebeschrijvingen, selectieprocedures) en voorzien worden in onthaalbegeleiding voor nieuwkomers.
- We moeten het HR-beleid versterken en verder professionaliseren teneinde weg te komen uit de ad hoc werking en de overstap te kunnen maken naar een structureel verankerd beleid (o.a. personeelsplanning en –organisatie, leiderschapstraject, duurzaam loopbaan- en retentiebeleid, aanwezigheidsbeleid, opleidingsprogramma, talentmanagement, omgaan met specifieke verlostelsels (recht/gunst), HR-managementrapportering, weddebudgetrapportering en prognoses, exitgesprekken, organisatiecultuur, diversiteit, integriteit, ...)
- We moeten structureel verder inzetten op welzijnspreventie, het re-integratiebeleid uitbouwen en voorzien in begeleiding van de vele re-integratietrajecten na langdurige afwezigheid. Ten opzichte van de start van het VEKA in 2021 kende het ziektepercentage een dramatische stijging van 3,41% naar 7,79% in 2023, vooral te wijten aan langdurige afwezigingen. In 2024 lijkt de kentering ingezet en daalde dit percentage naar 6,82%. Weliswaar nog steeds een verdubbeling ten opzichte van 2021. In vergelijking met andere entiteiten van de diensten van de Vlaamse overheid kent het VEKA nochtans een jonge leeftijdsverdeling. (Zie bijlage 1)

2.23.2 *Inschatting benodigde middelen*

2.23.2.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Via beslissing van de VR van 31 mei 2024 kreeg het VEKA 1 definitieve en 1 tijdelijke (tot eind 2026) HR-medewerker toegekend. Daarmee komt de totale HR-VTE inzet op 3,6 VTE, hiermee komt het VEKA op een ratio van 1 HR-medewerker per 52 medewerkers). Mocht de tijdelijke HR-medewerker wegvallen dan daalt de ratio naar 1 op 72 medewerkers.

2.23.2.2 Bijkomende taken

- ➔ Zoals hoger beschreven moet het VEKA vooral
- bijschakelen op recrutering en onboarding zolang het agentschap blijft groeien
 - structureel blijven inzetten op het preventief welzijnsbeleid en op een goede re-integratiebegeleiding van langdurig zieken
 - verder werken op het versterken en professionaliseren van het HR-beleid

2.23.2.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

- ➔ Via beslissing van de VR van 31 mei 2024 kreeg het VEKA 1 definitieve en 1 tijdelijke (tot eind 2026) HR-medewerker toegekend. De tijdelijke HR-positie werd uiteindelijk ingevuld door is een statutaire ambtenaar die op 1 november 2024 is gestart, gespecialiseerd in welzijn en re-integratie. **Er is nood aan het permanent maken van deze tijdelijke HR-medewerker vanaf 2027 in functie van een kwalitatief HR-beleid met aandacht voor structureel verankerd HR-beleid en het onder controle houden van ziektecijfers.**

3 BEWARENDE MAATREGELEN M.B.T. UITVOERING EN HANDHAVING

3.1 Stookolieverbod

3.1.1 *Situering nood tot bewarende maatregel*

3.1.1.1 Algemeen

In 2022 trad het stookolieverbod voor bestaande gebouwen in werking. Concreet betekent dit dat als er in de straat een aardgasaansluiting is, de stookolieketel moet vervangen worden door een aardgasketel bij vervanging. Wie toch een nieuw stookolietoestel installeert in de gevallen dat dit niet is toegelaten, riskeert een administratieve geldboete. Er werd bij de invoering van het stookolieverbod in bestaande gebouwen van uitgegaan dat jaarlijks 2.000 stookolie-installaties bij vervanging naar aardgas moeten omschakelen. In de veronderstelling dat 10% niet voldoet aan deze verplichting moet een handhaving worden opgestart voor 200 dossiers. Nieuwbouw en IER worden hier buiten beschouwing gelaten.

De plaatsing van stookolietoestellen moet centraal worden gemeld bij het VEKA. Volgens cijfers van ATTB worden in Vlaanderen ongeveer 10.000 stookolieketels per jaar geplaatst. In 2023 werden echter slechts 300 meldingen gedaan. In eerste instantie zal het VEKA de installateurs moeten aansporen om de meldingen te doen. Een installateur die verzaakt aan de meldingsplicht, riskeert een administratieve geldboete. Daarna moet het VEKA analyseren in welke mate de plaatsing van de stookolieketel nog terecht was.

3.1.1.2 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Er kan gedacht worden over de toepassingsregels, zoals de evaluatie van de aansluitbaarheid op het aardgasnet.
- ➔ Het stookolieverbod is een belangrijke maatregel in het defossiliseringsbeleid bij gebouwen en blijft dus heel relevant. Handhaving is echter absoluut noodzakelijk om de beoogde impact en het draagvlak te verzekeren.

3.1.1.3 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Installateurs moeten geplaatste installaties melden in een online toepassing van VEKA, die dan wordt opgenomen in een databank.
- ➔ De handhaving zelf blijft idealiter binnen VEKA

3.1.2 *Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving*

3.1.2.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ Het VEKA liet een tool ontwikkelen voor de melding en koppeling met databanken. Deze werd in 2024 gelanceerd.
- ➔ Momenteel wordt binnen VEKA verder nagegaan hoe de meldingen uit deze tool en de koppeling met interne en externe databanken kunnen leiden tot een betere handhaving en realisatie met betrekking tot de meldingsplicht en het stookolieketelverbod. De beschikbare personeelscapaciteit van 0,5 VTE doet voornamelijk aan uitwerking verbetering aanpak (0,2 VTE), ontwikkeling en afstemming van interne en externe processen binnen VEKA (0,2 VTE) en helpdesk (0,1 VTE vragen over stookolieketelverbod).

3.1.2.2 Bijkomende taken

- ➔ Er is momenteel nog geen structureel georganiseerde handhaving.
- ➔ Een effectieve handhaving zal bestaan uit de volgende bijkomende taken:
 - controle van ingevoerde meldingen op volledigheid en op wettelijkheid plaatsing stookolieketel (op basis van gegevens distributienetbeheerder).
 - indien volledigheid melding niet correct is, handhaving naar installateur toe opstarten
 - indien wettelijkheid plaatsing stookolieketel niet correct is, handhaving naar eigenaar/houder zakelijk recht toe opstarten
 - controle van andere interne databanken VEKA op uitgevoerde melding van stookolieketel en op wettelijkheid van plaatsing. Indien onregelmatigheden vastgesteld, handhaving opstarten.

3.1.2.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

Om de handhaving van het stookolieverbod op te starten is tenminste **1 VTE (deskundige, niveau B)** nodig. Bijkomende nood eens de handhaving is opgestart, wordt opgenomen in het actieplan “Handhaving en operationele processen”. Zolang de meldingsplicht niet beter wordt nageleefd, dient deze VTE ingezet te worden voor de sensibilisering en de handhaving van de installateurs. Deze VTE dient ook ingezet te worden voor de sensibilisering en de handhaving van de eigenaars/houders zakelijk recht die op een onwettige manier een stookolieketel (laten) plaatsen. Deze niveau B zal ook voor de behandeling van tegenargumenten ingezet worden.

3.2 Attestering aanvragen federale investeringsaftrek

3.2.1 Situering nood tot bewarende maatregel

3.2.1.1 Algemeen

- ➔ In mei 2024 keurde het Federale Parlement de **fiscale hervorming van federale investeringsaftrek** goed. Op 31 december 2024 werden het Koninklijk Besluit en de bijhorende lijsten van investeringen die in aanmerking komen voor deze investeringsaftrek gepubliceerd in het Staatsblad. Hierdoor kan de fiscale hervorming voor de vennootschapsbelasting in voege treden vanaf 1 januari 2025. De hervorming beoogt de bestaande investeringsaftrek (i.e. basisaftrek op alle productieve investeringen in materiële en immateriële activa voor energiebesparende investeringen) **uit te breiden naar nieuwe categorieën** en de desbetreffende tarieven aan te passen.
- ➔ Net zoals vandaag het geval is, wordt aan de gewesten de verantwoordelijkheid toegewezen om deze investeringen te attesteren, waarna de FOD Financiën een verhoogde investeringsaftrek voor de geattesteerde investeringen toelaat op de belastbare winst. Naast deze attestering zal door de gewesten ook een DNSH-check (*do no significant harm*) moeten gebeuren.

3.2.1.2 Kerntakenoefening – Relevantie huidige (invulling van de) regelgeving m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ Volgens de bijzondere wetten op de staatshervorming zijn de Gewesten bevoegd voor het rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie. Daarom moeten de gewesten de attesten afleveren aan de belastingdiensten. Het VEKA is binnen de Vlaamse bevoegdheden verantwoordelijk voor deze materie. Bijgevolg ligt het de eindverantwoordelijkheid voor het afleveren van de attesten enkel en alleen bij het VEKA.

3.2.1.3 Kerntakenoefening – Uitbesteding van actuele (en nieuwe) taken mogelijk m.b.t. betrokken beleidsmaterie?

- ➔ De attesten moeten (in principe) afgeleverd worden door de Gewestminister (bevoegd voor energie). In Vlaanderen is hiervoor delegatie aan het VEKA gegeven. Het is dan ook niet opportuun om deze taak uit te besteden vermits het VEKA uiteindelijk wettelijk verplicht is om deze attesten af te leveren.

Bovendien is binnen de nieuwe regelgeving ook een Samenwerkingsakkoord voorzien, waarbij er periodiek overleg gepleegd wordt tussen de federale diensten en de gewestelijke verantwoordelijken (i.c. VEKA). Bij uitbesteding zou deze informatie steeds weer moeten doorgestuurd worden naar de externe behandelaar wat:

- leidt tot inefficiëntie bij de dossierbehandeling door tijdverlies;
- de kans verhoogt op foute interpretatie en dus correcties achteraf, omdat de externe behandelaar geen expertise heeft met de noden van de beslissende (federale) overheid.

3.2.2 Voorlopige inschatting benodigde middelen voor uitvoering en handhaving

3.2.2.1 Huidige taken en capaciteit

- ➔ De attesteringen voor energiebesparende investeringen gebeuren momenteel door het VEKA met ca. **1,1 VTE** [een ingenieur (0,5 VTE) voor coördinatie en een dossierbehandelaar niveau C (0,6 VTE)].

De regelgeving is onderdeel van de vennootschapsbelasting (WIB 1992) en daarom breed toepasbaar gaande van natuurlijke personen, vrije beroepen tot alle vormen van ondernemingen. Dit verklaart ook het grote aantal dossiers op jaarbasis.

Gezien de belangrijkheid van energiebesparing en de energietransitie naar een klimaatneutrale samenleving verwacht men geen daling van het aantal dossiers onder de nieuwe regelgeving. Het aantal dossiers is de laatste jaren sterk toegenomen van circa 1.200 dossiers in 2022 tot circa 3.250 in 2024. Dit is bijna een verdrievoudiging van het aantal dossier. Aangezien er bijkomende inspanningen verwacht worden op het gebied van hernieuwbare energie en energiebesparing om in lijn te liggen met de Europese ambities, is het eerder de verwachting dat het aantal dossiers verder zal toenemen dan dat het aantal zou afnemen.

Er is reeds maximaal ingezet op digitalisering en automatisatie om de toenemende dossierstroom te verwerken. Dit verklaart dat met hetzelfde personeelsbestand veel meer dossiers werden verwerkt. De behandeling van dossiers loopt momenteel evenwel vertraging op, zodat bedrijven langer op hun attesten moeten wachten. Verder wordt de aanpassing, uitwerking en het beheer van het digitaal platform gecoördineerd door één ingenieur wat op het gebied van risicomanagement een bijzonder hoog risico vormt als deze persoon zou uitvallen.

3.2.2.2 Bijkomende taken

- ➔ Los van het feit dat 1,1 VTE voor meer dan 3.000 dossiers per jaar onvoldoende is, zijn er in de nieuwe regelgeving nog extra taken bij de dossierbehandeling uit te voeren, waardoor een verder toename van de werklust te verwachten is:
1. In het samenwerkingsakkoord is voorzien dat er in de toekomst periodiek overleg zal zijn tussen VEKA en de federale diensten en andere gewesten.
 2. De gegevensuitwisseling tussen het VEKA en de bevoegde federale overheid wordt uitgebreid: o.a. van de gewestelijke toegekende steun voor de geattesteerde investeringen (zodat op federaal kan nagegaan worden of bepaalde Europese drempels voor steun aan bedrijven door de lidstaten niet is overschreden);
 3. Er mag geen investeringsaftrek toegepast worden bij het gebruik van bepaalde stoffen (o.a. fossiele brandstoffen) wat extra controles inhoudt bij de beoordeling;
 4. De DNSH-check (do no significant harm) moet door de gewesten gebeuren
- ➔ In het kader van het federaal regeerakkoord wordt er verschillende keren verwezen naar de investeringsaftrek.
- Op p. 86 wordt hieromtrent het volgende aangegeven: *“Om de concurrentiekracht van onze ondernemingen niet te schaden, zal de regering de vanaf 2025 geplande uitbreiding van de investeringsaftrek handhaven en, na evaluatie, indien nodig verhogen.”.*

Op p. 95 klinkt het als volgt: *“Ter ondersteuning van onze ondernemingen, verhogen we de investeringsaftrek en verbreden we deze naar alle investeringen die impuls geven aan de energie- en klimaattransitie”*.

3.2.2.3 Resterende nood aan bijkomende middelen

Voorlopig gaan we uit van de nood aan 1 bijkomende VTE (1 adjunct van de directeur) om de verhoogde en bijkomende werklast n.a.v. de nieuw in werking getreden federale regelgeving op te kunnen vangen op een voor de bedrijven correcte en spoedige manier.

BIJLAGE 1: EVOLUTIE VAN HET AANTAL ZIEKTEDAGEN EN ZIEKTEAFWEZIGHEID

	2021	2022	2023	2024
Beschikbare dagen	32.132,49	34.673,15	40.437,91	42.344,59
Ziektedagen	1.097,09	1.944,86	3.150,00	2.886,00
Ziektepercentage	3,41%	5,61%	7,79%	6,82%
Personeelsbeschikbaarheid	123,11	133,36	155,53	161,62
Aantal Nieuwe meldingen	159,00	234,00	223,00	296,00
Meldingsfrequentie	1,29	1,75	1,43	1,83
Kalenderdagen ziekte	1.245,00	2.521,00	4.449,00	3.210,00
Gemiddelde duur	7,83	10,77	19,95	10,84
Ziektedagen ééndagsziekte	80,50	121,86	126,00	185,50
Ziektedagen korte ziekte (2-30 KD)	348,09	413,00	436,50	517,00
Ziektedagen langdurige ziekte (>30 KD)	457,00	1.070,50	2.093,50	1.547,00
Ziektedagen deeltijdse ziekte	211,50	339,50	494,00	636,50
Ziekte% ééndagsziekte	0,25%	0,35%	0,31%	0,44%
Ziekte% korte ziekte	1,08%	1,19%	1,08%	1,22%
Ziekte% langdurige ziekte	1,42%	3,09%	5,18%	3,65%
Ziekte% deeltijdse ziekte	0,66%	0,98%	1,22%	1,50%
Nulverzuim - beschikbaarheid	54,33	47,92	58,05	53,81
Nulverzuim - percentage	44,13%	35,93%	37,32%	33,29%

Ten opzichte van de start van het VEKA in 2021 kende het ziektepercentage een dramatische stijging van 3,41% naar 7,79% in 2023, vooral te wijten aan langdurige afwezigingen. In 2024 lijkt de kentering ingezet en daalde dit percentage naar 6,82%. Weliswaar nog steeds een verdubbeling ten opzichte van 2021.

In vergelijking met andere entiteiten van de diensten van de Vlaamse overheid kent het VEKA nochtans een jonge leeftijdsverdeling.

	2023 DVO	2023 bOMG	2023 VEKA
34 jaar en jonger	18,80%	13,40%	37,02%
35-44 jaar	27,60%	26,40%	27,62%
45-54 jaar	30,20%	35,20%	24,31%
55 jaar en ouder	23,40%	25,10%	11,05%

BIJLAGE 2: GOEDGEKEURD PERSONEELSPLAN 2025

Op 13 november 2024 keurde de Directieraad van het VEKA volgend personeelsplan 2025 goed, na gunstig advies van het EOC dat op 24 oktober 2024 plaatsvond:

Graad	Type contract	Rang	Personeelsplan eind 2025
Niveau A			154,5
Administrateur-generaal	Mandaat - gezagsfunctie	A3	1
Directeur-generaal	Statutair	A3	1
Projectleider	Mandaat	A2A	0
Senior adviseur	Statutair	A2E	4
	Contractueel	A2E	1
Directeur	Statutair	A2	2
Directeur-ingenieur	Statutair	A2	1
Adviseur-ingenieur	Statutair	A2	10
Technisch toezichthouder	Contractueel	A2	2
Adviseur-informaticus	Statutair	A2	1
Adviseur	Statutair	A2	12
Ingenieur	Statutair	A1	24
	Contractueel	A1	12
Informaticus	Statutair	A1	2
Adjunct van de directeur	Statutair	A1	38
	Contractueel	A1	42,5
	Contractueel-voorbehouden betrekking	A1	1
Niveau B			14,5
Senior hoofddeskundige	Statutair	B3	1
Hoofddeskundige	Statutair	B2	1
Deskundige	Statutair	B1	5
	Contractueel	B1	7,5
Niveau C			21
Senior hoofdmedewerker	Statutair	C3	1
Hoofdmedewerker	Statutair	C2	7
Medewerker	Statutair	C1	4
	Contractueel	C1	8
	Statutair-voorbehouden betrekking	C1	1
Niveau D			2
Assistent	Statutair	D1	1
	Statutair- voorbehouden betrekking	D1	1
			192

Deze tabel geeft een overzicht van alle VEKA-medewerkers, inclusief de contracten bepaalde duur, en inclusief:

- de medewerkers die gedetacheerd zijn naar kabinet;
- de medewerkers die politiek verlof hebben;
- de medewerkers die onbetaald verlof hebben genomen o.w.v. tewerkstelling bij andere werkgever, zelfs indien we deze medewerkers tijdelijk hebben vervangen.

In deze tabel zijn NIET opgenomen de medewerkers die het VEKA voor structurele taken inzet maar die o.a. via Vlaanderen Connect worden tewerkgesteld. Het gaat in concreto om:

- enkele ICT-profielen, waaronder de ICT-directeur;
- een privacy officer;
- een data protection officer.

BIJLAGE 3: UPDATE TOT DEFINITIEF GEACTUALISEERD VEKP 2021-2023 – INTEGRATIE VAN FIT FOR 55-REGELGEVING EN VERANTWOORDELIJKE ENTITEITEN

VR 2024 2903 MED.0111/2

Update tot definitief geactualiseerd VEKP 2021-2030: Integratie van Fit for 55-regelgeving en verantwoordelijke entiteiten

In dit document wordt een niet-exhaustief overzicht gegeven van nieuwe elementen die nog moeten worden opgenomen in het definitief geactualiseerd VEKP 2021-2030 als gevolg van het 'Fit for 55'-pakket en gerelateerde Europese wetgevende initiatieven. Tevens wordt de entiteit die verantwoordelijk is voor het trekken van de maatregel en eventuele ondersteunende entiteit(en) vastgelegd. De verantwoordelijkheden van 'trekkende' en 'ondersteunende' entiteiten werden al eerder gedefinieerd in het [Afsprakenkader VEKP](#): de eindverantwoordelijkheid voor het tijdig omzetten, implementeren of uitvoeren van de aan hen toegewezen pakketten. De trekkende entiteit betreft waar nodig de aangeduide ondersteunende entiteit(en) bij deze opdracht.

Deze verdeling doet geen voorafname aan de personeelsbehoefte voor de uitvoering van de extra toegekende taken.

Algemeen topic	Beleidslijn/doelstelling die zal worden opgenomen	Entiteit die trekt	Ondersteunende entiteit
Transport en Mobiliteit	Invulling geven aan de doelstellingen rond hernieuwbare energie in transport (n.a.v. RED III)	dMOW	VEKA
Transport en Mobiliteit	Invulling geven aan de verplichting uit EPBD inzake infrastructuur voor duurzame mobiliteit: laadinfrastructuur ¹ (n.a.v. de herziening van de EPBD-richtlijn)	VEKA	dMOW
Transport en Mobiliteit	Invulling geven aan de verplichtingen inzake infrastructuur voor duurzame mobiliteit: parkeerplaatsen voor fietsen (n.a.v. de herziening van de EPBD-richtlijn)	dOMG	VEKA
Gebouwen	Invulling geven aan de verplichting inzake introductie van de materiaalimpact op het EPC (n.a.v. de herziening van de EPBD-richtlijn)	OVAM	VEKA

¹ Merk op dat dMOW trekkende entiteit is voor het algemeen beleid inzake laadinfrastructuur.

Industrie	Opstellen actieplan om invulling te geven aan de bepalingen m.b.t. de integratie van hernieuwbare energie in de industrie (incl. de RFNBO-doelstelling) <i>(n.a.v. RED III)</i>	VLAIO	VEKA
Industrie	Implementatie van de gewestelijke aspecten van de herziene F-gasverordening <i>(n.a.v. de herziene F-gasverordening)</i>	VEKA	dOMG, OVAM
Industrie	Implementatie van de gewestelijke aspecten van methaanemissiereducties in de energiesector <i>(n.a.v. nieuwe Methaanverordening)</i>	VEKA	dOMG
Industrie	De uitbouw van CO2 en H2netwerken faciliteren <i>(n.a.v. de herziening van de richtlijn emissiehandel, gaspakket en de Net-Zero Industry Act)</i>	VEKA (regelgeving), VLAIO (ondersteuningsmechanismen)	dOMG (WG Infrastructuur van Klimaatsprong)
Industrie	Het beleid inzake CCUS coördineren <i>(n.a.v. de herziening van de richtlijn emissiehandel en de Net-Zero Industry Act)</i>	VEKA (regelgeving), VLAIO (ondersteuningsmechanismen)	dOMG
Transversaal	ETS2 (Emissiehandel voor gebouwen, transport en andere sectoren) implementeren <i>(n.a.v. de herziening van de richtlijn emissiehandel)</i>	VEKA	dFB/dMOW/dEWI
Transversaal	Ondersteuning van de verplichtingen inzake verbetering energie-efficiëntie en vergroening van het patrimonium van overheidsinstanties <i>(n.a.v. de recast van de richtlijn energie-efficiëntie en RED III)</i>	VEKA (Art. 5 en 6 EED), VEB / HFB (tools en ondersteuning)	
Transversaal	Het opstellen van een sociaal energie- en klimaatplan <i>(n.a.v. de verordening tot oprichting van een sociaal klimaatfonds)</i>	VEKA	dMOW
Transversaal	Invulling geven aan de verplichtingen inzake energiebesparing <i>(n.a.v. de recast van de richtlijn energie-efficiëntie)</i>	Alle entiteiten (maatregelen), VEKA (coördinatie)	
Transversaal	Invulling geven aan de verplichtingen inzake energiediensten <i>(n.a.v. de recast van de richtlijn energie-efficiëntie)</i>	VEKA	VEB

Transversaal	Invulling geven aan de bepalingen inzake het opstellen van een kostenbatenanalyse voor nieuwe of ingrijpend gerenoveerde installaties <i>(n.a.v. de recast van de richtlijn energie-efficiëntie)</i>	VEKA	dOMG
Transversaal	Invulling geven aan verplichtingen inzake energie-efficiëntie eerstbeginsel <i>((n.a.v. de recast van de richtlijn energie-efficiëntie)</i>	VEKA	Nog nader te bepalen
Andere	ETS Scheepvaart implementeren <i>(n.a.v. de herziening van de richtlijn emissiehandel)</i>	VEKA	dMOW
Hernieuwbare Energie	Vergunningsverlening voor hernieuwbare energieproductie en energie-infrastructuur versnellen <i>(n.a.v. REDIII en RepowerEU)</i>	dOMG	VEKA